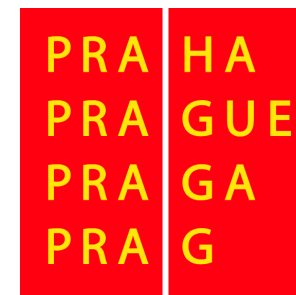

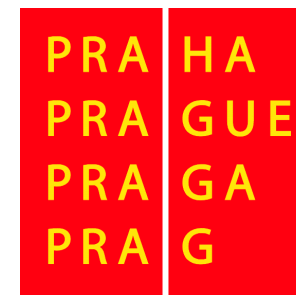
Centrum sociálních služeb Praha

Rizikové chování dětí v Praze

Centrum sociálních služeb Praha

**Výstupy výzkumu jsou součástí
Komparace dat z šetření rizikového
chování a duševního zdraví žáků 2. stupně
ZŠ a SŠ v Praze za roky 2016 až 2022**

Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Informace o výzkumu a datových souborech.....	04 - 16
Rizikové chování žáků.....	17 - 76
Užívání návykových látek.....	17
Zkušenosti s rizikovým či nežádoucím chováním	33
Ohrožení excesivním používáním internetu.....	47
Jiné rizikové chování na internetu a rizikové sexuální chování.....	67
Žádaná podpora a informace.....	73
Kontakty na autory.....	79

Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Garanti výzkumu:

Centrum sociálních služeb Praha (CSSP) je příspěvkovou organizací hlavního města Prahy. Poskytuje terénní, ambulantní i pobytové služby široké škále osob v tíživé životní nebo sociální situaci. Rozsah služeb realizovaných CSSP zahrnuje služby především z oblasti sociální, ale jeho nedílnou součástí jsou také některé ze služeb zdravotnických, informačních apod. Zároveň CSSP zaměřuje svou činnost i na sféru odborného vzdělávání a metodickou a koncepční aktivitu nejen v oblasti sociálních služeb na území Prahy.

Pražské centrum primární prevence (PCPP) vzniklo v roce 2008 jako odborné metodické pracoviště zaměřené na oblast primární prevence rizikového chování na území hl. města Prahy.

- Poskytuje metodickou podporu, konzultace, supervize a vzdělávání v jednotlivých oblastech rizikového chování
- Podílí se na tvorbě informačních a metodických projektů
- Připravuje analýzy z oblasti rizikového chování, které jsou podkladem pro vytváření plánů a strategií v oblasti primární prevence rizikového chování v Praze
- Podílí se na vědecko-výzkumné činnosti ve spolupráci s akademickými pracovišti

Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Komparaci zpracovali: Roman Petrenko, Miroslav Líbal, Dominika Matějovcová (Anreva Solutions s.r.o) a Arnošt Mertlík

Dále spolupracovali: Odborníci z PCPP: Jan Žufníček, Pavel Dosoudil, Lucie Myšková a Jana Gricová

Další poděkování patří: Janě Havlíkové (MŠMT), Monice Puchelové (oddělení prevence Magistrátu HMP), metodikům prevence z pražských pedagogicko-psychologických poraden, ředitelům škol a pedagogům za jejich spolupráci při sběru dat a v neposlední řadě také žákům za jejich odpovědi

Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Metodika

Velikost výběru

2016 – 18 580 respondentů ve věku 11 až 21 let z pražských základních škol, středních škol a gymnázií
2017 – 8 644 respondentů ve věku 11 až 21 let z pražských základních škol, středních škol a gymnázií
2018 – 8 482 respondentů ve věku 11 až 21 let z pražských základních škol, středních škol a gymnázií
2019 – 9 278 respondentů ve věku 11 až 21 let z pražských základních škol, středních škol a gymnázií
2020 – 8 724 respondentů ve věku 11 až 21 let z pražských základních škol, středních škol a gymnázií
2021 – 9 793 respondentů ve věku 11 až 21 let z pražských základních škol, středních škol a gymnázií
2022 – 13 286 respondentů ve věku 11 až 21 let z pražských základních škol, středních škol a gymnázií

Termíny dotazování

07. 11. – 27. 11. 2016
01. 11. – 22. 11. 2017
27. 11. – 17. 12. 2018
21. 11. – 20. 12. 2019
01. 12. – 23. 12. 2020
15. 11. – 22. 12. 2021
04. 11. – 16. 12. 2022

Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Metodika

Metoda sběru dat

Distribuce odkazu na dotazník jednotlivým školám. Samostatné vyplnění elektronického dotazníku žáky na internetu (CAWI) během vyučování.

Vyřazování respondentů

Za účelem zpřesnění výpovědní hodnoty dat bylo před jejich zpracováním provedeno čištění.

2016 – z původního počtu 22 819 respondentů bylo vyřazeno 4 239 respondentů

2017 – z původního počtu 9 574 respondentů bylo vyřazeno 930 respondentů

2018 – z původního počtu 10 510 respondentů bylo vyřazeno 2 028 respondentů

2019 – z původního počtu 11 472 respondentů bylo vyřazeno 2 194 respondentů

2020 – z původního počtu 11 392 respondentů bylo vyřazeno 2 668 respondentů

2021 – z původního počtu 11 203 respondentů bylo vyřazeno 1 410 respondentů

2022 – z původního počtu 16 391 respondentů bylo vyřazeno 3 105 respondentů

Poznámka

Veškeré zobrazované hodnoty jsou uvedené v %

Centrum sociálních služeb Praha

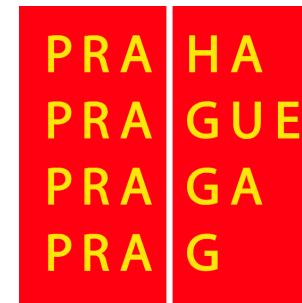

Shrnutí hlavních zjištění

- 1) Přibývá žáků “závislých” na technologiích**
- 2) Užívání technologií přináší žákům problémy**
- 3) V kyberprostoru číhají různá rizika**
- 4) Žáci se ve třídách setkávají s ubližováním**
- 5) Alkohol přetrvává, na vzestupu jsou nové látky**

Centrum sociálních služeb Praha

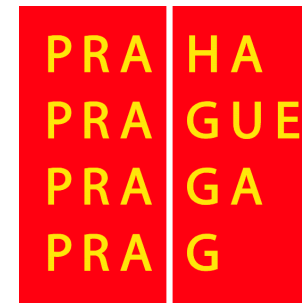

1) Přibývá žáků “závislých” na technologiích

- **Ohrožení excesivním používáním internetu/technologií za rok 2022 kopíruje hodnoty z roku 2021, které byly velmi vysoké**
- **45 % žáků opakovaně vynechalo kvůli internetu (on-line aktivitě) spánek nebo jídlo, 54 % žáků přiznalo, že se někdy rozčílí, když nemohou být na internetu (on-line)**
- **Chlapci mají častěji problém kvůli hraní počítačových her, ale dívky mají více problémů kvůli času strávenému na sociálních sítích, což má také silně negativní dopady na jejich psychický stav a duševní zdraví**

Centrum sociálních služeb Praha

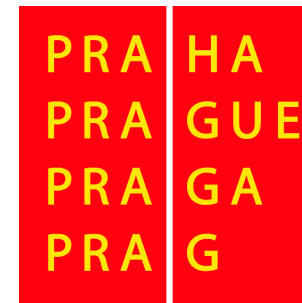
2) Užívání technologií přináší žákům problémy

- **23,6 % chlapců mělo opakovaně či pravidelně problém* kvůli času strávenému hraním her (u dívek 11,9 %)**
- **30,8 % dívek mělo opakovaně či pravidelně problém* kvůli času strávenému na sociálních sítích (u chlapců 18,5 %)**
- **25 % žáků mělo opakovaně či pravidelně problém* kvůli času strávenému sledováním videí (dívky a chlapci prakticky stejně často)**
- **11,3 % chlapců mělo opakovaně či pravidelně problém* kvůli času strávenému sledováním erotického obsahu (u dívek jen minimum)**

*problém typu vynechání či výrazné omezení spánku, jídla, přípravy do školy, pravidelně vykonávaných volnočasových aktivit atd.

Centrum sociálních služeb Praha

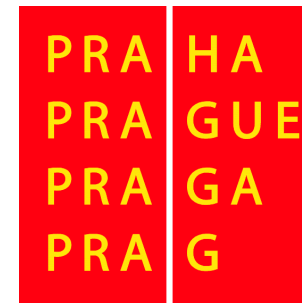

3) V kyberprostoru číhají různá rizika

- **Necelá třetina žáků uvedla, že je v roce 2022 někdo cizí kontaktoval s nevyžádanou erotickou nabídkou na internetu (nevyžádaným hovorem o sexu, nabídkou peněz za intimní fotografie atd.)**
- **Více než 40 % dotazovaných v roce 2022 zažila, že je na internetu někdo pomluvil, nadával jim či ubližoval, což je největší hodnota od začátku měření v roce 2016**

Centrum sociálních služeb Praha

4) Žáci se ve třídách setkávají s ubližováním

- 25,5 % žáků uvedlo, že za poslední rok opakovaně či pravidelně zažívali slovní napadení ze strany spolužáků (byli obětí). Častěji se jednalo o chlapce (30 %) než o dívky (21 %).
- 6,5 % žáků uvedlo, že za poslední rok opakovaně či pravidelně zažívali fyzické napadení ze strany spolužáků (byli obětí). Častěji se jednalo o chlapce (9 %) než o dívky (4 %).
- 14 % žáků uvedlo, že se za poslední rok opakovaně či pravidelně cítili být poníženi či zesměšněni učitelem/učitelkou.

Centrum sociálních služeb Praha

5) Alkohol přetrvává, na vzestupu jsou nové látky

- **V problematice užívání návykových látek roste užívání nikotinových sáčků a kratomu. V roce 2021 uvedla použití kratomu necelá 2 % žáků, v roce 2022 již necelých 5 % žáků. Roste také užívání elektronických cigaret (tzv. "vapování").**

- **Konzumace alkoholu a dosažení opilosti u žáků zůstaly na stejných hodnotách jako v roce 2021, kdy se vrátily do „předcovidových“ čísel z roku 2019. Zastavil se tak mírný pokles registrovaný v předchozích letech (užívání alkoholu a marihuany mezi žáky podle většiny studií dlouhodobě mírně klesalo).**

Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

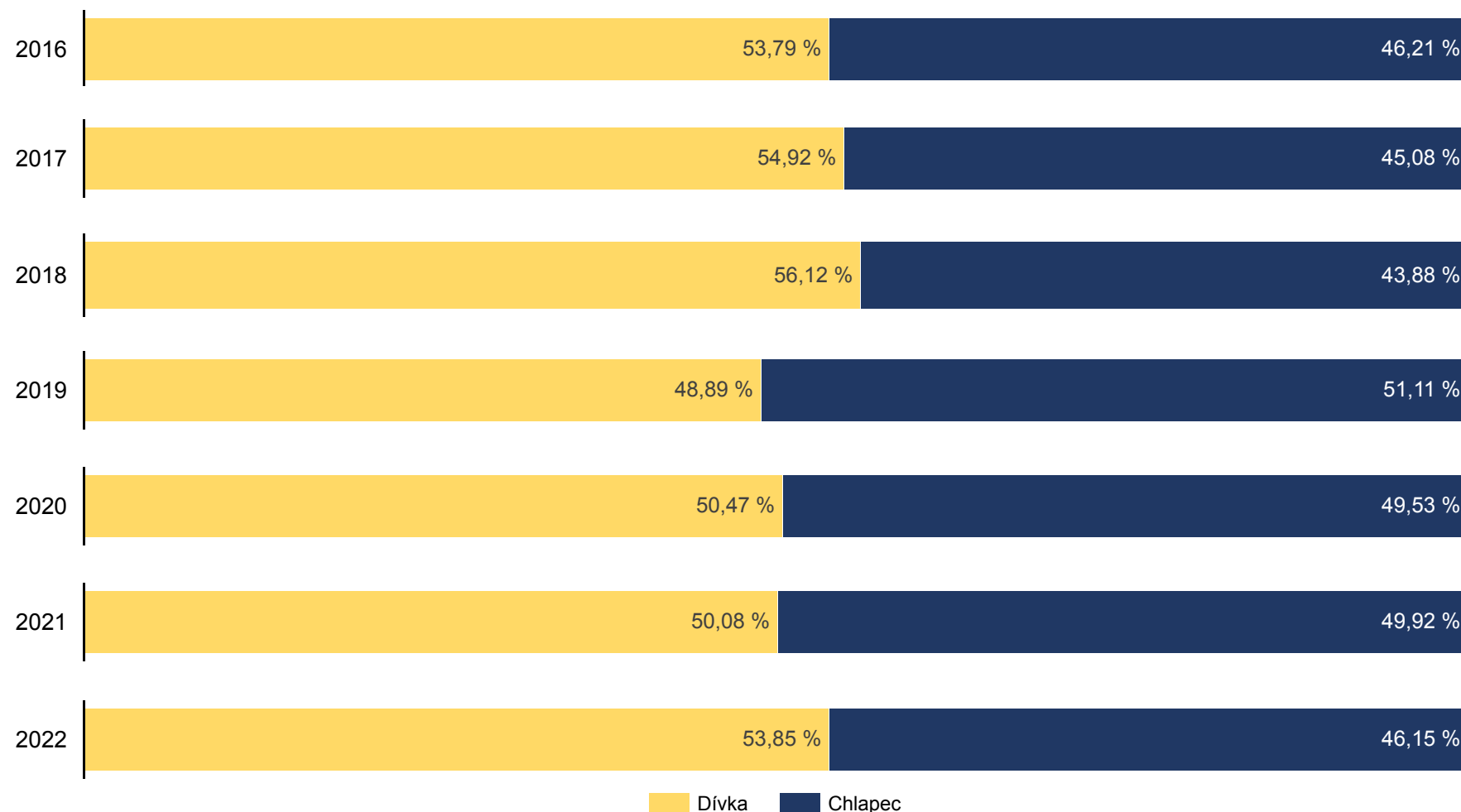
Struktura výběru (jedná se o údaj o podobě dat před převážením)

Rozložení dle pohlaví:

V průběhu jednotlivých let kolísá zastoupení dívek a chlapců, kteří se šetření zúčastnili.

Tuto skutečnost kompenzujeme tzv. převažováním dat, které je blíže vysvětleno na snímku číslo 16.

Nejvýraznější zastoupení dívek v původních datech jsme měli v roce 2018 (56,1 %). Naopak v roce 2019 jsme měli v hrubých datech více chlapců než dívek, kterých bylo pouze 48,9 %. V posledním šetření, které bylo provedeno v roce 2022, bylo zastoupeno 53,9 % dívek a 46,1 % chlapců.

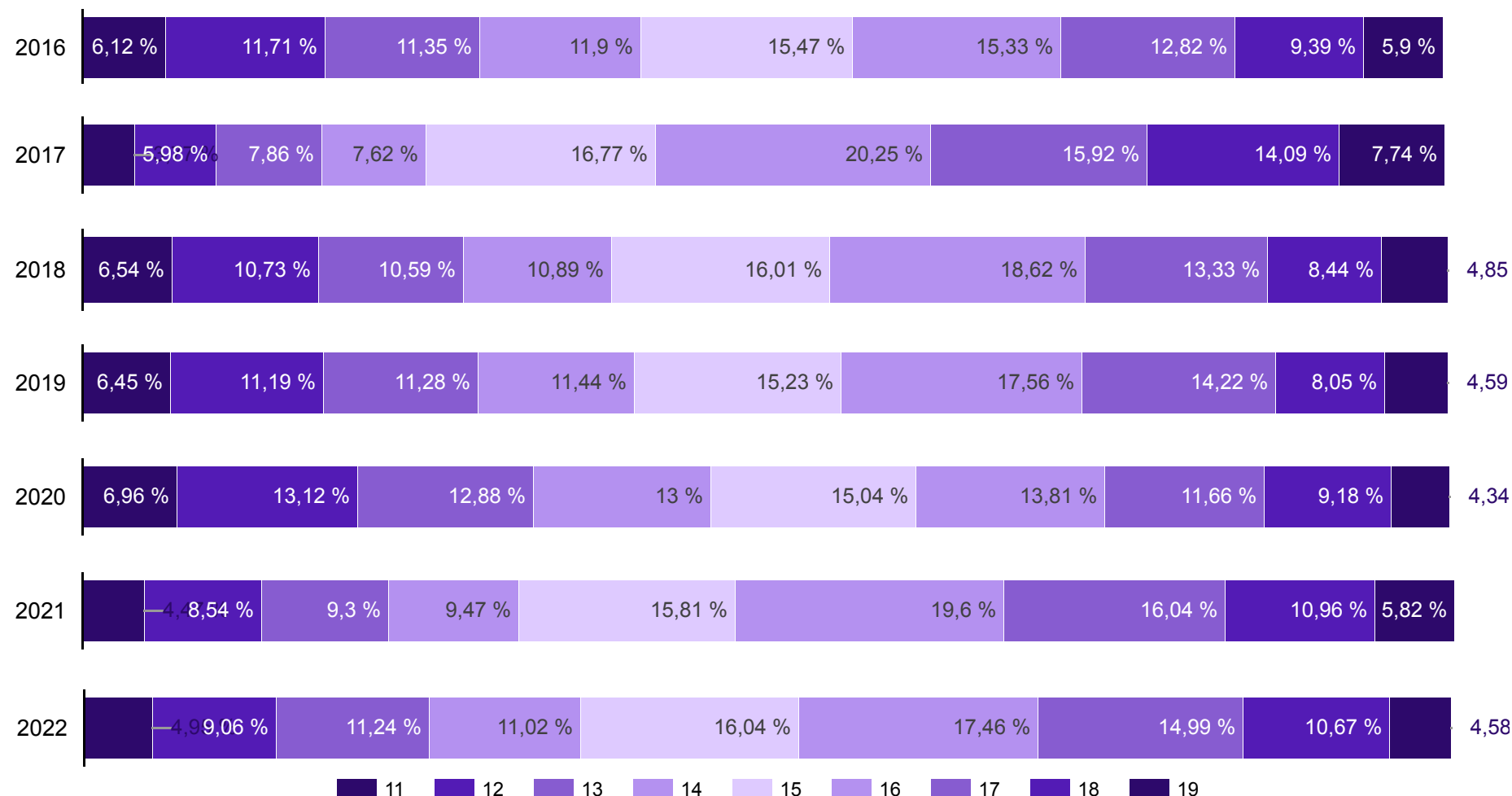
Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Struktura výběru (jedná se o údaj o podobě dat před převážením)

Rozložení dle věku respondentů:

V průběhu let je ve výběru podobné věkové rozložení žáků. Výběry v letech 2016, 2018 a 2019 jsou si z hlediska věkového složení podobné, ale zahrnují nadproporční počet starších žáků.

Stejně tak jako v roce 2017 bylo v posledních ročnících konání výzkumu zastoupení žáků starších 15 let ještě výraznější. V roce 2021 bylo zastoupení žáků starších 15 let nejvýraznější, a to 68 % a v roce 2022 jich bylo 64 %. Tento fakt kompenzujeme převážením dat (blíže vysvětleno na straně 16).

Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Metodika

Porovnání vážených dat

Dále prezentované hodnoty pocházejí z převážených datových souborů. Data byla převážena na základě skutečného počtu chlapců a dívek pro jednotlivé věkové ročníky.

Šetření probíhala oslovením všech pražských škol. Výběr respondentů nebyl dále nijak omezen, záleželo na ochotě škol i jednotlivých žáků. Každý rok se tak z hlediska rozložení pohlaví, věku či druhu navštěvované školy sejde trochu jiný vzorek žákovské populace.

Výskyt rizikového chování silně závisí na věku respondentů a pohlaví, proto je vážení dat před jejich srovnáváním důležitým krokem k zajištění validity prezentovaných závěrů. Prevážení znamená, že záměrně kompenzujeme počty respondentů našich šetření tak, aby odpovídaly celkové populaci žáků a žákyň v Praze z hlediska rozložení věku. Věkové kategorie, které jsou ve výběrovém souboru podreprezentovány, budeme počítat vícekrát a naopak věkové kategorie, které jsou nadreprezentovány, budeme počítat méněkrát. Tím se vykompenzují výběrem vzniklé rozdíly ve věkové struktuře žáků a komparace dat získá přesnější základ. **Data převažujeme z hlediska věku a pohlaví žáků.**

Centrum sociálních služeb Praha

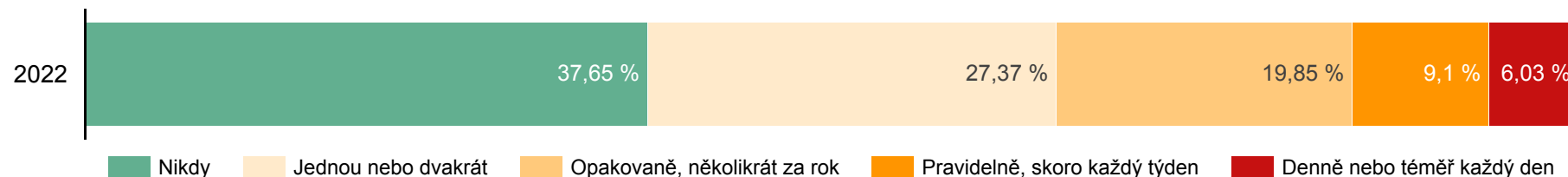
Užívání návykových látek

Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Užívání návykových látek - energetické nápoje

Kolikrát se Ti v uplynulém roce stalo, že jsi pil/a energetické nápoje:

V roce 2022 jsme se žáků poprvé dotazovali také na konzumaci energetických nápojů. Přibližně 6 % žáků přiznalo, že energetické nápoje pijí každý den či téměř každý den, dalších 9,1 % pak pravidelně velmi často. Naopak necelých 38 % žáků uvedlo, že energetický nápoj za uplynulý rok nekonzumovali ani jednou.

Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

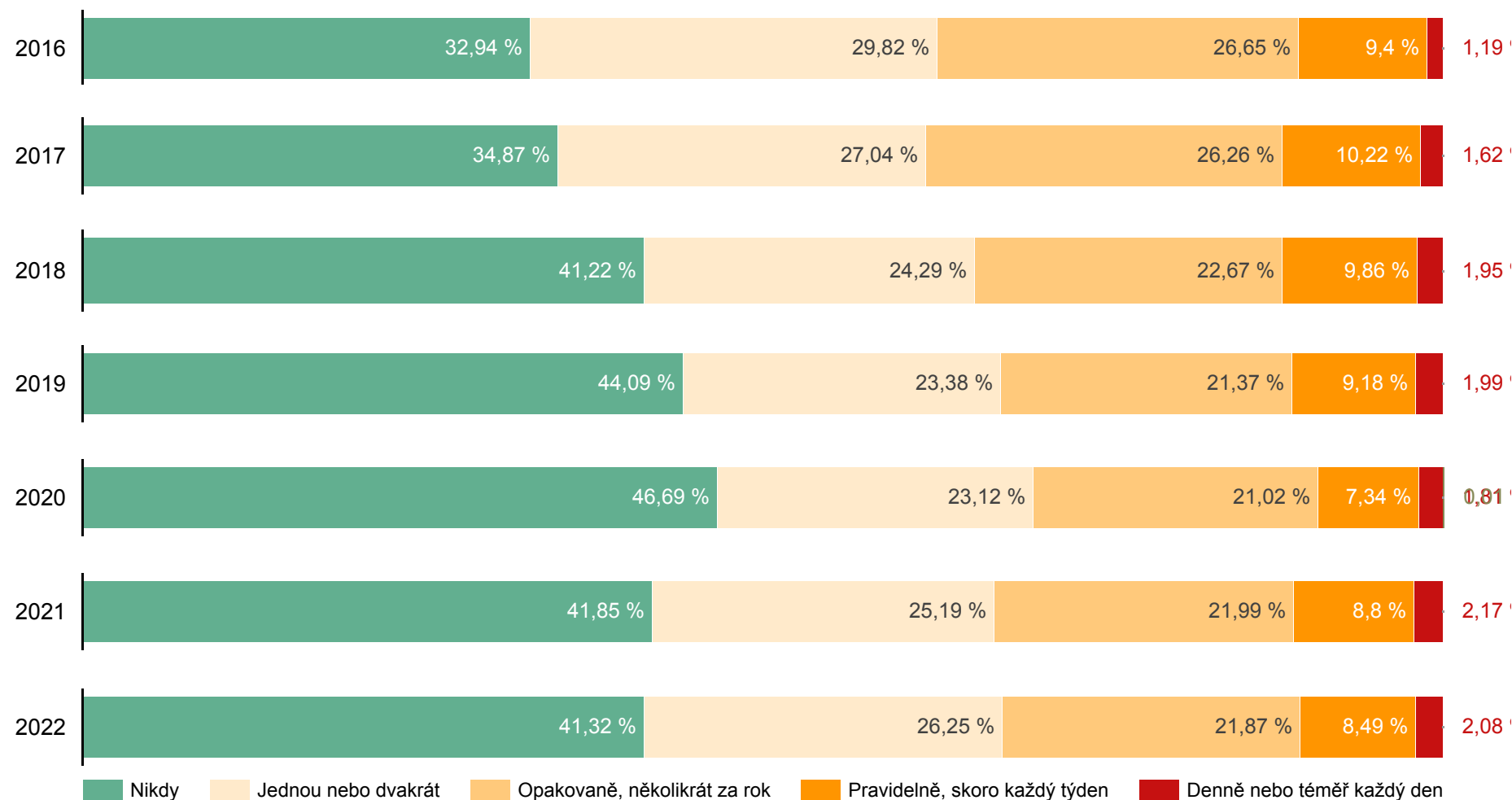
Užívání návykových látek - srovnání jednotlivých let

Kolikrát se Ti v uplynulém roce stalo, že jsi pil/a alkohol:

Ve sledovaných letech má četnost konzumace alkoholu mírně se zlepšující tendenci. Žáci konzumují alkohol méně často. Nejméně pili žáci alkohol v roce 2020 (patrně následkem protiepidemických opatření), poté se podíl žáků konzumujících alkohol alespoň někdy opět přiblížil k "předpandemickým" hodnotám.

Podíl žáků, kteří za poslední rok nikdy nepili alkohol, se zvýšil z 33 % (2016) na necelých 41,3 % (2022). Podíl žáků, kteří konzumují alkohol pravidelně v průběhu let kolísá od 9 do 12 %.

*Je nutné upozornit, že nesledujeme množství alkoholu, které žáci konzumují, proto by formulace ve znění „žáci pijí méně alkoholu“ nebyla přesná. I když předpokládáme, že u většiny osob znamená menší četnost také menší objem konzumace.

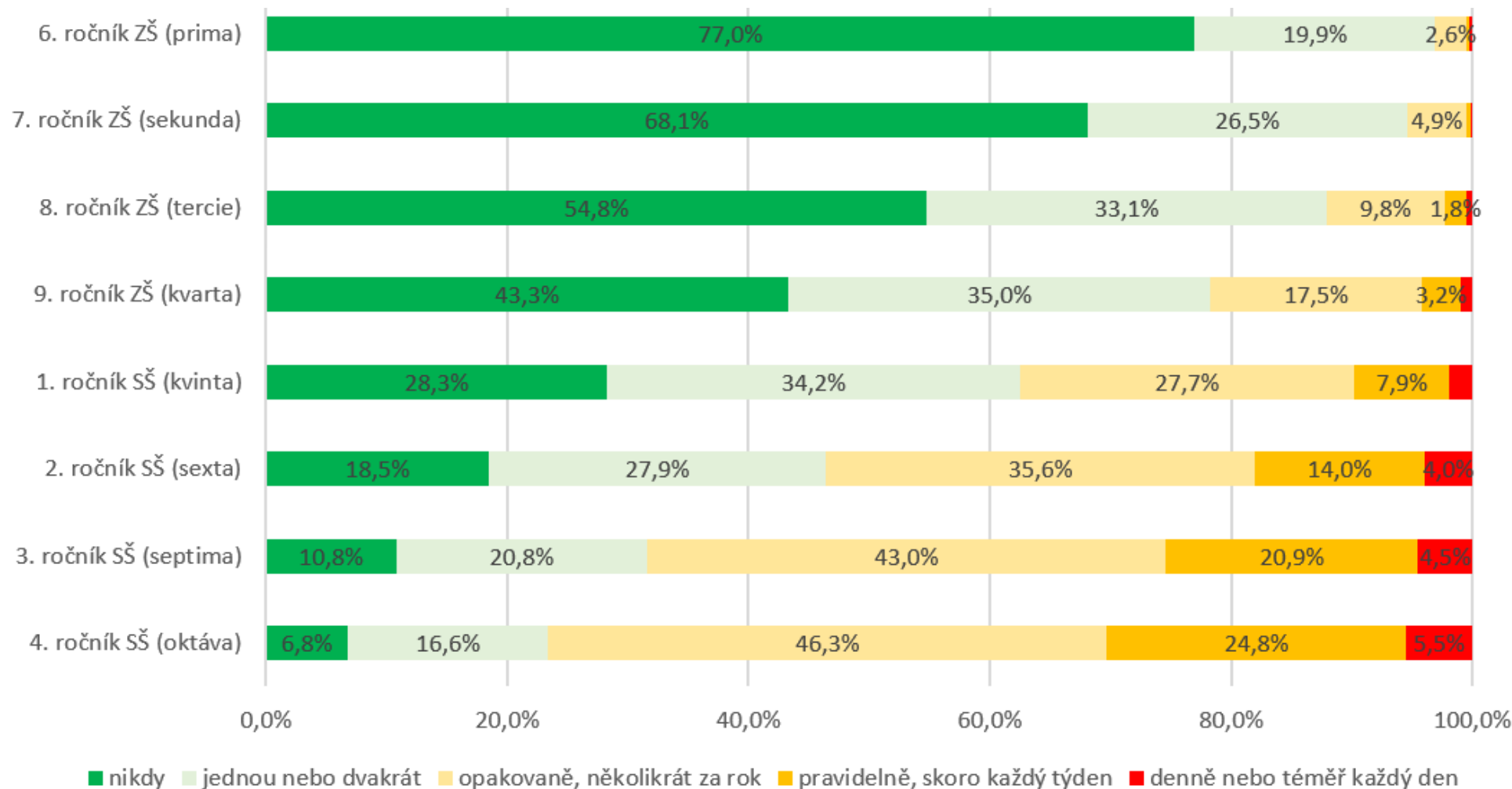
Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Užívání návykových látek - alkohol dle ročníků 2022

Kolikrát se Ti v uplynulém roce stalo, že jsi pil/a alkohol:

Užívání alkoholu je pochopitelně silně závislé na věku žáků. Necelá čtvrtina žáků v 6. třídě alkohol již ochutnala. Více než 10 % žáků konzumuje alkohol pravidelně v 8. třídě. V 9. třídě užívá alkohol 17 % žáků několikrát za rok a ještě častěji cca 5 % žáků.

Nejvyšší nárůst užívání přichází v 1. roce střední školy (kvinta pro víceletá gymnázia), kdy alkohol opakovaně konzumuje téměř 40 % žáků. Roste také počet nejrizikovější kategorie žáků, kteří pijí alkohol téměř každý den, u žáků 2. - 4. ročníků SŠ je to téměř 5 % respondentů.

Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

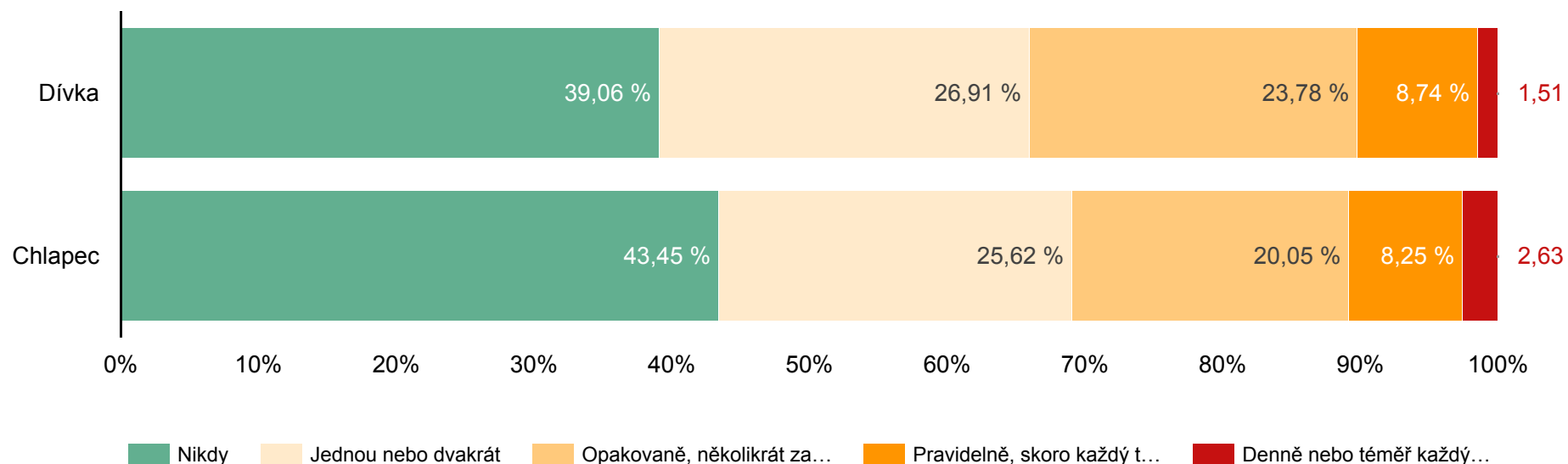
Užívání návykových látek - alkohol dle pohlaví 2022

Kolikrát se Ti v uplynulém roce stalo, že jsi pil/a alkohol:

V uplynulém roce větší podíl chlapců než dívek nikdy nepilo alkohol (39 % dívek a 43,5 % chlapců).

30,9 % chlapců v uplynulém roce pilo alkohol skoro každý týden nebo častěji. Podíl dívek, které v uplynulém roce pily alkohol skoro každý týden a častěji, je 34 %.

Jinými slovy mezi nejintenzivnějšími pijany (téměř každý den) najdeme spíše chlapce, dívky jsou ale častěji zastoupené v kategoriích pravidelných a opakovaných uživatelů alkoholu.

Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

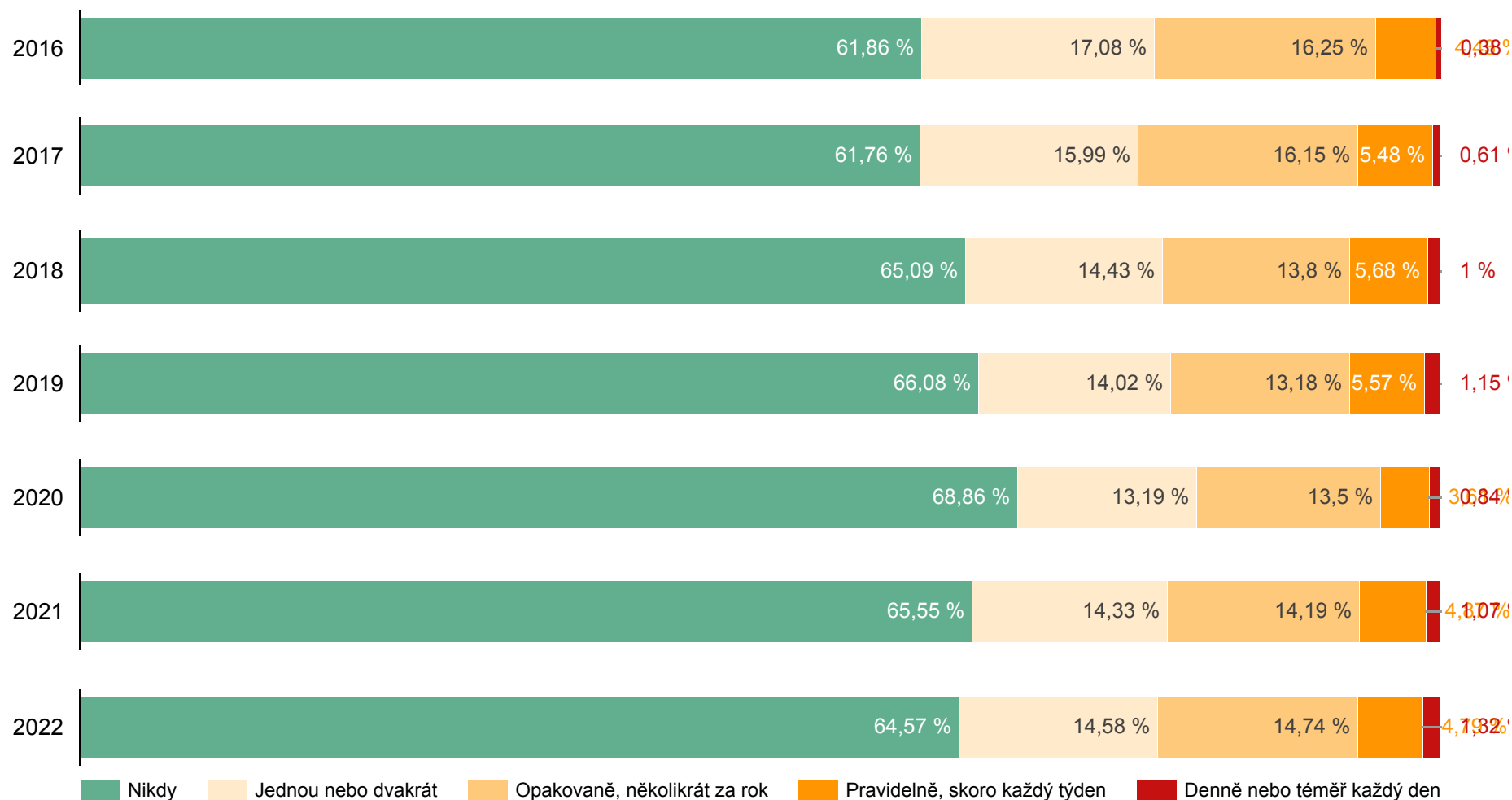
Užívání návykových látek - opilst

Kolikrát se Ti v uplynulém roce stalo, že jsi se opil/a:

Stejně jako v případě konzumace alkoholu četnost výskytu opilsti u žáků měla do roku 2020 sestupnou tendenci.

Počet žáků, kteří podle svých slov nikdy v posledním roce nebyli opilí, byl nejvyšší v roce 2020 (69 %), poté došlo ke snížení na 66 % v roce 2021 a 65 % v roce 2022.

Počet žáků, kteří uvedli opilst skoro každý týden či den, v roce 2020 poklesl (patrně i následkem koronavirových opatření) na nejnižší hodnotu 4,4 %. V následujících letech došlo k nárůstu na 5,9 % v roce 2021 a 6,1 % v roce 2022.

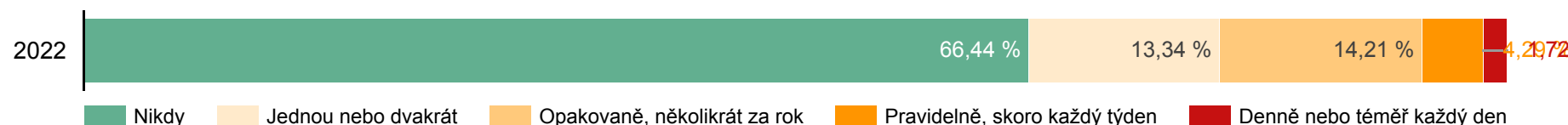
Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Užívání návykových látek - 5 sklenic při 1 příležitosti

Kolikrát se Ti v uplynulém roce stalo, že jsi pil/a jsi 5 a více sklenic alkoholu při jedné příležitosti:

V roce 2022 jsme poprvé zařadili otázku, kolikrát se žákům v uplynulém roce stalo, že vypili 5 a více sklenic alkoholu při jedné příležitosti.

66,4 % žáků uvedlo, že se jim to nestalo nikdy, 13,3 % uvedlo, že se jim to stalo jednou nebo dvakrát a 20,2 % uvedlo, že se jim to stalo opakovaně či pravidelně.

Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

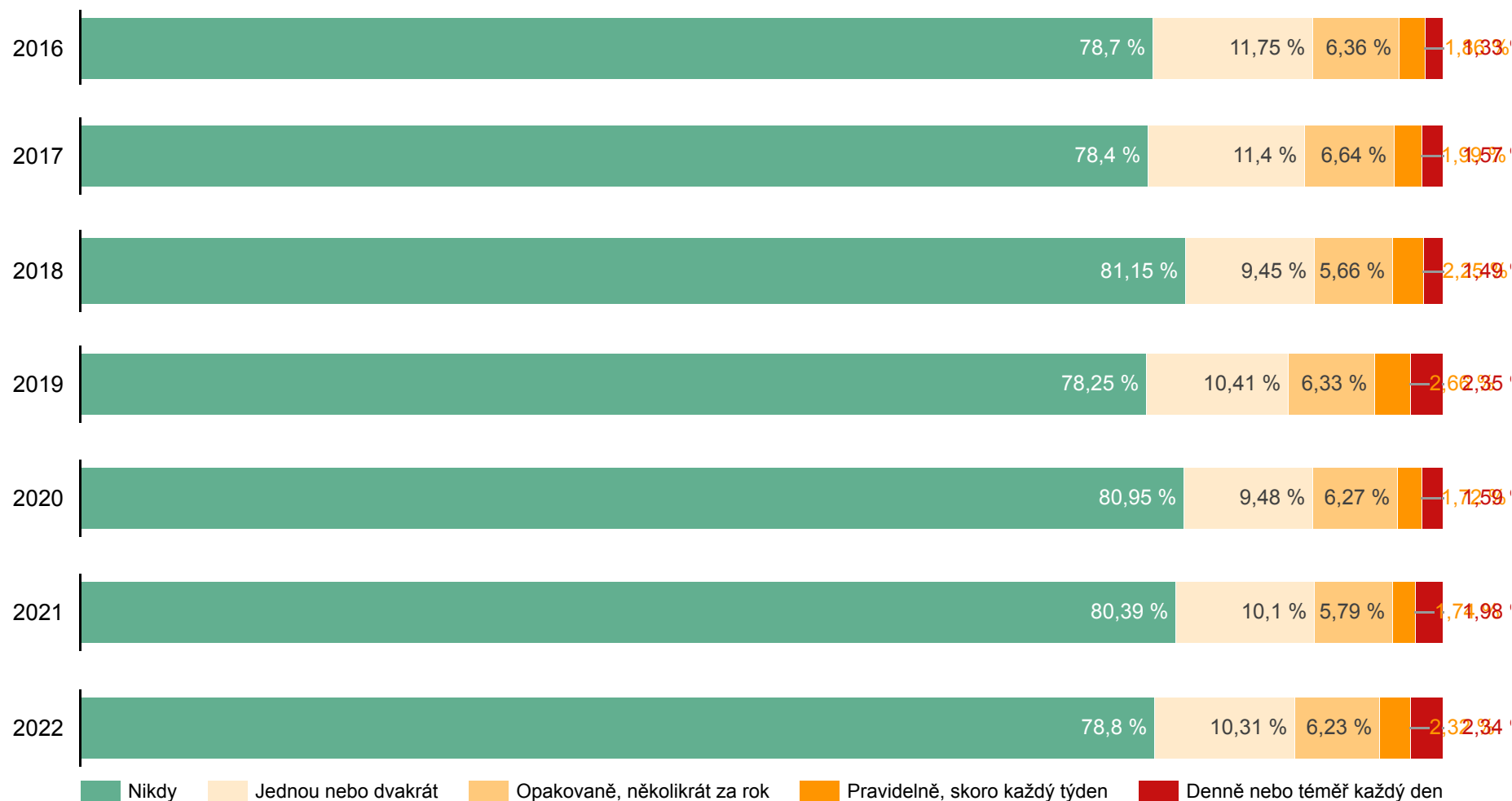
Užívání návykových látek - srovnání let marihuana

Kolikrát jsi v uplynulém roce kouřil/a marihuanu nebo hašiš:

Stejně jako v předchozích letech se drží trend, že více než 78 % žáků (až 81,2 % v roce 2018) udává, že v uplynulém roce marihuanu nebo hašiš vůbec nekouřili.

V letech 2016 až 2019 se zvyšoval počet žáků, kteří kouření marihuany přiznali skoro každý týden či den. Podíl vzrostl z 3,2 % v roce 2016 až na 5 % v roce 2019. V roce 2020 došlo ke zmenšení této skupiny pravidelných uživatelů na 3,3 % patrně i vlivem koronavirových opatření.

V následujících letech však tato skupina opět narostla na 3,7 % v roce 2021 a 4,7 % v posledním sledovaném roce 2022.

Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

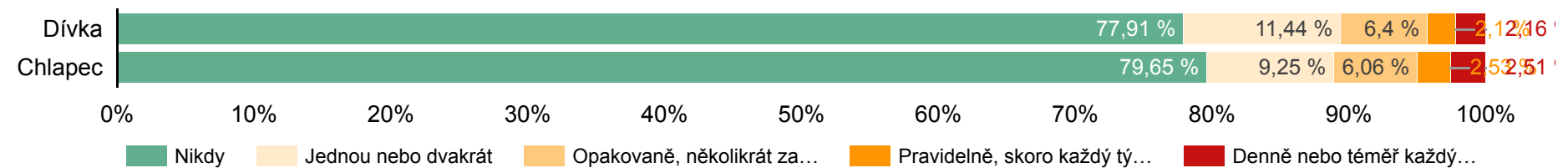
Užívání návykových látek - 2022 marihuana dle pohlaví a věku

Kolikrát jsi v uplynulém roce kouřil/a marihuanu nebo hašiš:

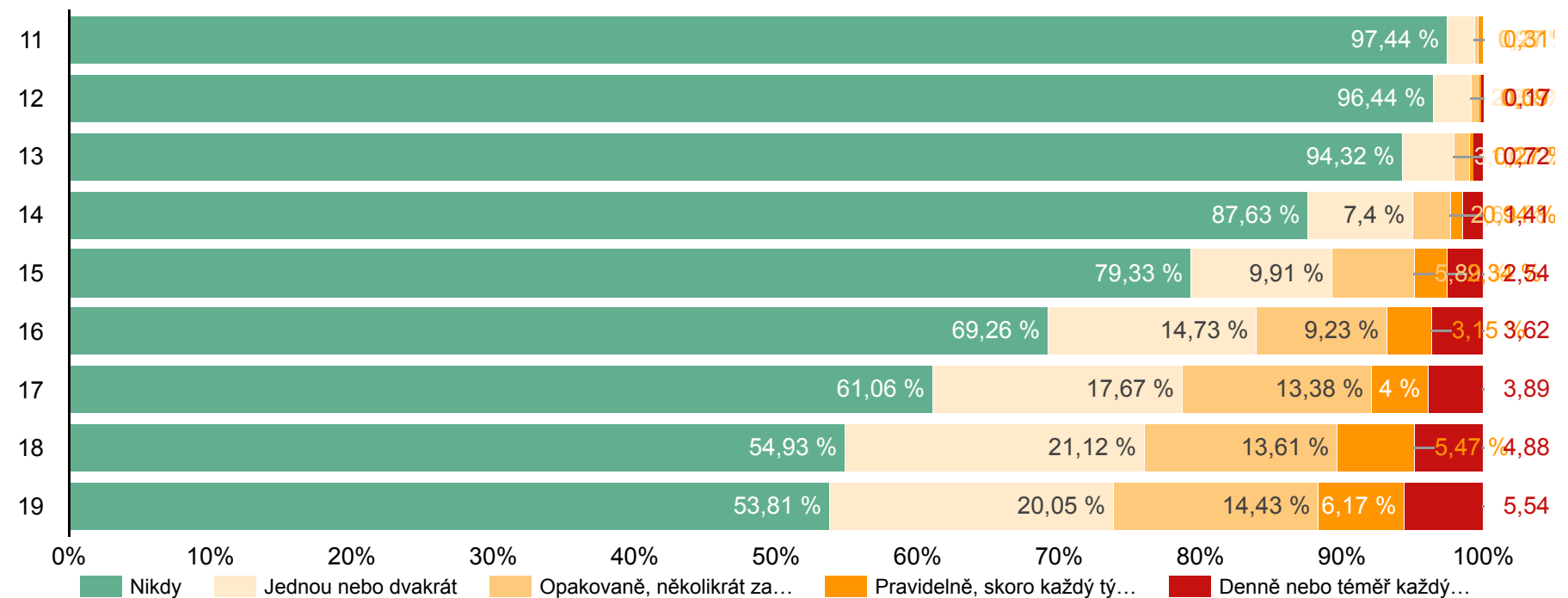
Větší podíl chlapců (79,7 %) než dívek (77,9 %) uvedl, že v uplynulém roce (2022) nikdy nekouřil marihuanu, nebo hašiš.

Níže na slidu je zobrazeno rozdělení dle věku respondenta. Dle očekávání největší podíl žáků, kteří v uplynulém roce nikdy nekouřili marihuanu či hašiš je mezi nejmladšími žáky (97,4 % 11letých, 96,4 % 12letých a 94,3 % 13letých) a s věkem se tento podíl snižuje.

Dle pohlaví:

Dle věku:

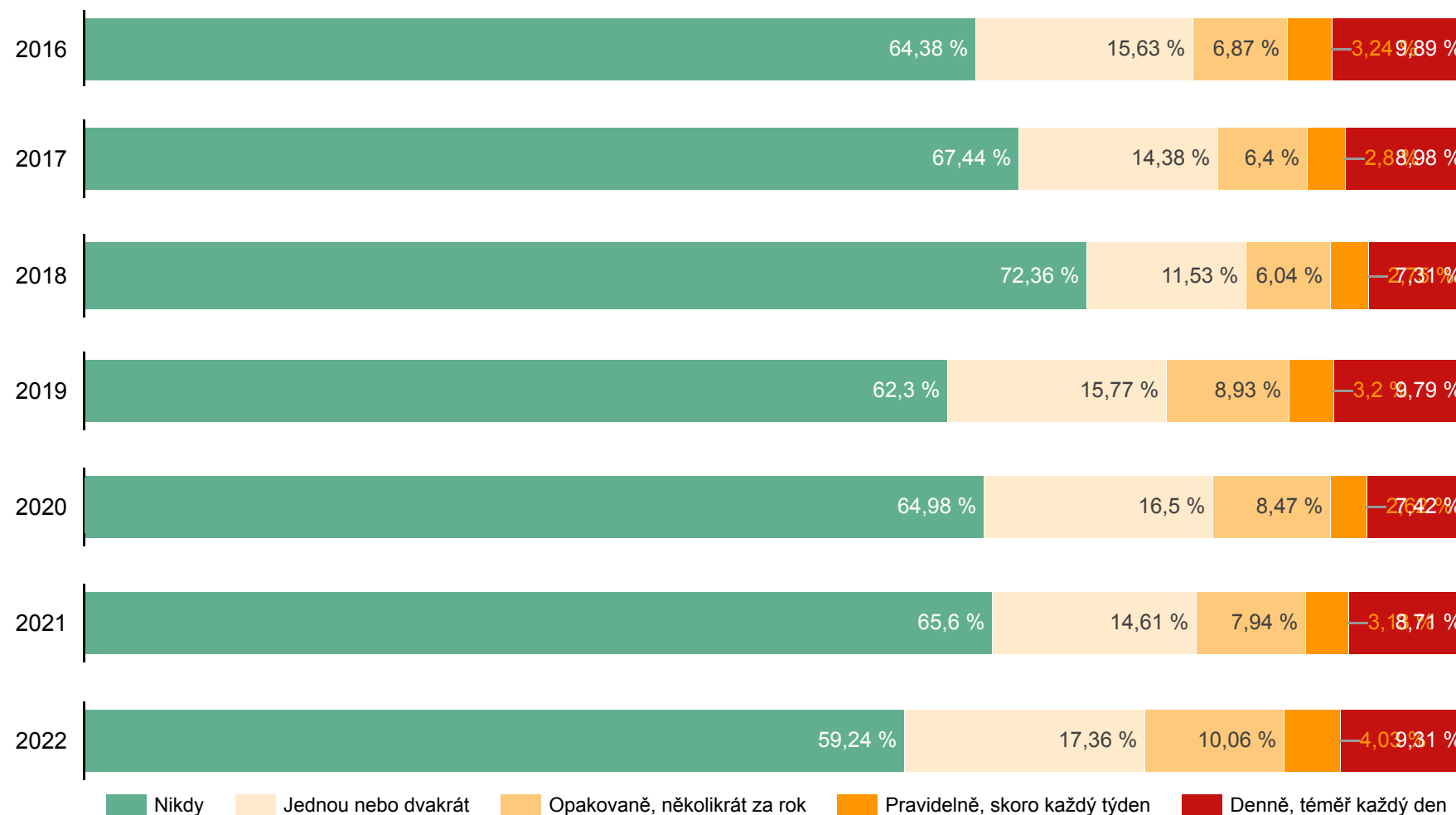
Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Užívání návykových látek - cigarety, tabák, nikotin

Kolikrát jsi v uplynulém roce kouřil/a cigarety nebo tabák:

V letech 2016 až 2018 odpovídal rostoucí počet žáků, že nekouřili nikdy. Podíl těchto žáků rostl ze 64,4 % v roce 2016 přes 67,4 % v roce 2017 až na 72,4 % v roce 2018.

V roce 2019 došlo k úpravě znění otázky a ptali jsme se na 4 různé způsoby užívání tabáku/nikotinu. Domníváme se, že následkem této změny došlo ke zvýšení podílu žáků, kteří uvedli užití některé z forem tabáku/nikotinu a to celkem na 37,7 %, dále 35 % v roce 2020, 34,4 % v roce 2021 a 40,8 % v roce 2022.

Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Užívání návykových látek - cigarety, tabák, nikotin

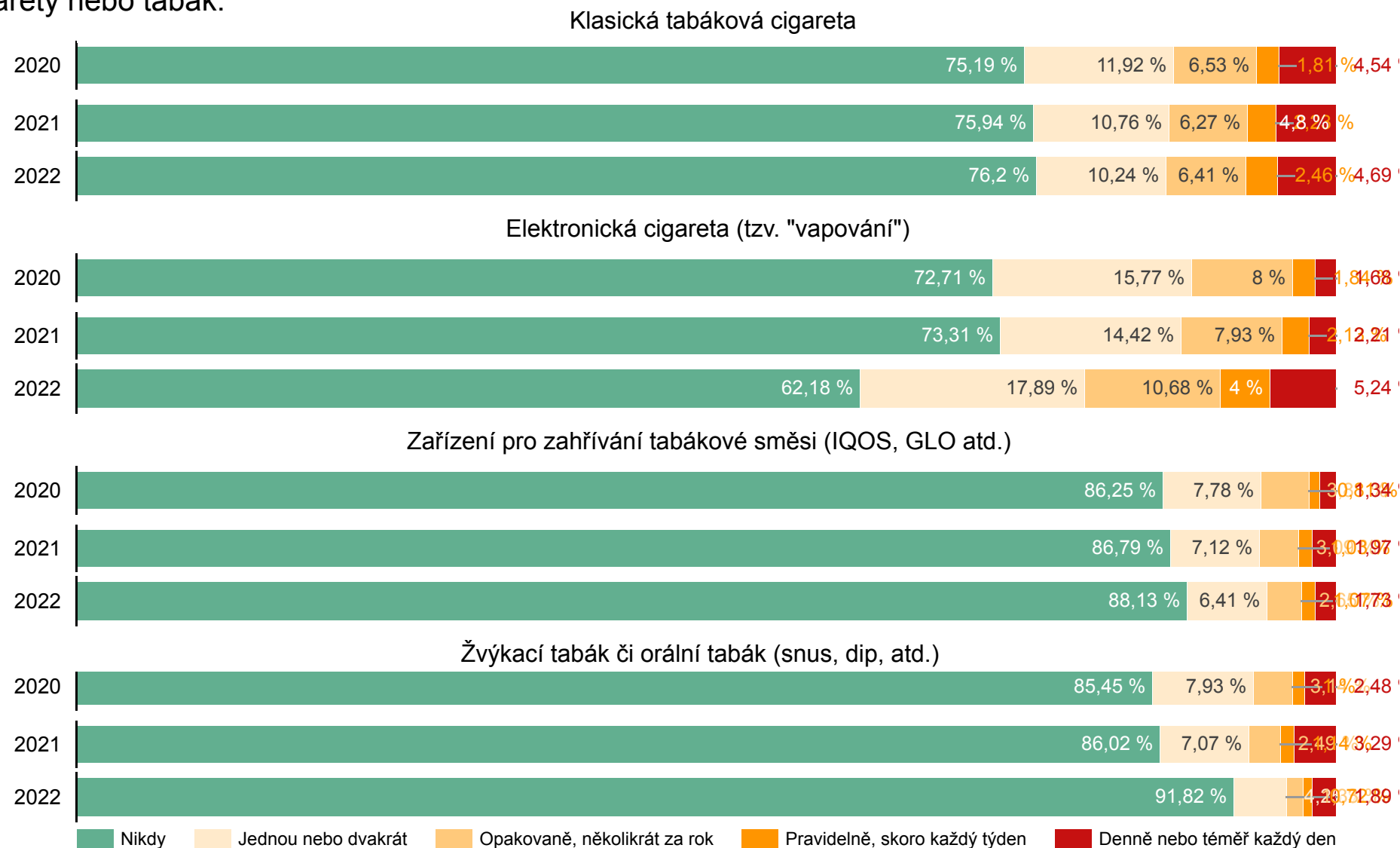
Kolikrát jsi v uplynulém roce kouřil/a cigarety nebo tabák:

Užívání tabákových cigaret mělo v roce 2019 a 2020 sestupný trend.

V roce 2019 jsme se žáků poprvé dotazovali na detailnější informace, na výběr žáci měli čtyři různé způsoby užívání tabáku/nikotinu.

Nejčastější formou užívání tabáku ve všech zobrazených letech byly elektronické cigarety (tzv. "vapování"). V roce 2020 jejich užívání přiznalo 27,3 % žáků. Mírný pokles nastal v roce 2021, kdy jejich užívání přiznalo 26,7 %, následoval však nárůst uživatelů na 37,8 % v roce 2022. Pravidelné užívání (skoro každý týden či den) v roce 2022 uvedlo 9,2 % žáků.

Ostatní formy užívání zaznamenaly oproti roku 2020 pokles. Klasické tabákové cigarety poklesly z 24,8 % v roce 2020 na 23,8 % v roce 2022. Zařízení pro zahřívání tabákové směsi vyzkoušelo alespoň jednou v roce 2020 13,8 % žáků, v roce 2022 tento podíl poklesl na 11,9 %. Nejvýraznější pokles vidíme u žvýkacího a orálního tabáku, který v roce 2020 užilo alespoň jednou 14,6 % žáků, v roce 2022 poklesl tento podíl na 8,2 %.

Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Užívání návykových látek - nikotinové sáčky

Kolikrát jsi v uplynulém roce užil/a nikotinové sáčky:

V roce 2022 byla poprvé zařazena také otázka na užití nikotinových sáčků.

14,4 % žáků (12,9 % dívek a 16,6 % chlapců) uvedlo, že v uplynulém roce užili nikotinové sáčky.

Podíl žáků, kteří v uplynulém roce alespoň jednou užili nikotinové sáčky se s věkem zvyšuje. Z 1,2 % 11letých tento podíl postupně narůstá až k 28,4 % 19letých žáků.

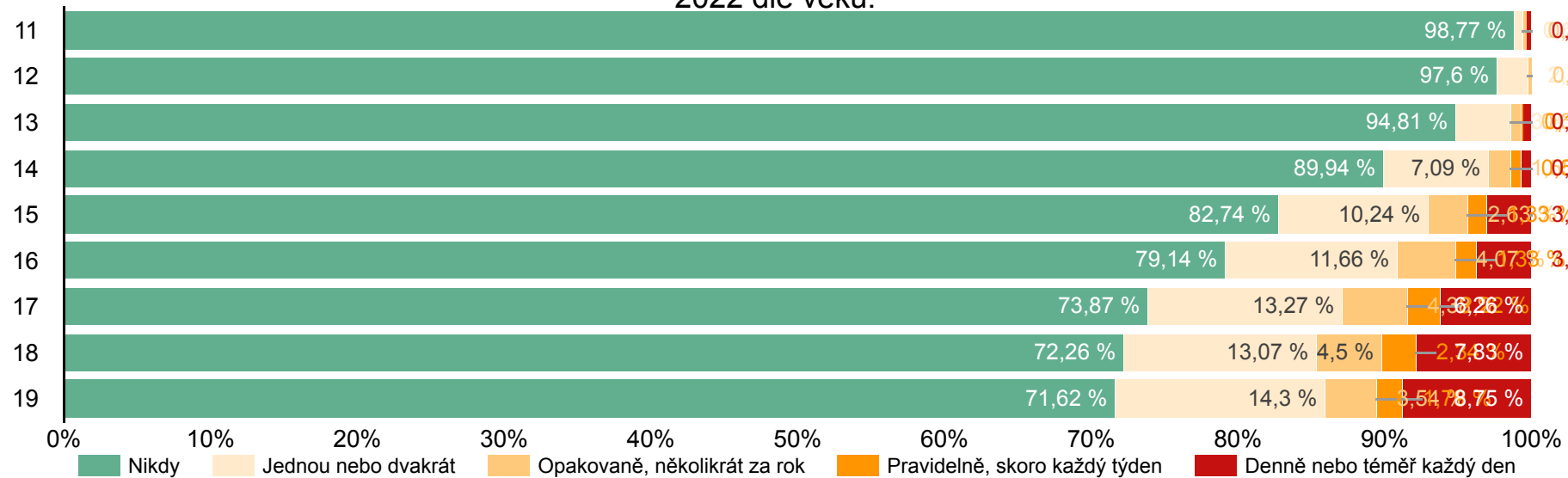
2022 celkem:

2022 dle pohlaví:

2022 dle věku:

Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Užívání návykových látek - kratom

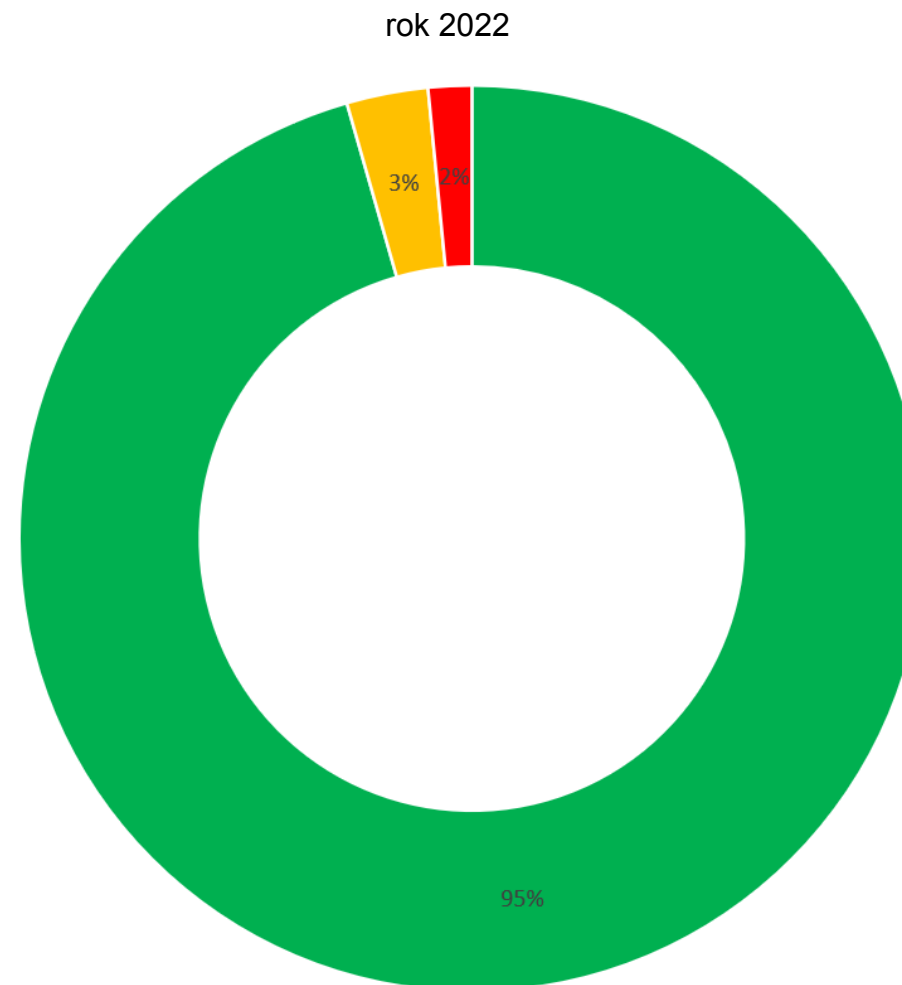
Kolikrát jsi v uplynulém roce užil/a kratom:

V roce 2021 byla poprvé zařazena také otázka na užití kratomu.

Ačkoliv se užívání kratomu věnuje hodně mediální pozornosti, naše data vypovídají o relativně malé zkušenosti žáků s užíváním kratomu. Nicméně v porovnání s rokem 2021 došlo k nárůstu prakticky na dvojnásobek.

V roce 2022 ho cca 3 % žáků vyzkoušelo jen jednou či dvakrát a opakovaně či pravidelně ho užívalo jen kolem 2 % žáků (viz graf).

Nepřekvapivě užívání roste s rostoucím věkem. Chlapci užívají kratom o trochu více než dívky (5,5 % vs. 3,5 %).

Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Užívání návykových látek - kratom

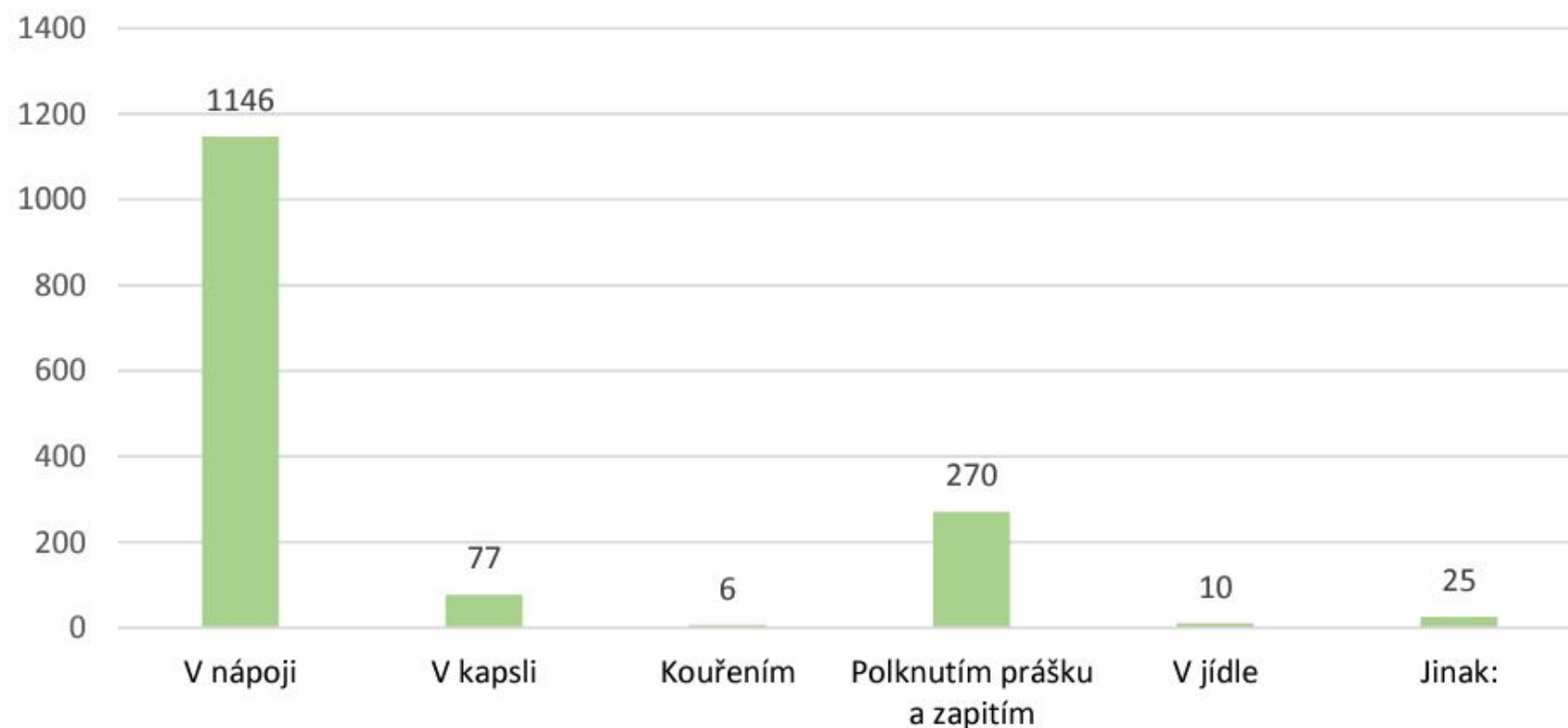
Zajímavá data k užívání kratomu shromáždila v rámci výzkumu pro svou diplomovou práci Aneta Medková.

Výzkum se týkal pouze aktivních uživatelů starších 15 let (tj. nejen žáků).

V grafu vpravo jsou vyneseny způsoby užívání kratomu. Zdaleka nejčastějším způsobem užití je formou nápoje, na druhém místě je polykání prášku a zapitím.

Text práce je veřejně dostupný na (<https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/179078>).

Graf 7: Způsob užívání kratomu

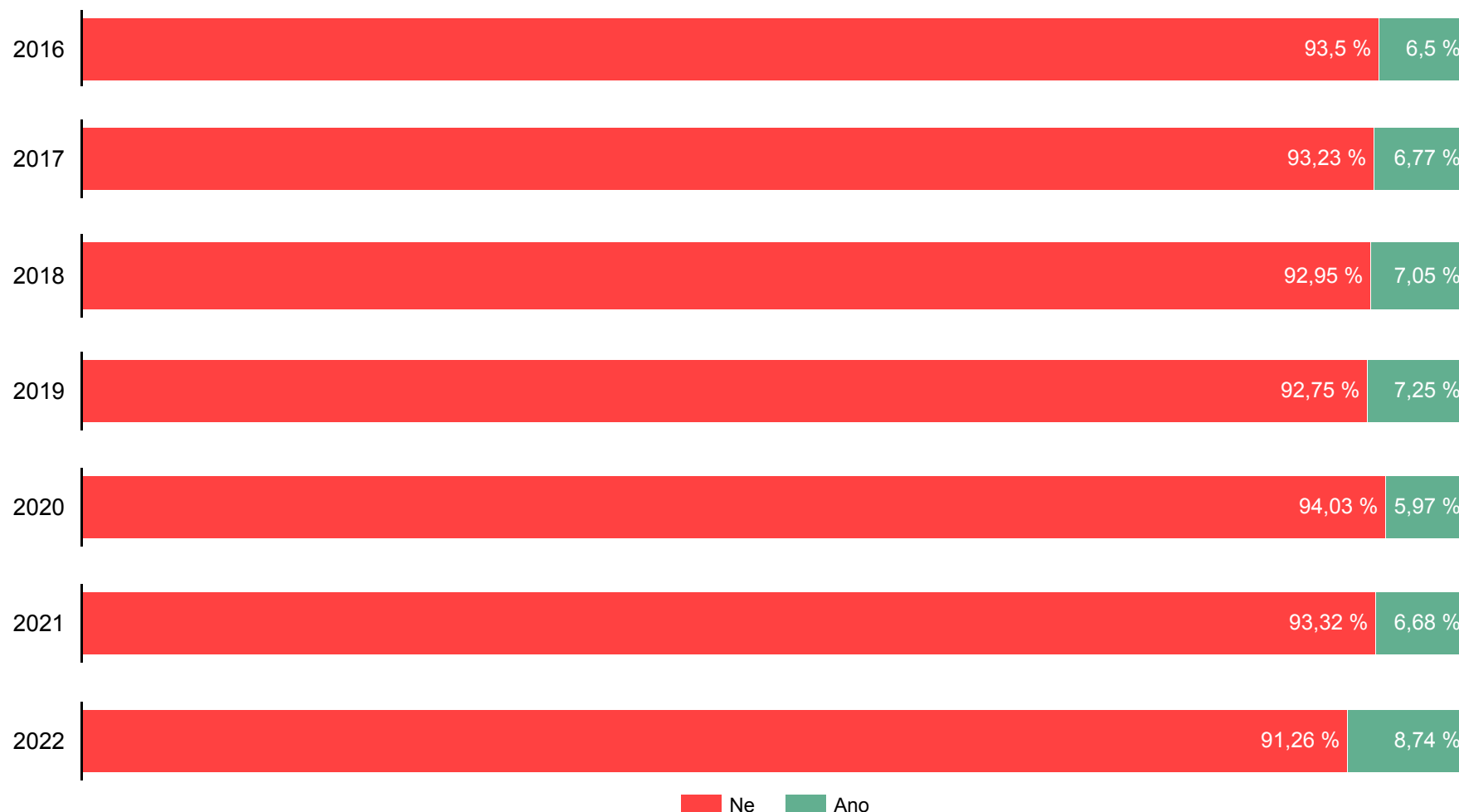
Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Užívání návykových látek - jiné návykové látky

Vzal/a sis v uplynulém roce jinou návykovou látku:

Procento žáků, kteří si v uplynulém roce vzali nějakou jinou návykovou látku než alkohol, tabák a marihuanu, je v jednotlivých letech podobné.

V roce 2022 se podíl žáků, kteří užili jinou návykovou látku, zvýšil na 8,7 %. Tento nárůst může být způsoben přidáním kratomu jako jiné návykové látky (přidán v roce 2021).

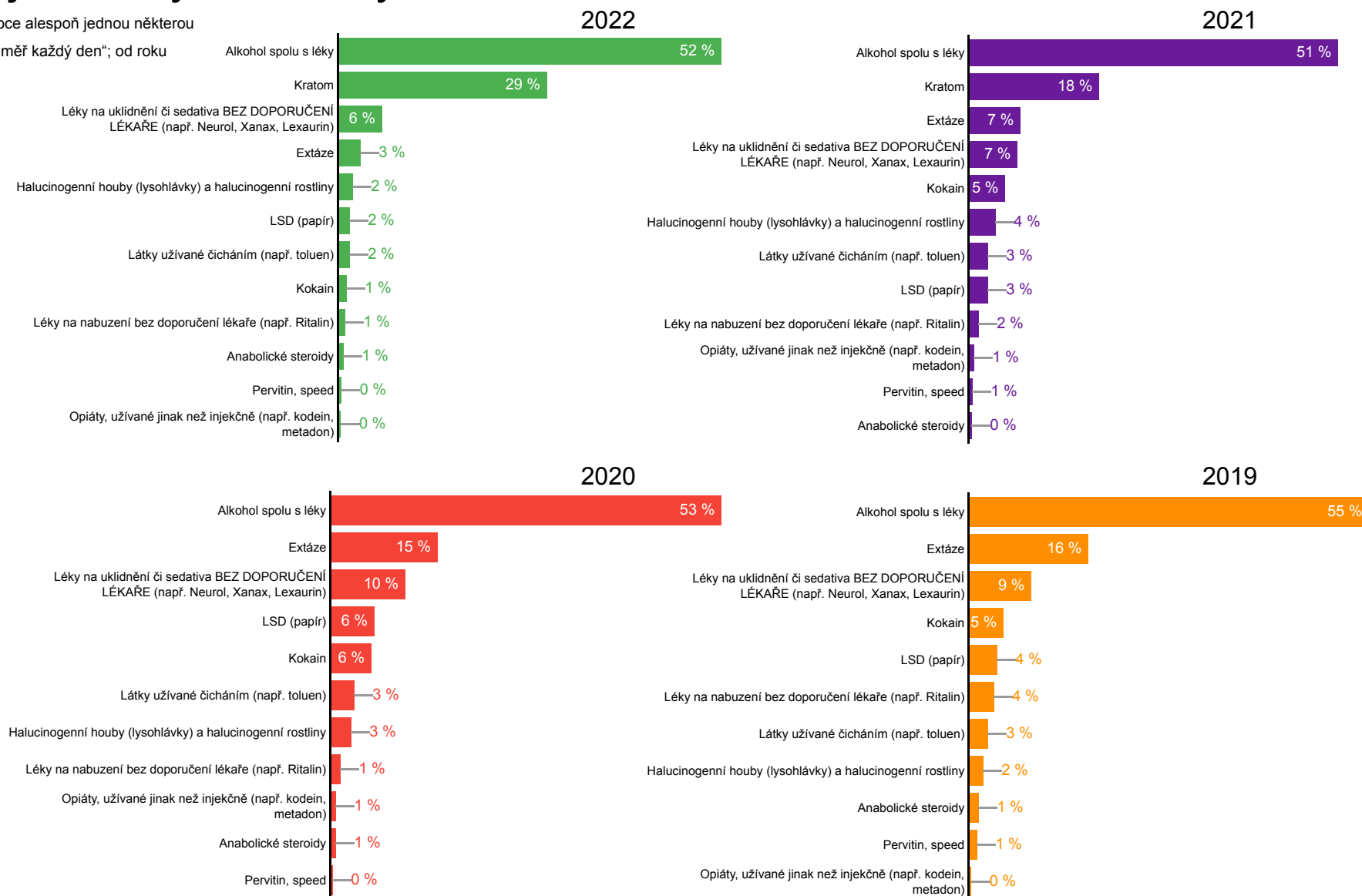

Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Užívání návykových látek - jiné návykové látky

Zastoupení jiných návykových látek mezi žáky, kteří uvedli, že užili v uplynulém roce alespoň jednou některou z nabízených dalších návykových látek („jednou nebo dvakrát“ až „denně nebo téměř každý den“; od roku 2021 od „jednou nebo dvakrát“ až „opakovaně, vícekrát za rok“):

Nejčastěji užívanou látkou z položek nabízených v dotazníku byla ve všech zobrazených letech kombinace alkoholu a léků. Po přidání v roce 2021 se na druhém místě v roce 2021 i 2022 umístil kratom. Mezi nejčastějšími se pak objevuje také extáze a léky na uklidnění.

Centrum sociálních služeb Praha

Zkušenost s rizikovým či nežádoucím chováním

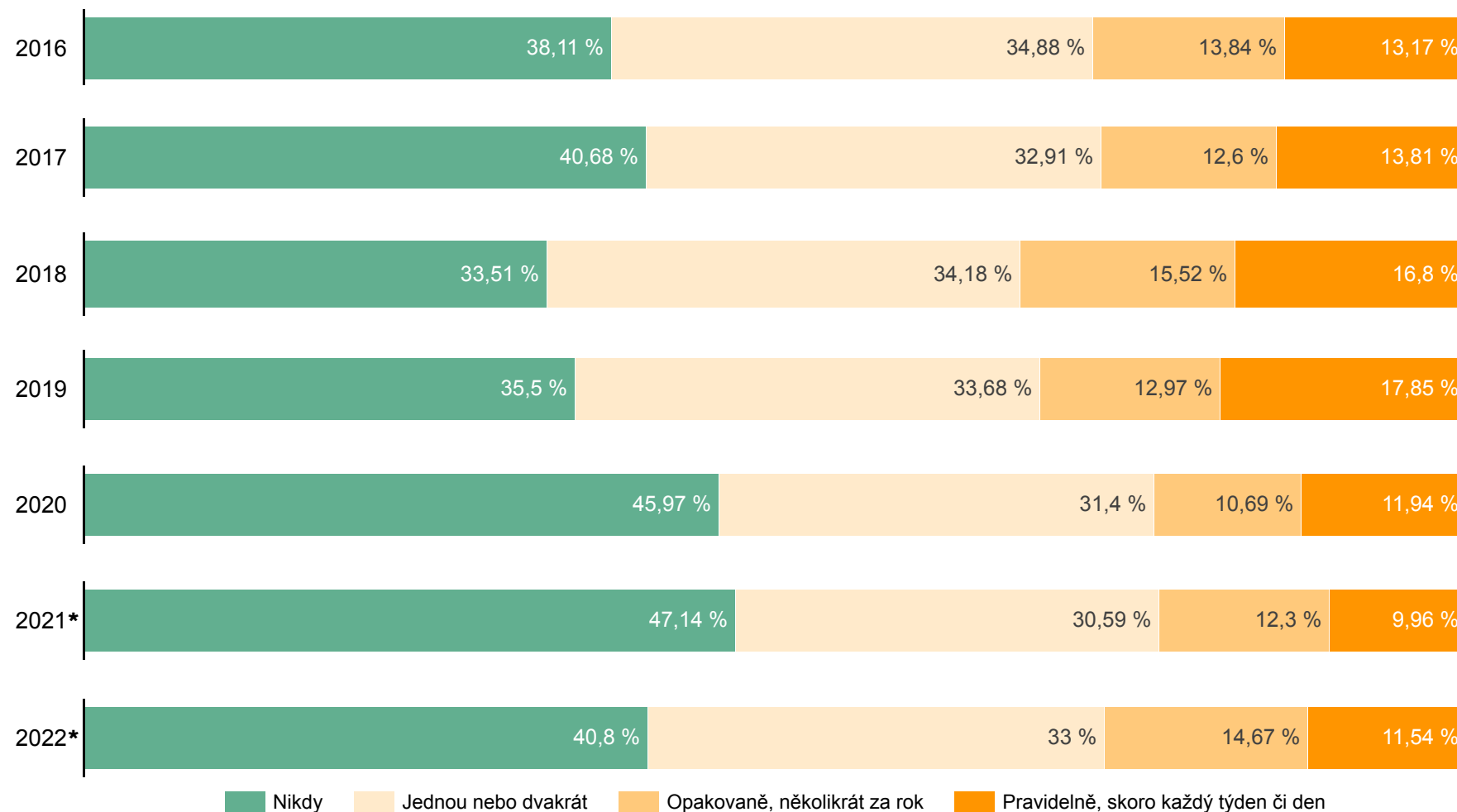
Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Zkušenost s nežádoucím chováním (2016 až 2022)

Byl/a slovně napaden/a spolužákem či spolužačkou:

Zkušenost se slovním napadením spolužákem/spolužačkou má většina žáků. Podíl ve sledovaných letech kolísá v rozmezí od 66,5 % (v roce 2018) do 52,9 % (v roce 2021). V letech 2016 až 2019 rostl výskyt případů, kdy se s žáci takovým jednáním setkávají pravidelně, skoro každý týden nebo téměř denně. V roce 2019 mělo takovou zkušenost již téměř 18 % žáků.

Je nutné zmínit, že data za roky 2020 a 2021 jsou ovlivněna koronavirovou situací a přechodem na distanční vzdělávání, nicméně reportují menší počet slovního napadání mezi žáky. V roce 2022 se podíl žáků, kteří se nikdy nesetkali se slovním napadením ze strany spolužáka/spolužačky opět snížil na 40,8 %.

*Od roku 2021 je dotazník na základě zpětných vazeb od respondentů zjednodušen a nová možnost „skoro každý týden či den“ zahrnuje předchozí 2 možnosti, které byly odděleně. Ostatní možnosti zůstaly stejné. Proměnná tak nově nabývá jen 4 různých hodnot místo 5.

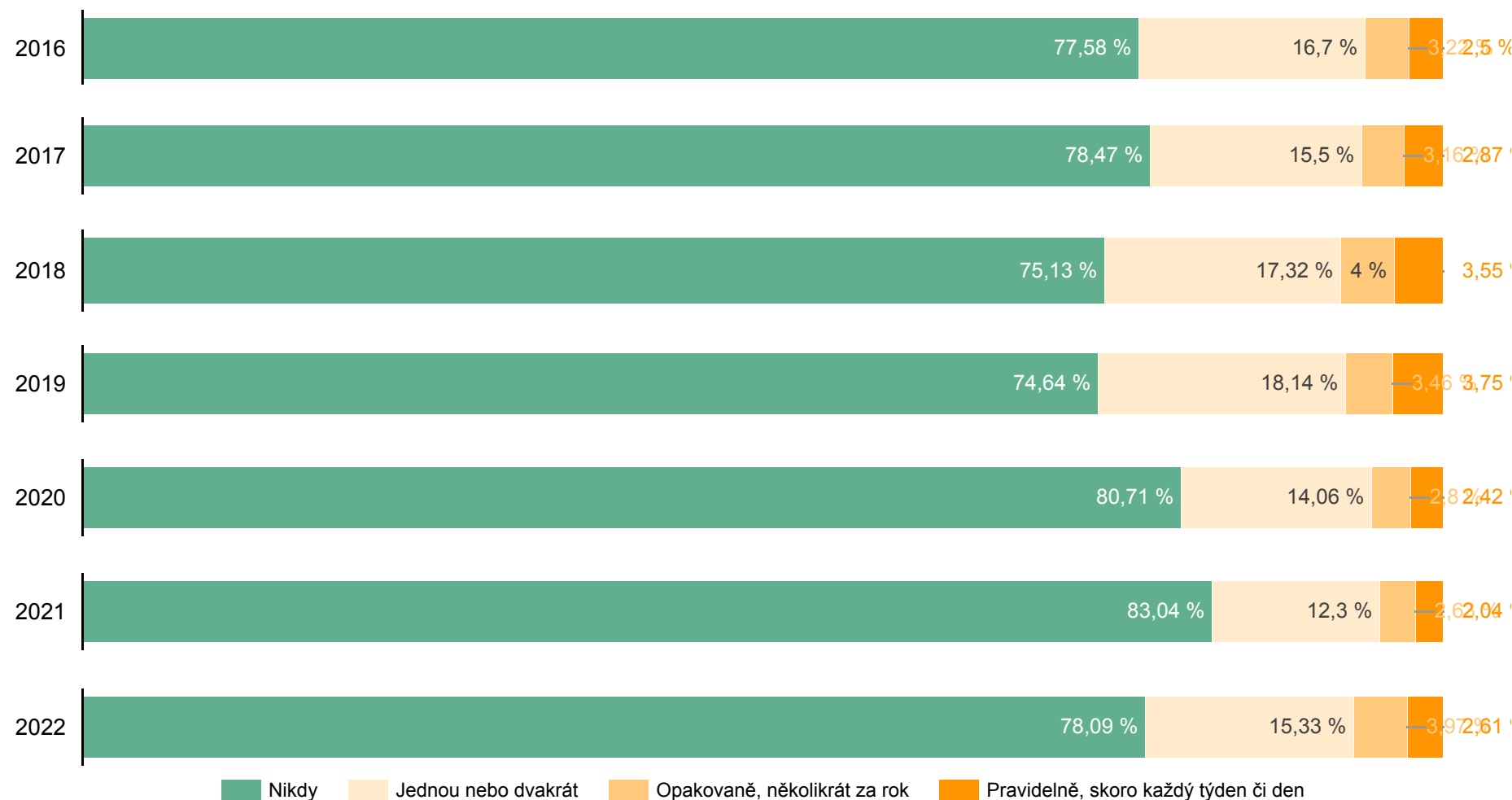
Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Zkušenost s nežádoucím chováním (2016 až 2022)

Byl/a fyzicky napaden/a spolužákem či spolužačkou:

Zkušenost s fyzickým napadením spolužákem/spolužačkou měla před koronavirovou situací přibližně čtvrtina žáků.

V letech 2020 a 2021 došlo ke snížení podílu žáků, kteří zažily fyzické napadení na necelou pětinu žáků (19,3 % v roce 2020 a 17 % v roce 2021). v roce 2022 došlo opět k nárůstu podílu žáků, kteří měli zkušenost s fyzickým napadením od spolužáka/spolužačky na 21,9 %. 15,3 % žáků se v roce 2022 setkala s fyzickým napadením pouze jednou, nebo dvakrát.

Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

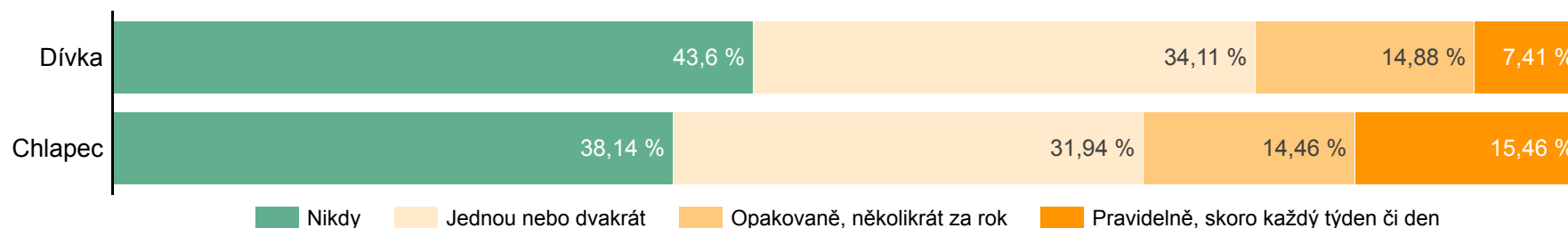
Zkušenost s nežádoucím chováním (2022)

Slovní a fyzické napadení spolužákem či spolužačkou dle pohlaví:

Zkušenost se slovním napadením spolužákem/spolužačkou měl v roce 2022 větší podíl chlapců (61,9 %) než dívek (56,4 %). Pravidelně skoro každý týden či den se se slovním napadením ze strany spolužáků setkala 15,5 % chlapců a 7,4 % dívek.

S fyzickým napadením od spolužáka/spolužačky se v roce 2022 setkala 15,9 % dívek a 27,7 % chlapců. Pravidelně skoro každý týden či den se s fyzickým napadením ze strany spolužáků setkala 1,27 % dívek a 3,9 % chlapců.

Slovní napadení:

Fyzické napadení:

Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

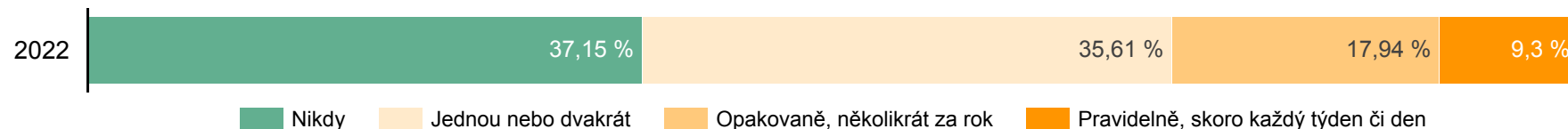
Zkušenost s nežádoucím chováním (2022)

V roce 22 jsme nově zařadili otázku, jestli žáci byli přítomni situaci, kdy někdo někomu ve třídě slovně ubližoval. Neptáme se tedy žáků, jestli byli přímo obětí (jako v předchozí otázce), ale svědkem.

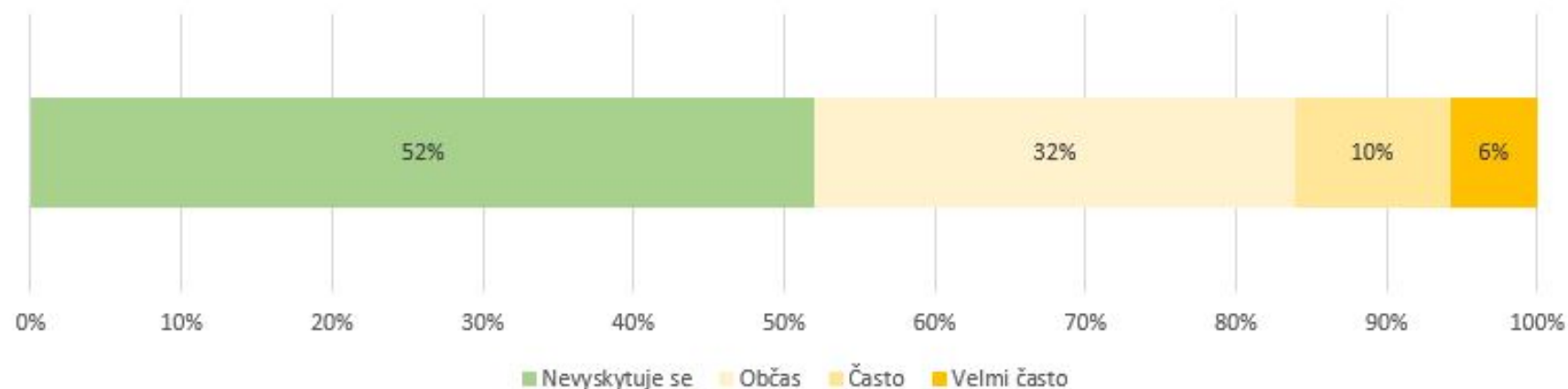
37,2 % se se slovním ubližováním nesetkalo, naopak 9,3 % žáků se s ním setkává pravidelně a dalších 18 % opakovaně.

Graf dole ukazuje pro porovnání výsledky Tematické zprávy ČŠI z roku 2023 (Hodnocení rizikového chování žáků základních a středních škol se zaměřením na oblast kyberšikany). Její výsledky jsou optimističtější, ale je nutné zohlednit jinou formulaci zadání...

Byl/a u toho, když někdo někomu ve třídě slovně ubližoval:

Zastrašování nebo slovní napadání mezi žáky

Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

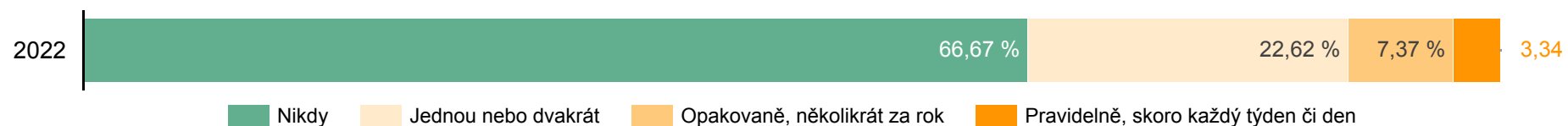
Zkušenost s nežádoucím chováním (2022)

V roce 2022 jsme nově zařadili také otázku, zda žáci byli přítomni situaci, kdy někdo někomu ve třídě fyzicky ubližoval. Neptáme se tedy žáků, jestli byli obětí (jako v otázce výše), ale svědkem takového jednání.

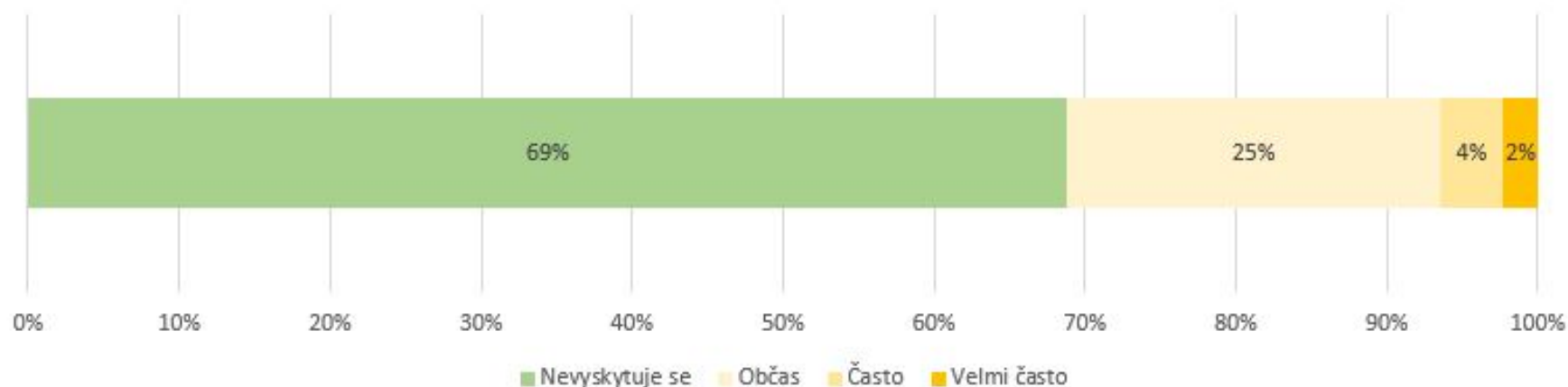
66,7 % žáků se s fyzickým ubližováním nesetkalo, naopak 3,3 % žáků se s ním setkávají pravidelně a dalších 7,4 % opakovaně.

Graf dole ukazuje pro porovnání výsledky Tematické zprávy ČŠI z roku 2023 (Hodnocení rizikového chování žáků základních a středních škol se zaměřením na oblast kyberšikany). Výsledky jsou velmi podobné.

Byl/a u toho, když někdo někomu ve třídě fyzicky ubližoval:

Fyzické násilí mezi žáky

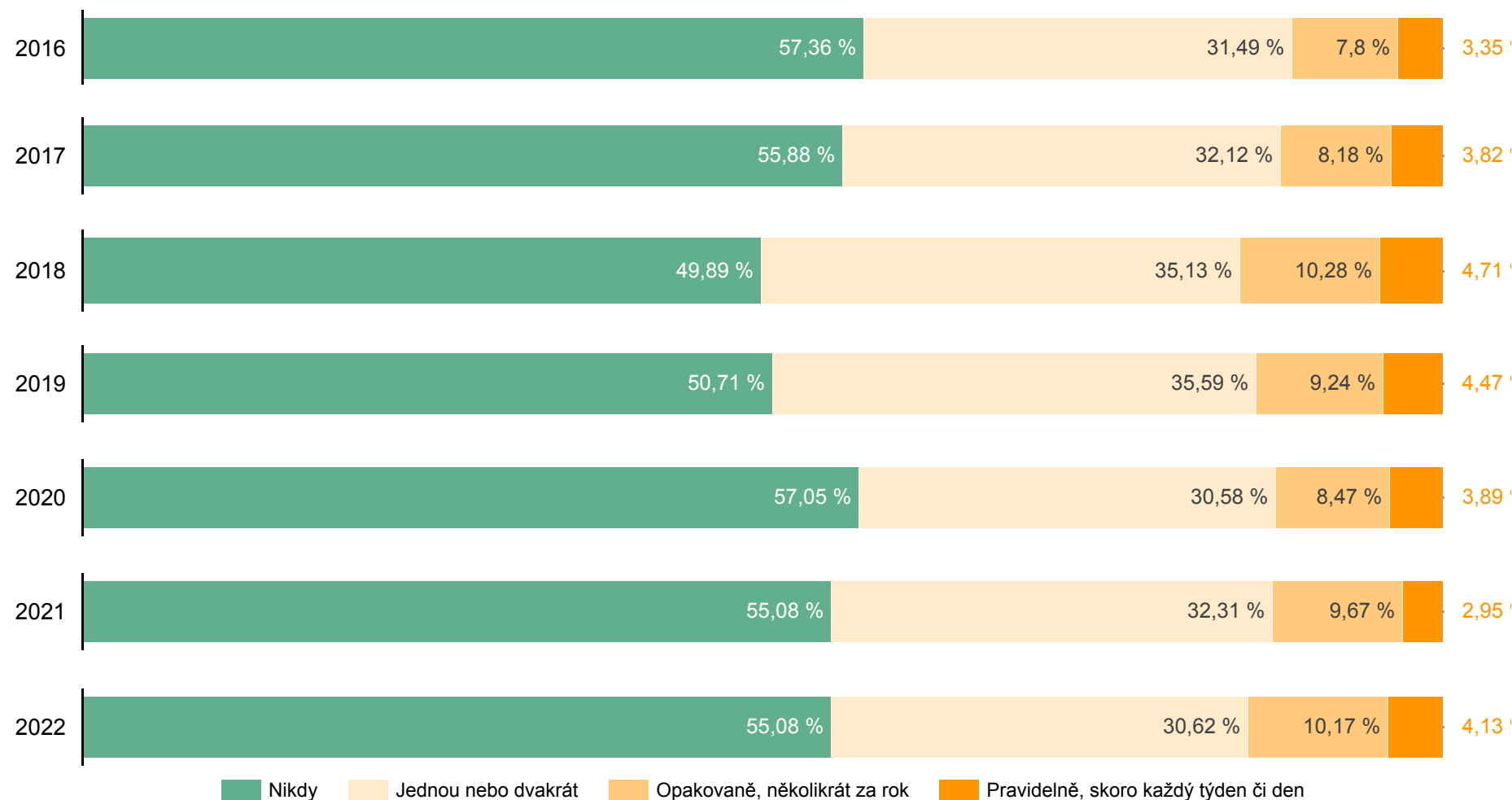
Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Zkušenost s nežádoucím chováním (2016 až 2022)

Byl/a ponížen/a, zesměšněn/a učitelem/učitelkou:

Názor, že byl/a žák/žákyně v uplynulém roce ponížen/a či zesměšněn/a učitelem či učitelkou, vyjadřuje za sledované období let 2016 až 2021 průměrně 45 % žáků.

V roce 2022 se s ponížením ze strany učitele setkala 44,9 % žáků, 10,17 % z nich opakovaně, 4,1 % pak dokonce pravidelně každý týden, či den.

*Od roku 2021 je dotazník na základě zpětných vazeb od respondentů zjednodušen a nová možnost „skoro každý týden či den“ zahrnuje předchozí 2 možnosti, které byly odděleně. Ostatní možnosti zůstaly stejné. Proměnná tak nově nabývá jen 4 různých hodnot místo 5.

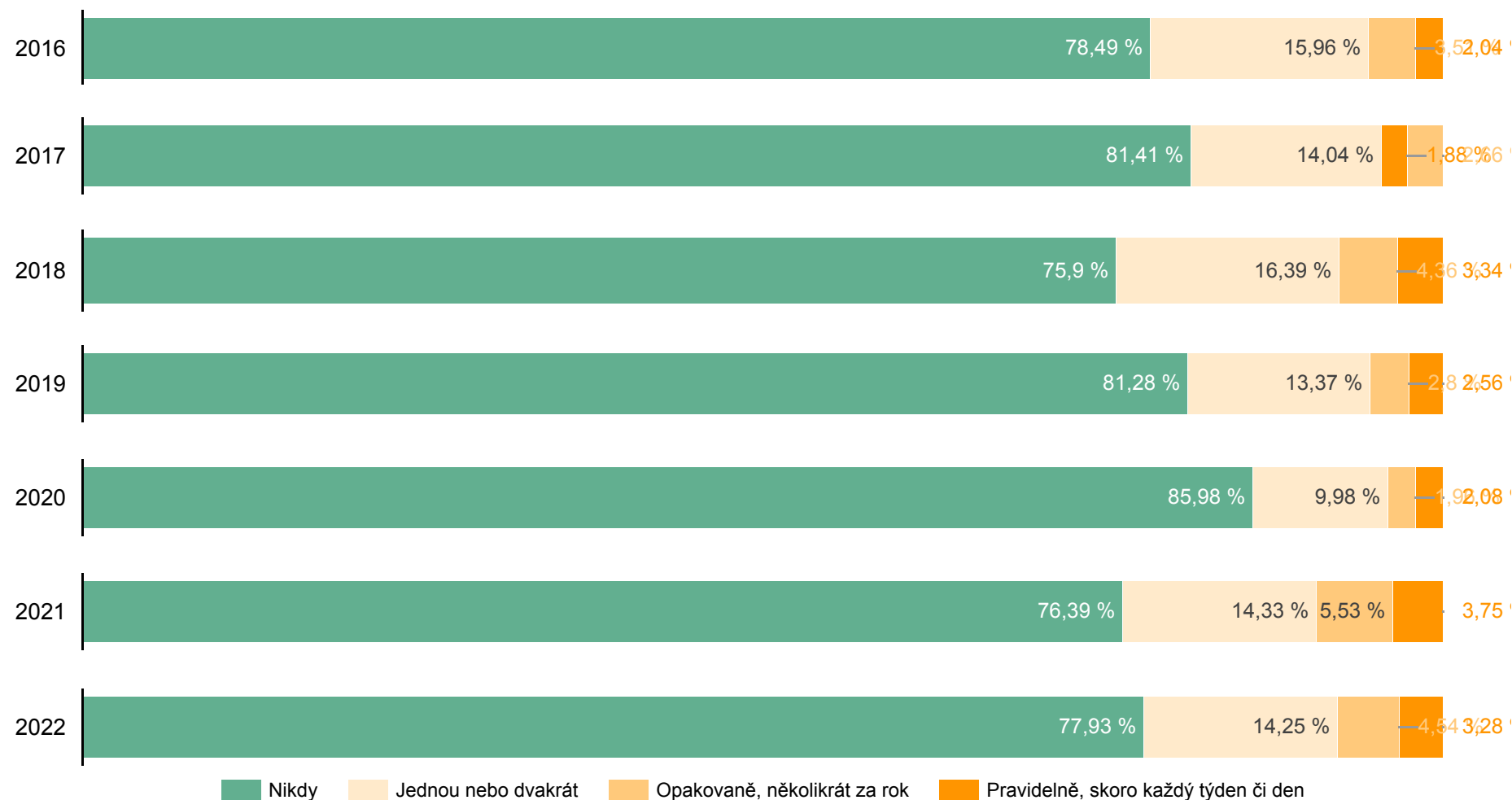
Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Zkušenost s nežádoucím chováním (2016 až 2022)

Byl/a sprostý/á k učiteli nebo učitelce:

V roce 2022 22 % žáků uvedlo, že byli "sprostí" k učiteli či učitelce. 14,3 % nich uvedlo, že se tak stalo pouze jednou nebo dvakrát, 4,5 % byli sprostí opakovaně a 3,3 % pravidelně, skoro každý týden, či den.

Hodnoty za rok 2021 a 2022 se vrátili na úroveň hodnot v roce 2018. Pokles zaznamenaný v roce 2020 byl zřejmě ovlivněn koronavirovou situací a přechodem na distanční vzdělávání.

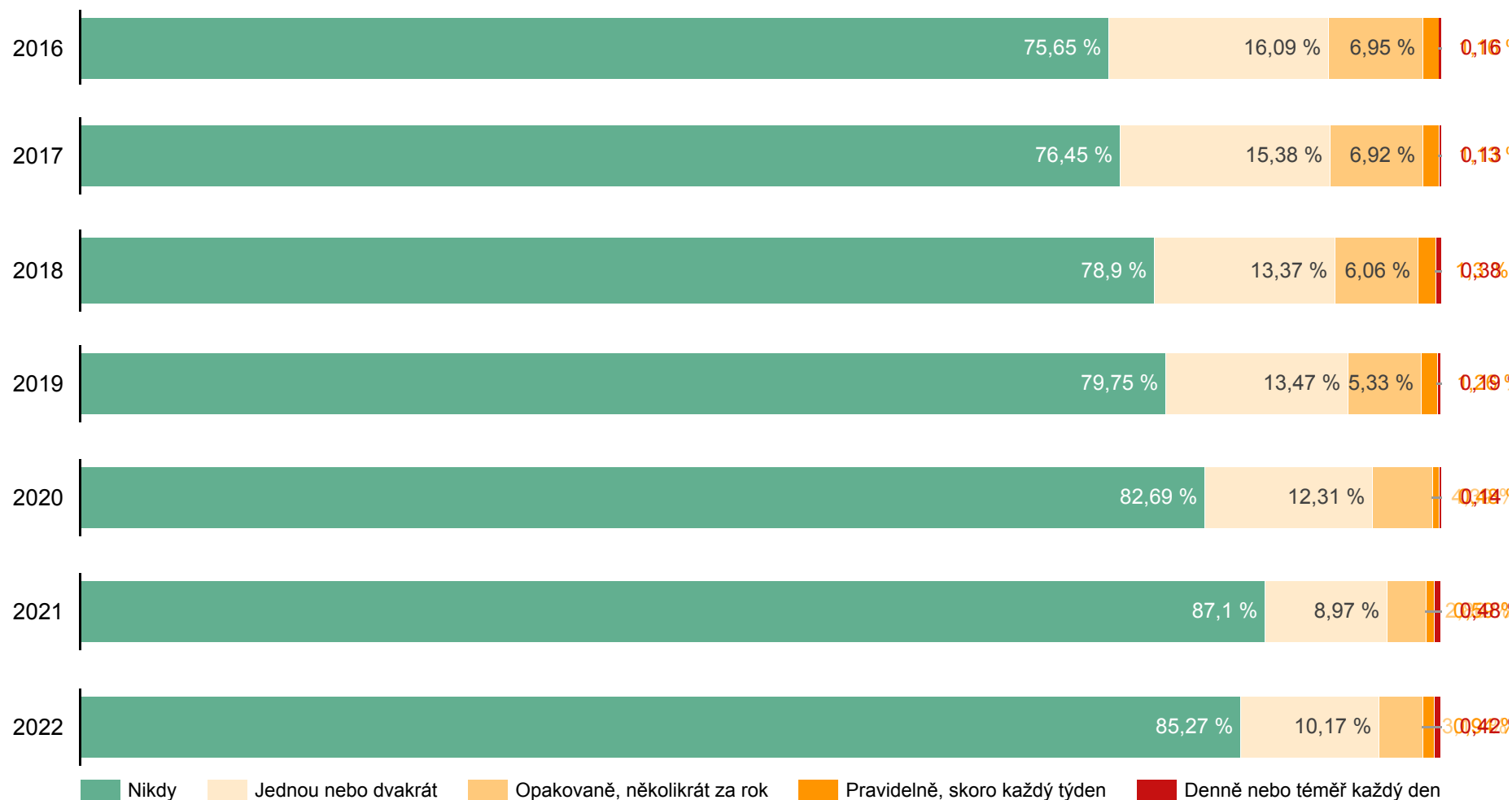
Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Rizikové chování – záškoláctví (2016 až 2022)

Byl/a za školou (nešel/nešla do školy bez omluvitelného důvodu):

Četnost (přiznaného) záškoláctví se v průběhu let snižuje. V roce 2016 uvedlo alespoň jeden případ záškoláctví ročně 24,4 % žáků, v roce 2017 23,5 %, v roce 2018 21,1 % žáků, v roce 2019 20,2 % žáků. Data za rok 2020 a 2021 jsou ovlivněna koronavirovou situací a nejistou definicí záškoláctví v případech distanční výuky.

Výsledky mohou být také ovlivněny skutečností, že někteří častí absentéři nejsou do vzorku zahrnuti z důvodu, že v době vyplňování dotazníku nebyli ve škole. V roce 2020 přiznalo záškoláctví 17,3 % žáků, v roce 2021 pak jen 12,9 %. V posledním sledovaném roce (2022) došlo k mírnému nárůstu a záškoláctví přiznalo 14,7 % žáků.

Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

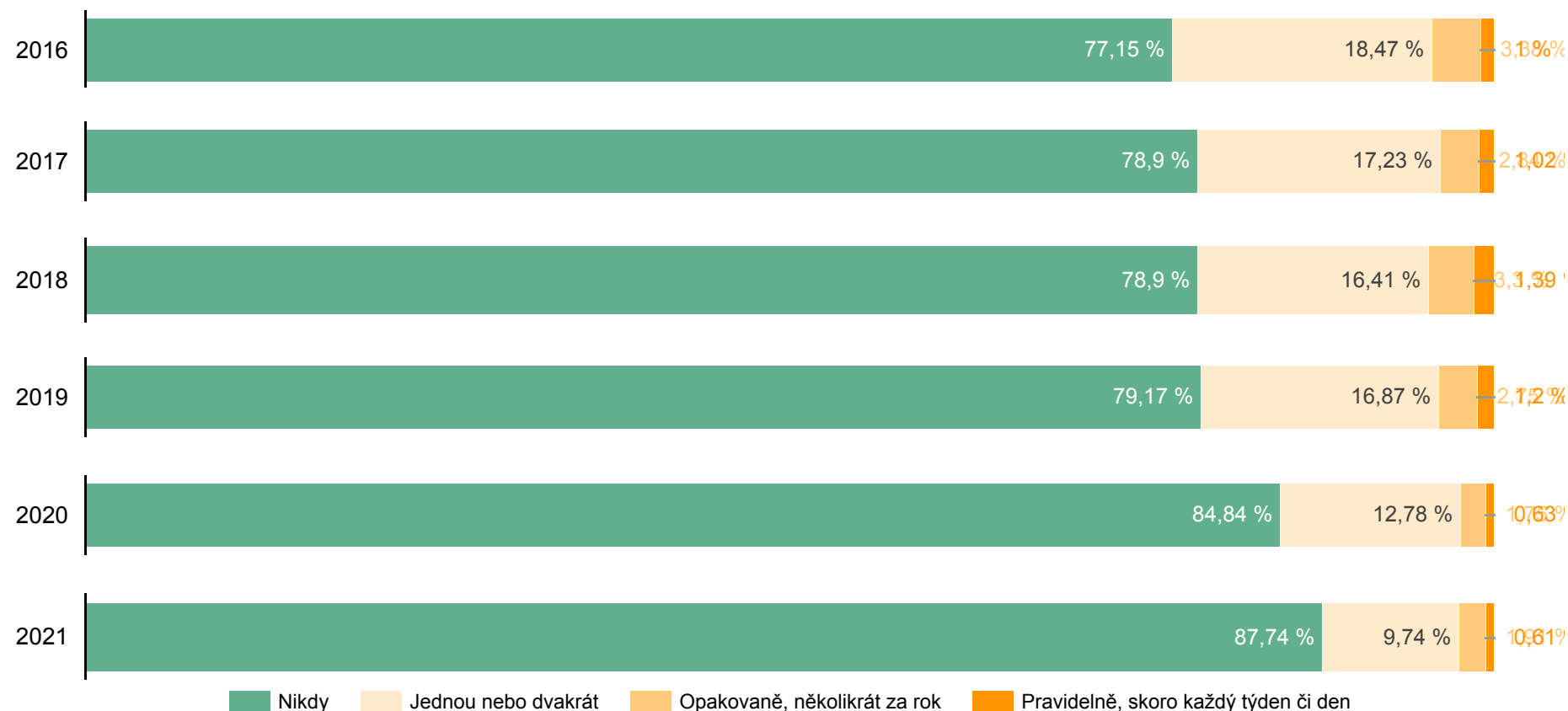
Zkušenost s nežádoucím chováním

Ničil/a cizí majetek:

V průběhu sledovaných let mírně stoupá počet dětí, které na otázku zaměřenou na ničení cizího majetku za poslední rok odpověděly, že cizí majetek nikdy neničily. V roce 2019 to bylo 79,2 %, v předchozích letech hodnota stoupala od 77,2 % (v roce 2016) přes 78,9 % (v letech 2017 a 2018).

V roce 2020 (84,8 %) a 2021 (87,7 %) vidíme větší nárůst podílu žáků, kteří cizí majetek nikdy neničili. Je třeba mít na paměti, že data za rok 2020 a 2021 jsou ovlivněna koronavirovou situací a přechodem na distanční vzdělávání.

V roce 2022 jsme tento ukazatel v dotazníku neměli.

Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Zkušenost s nežádoucím chováním

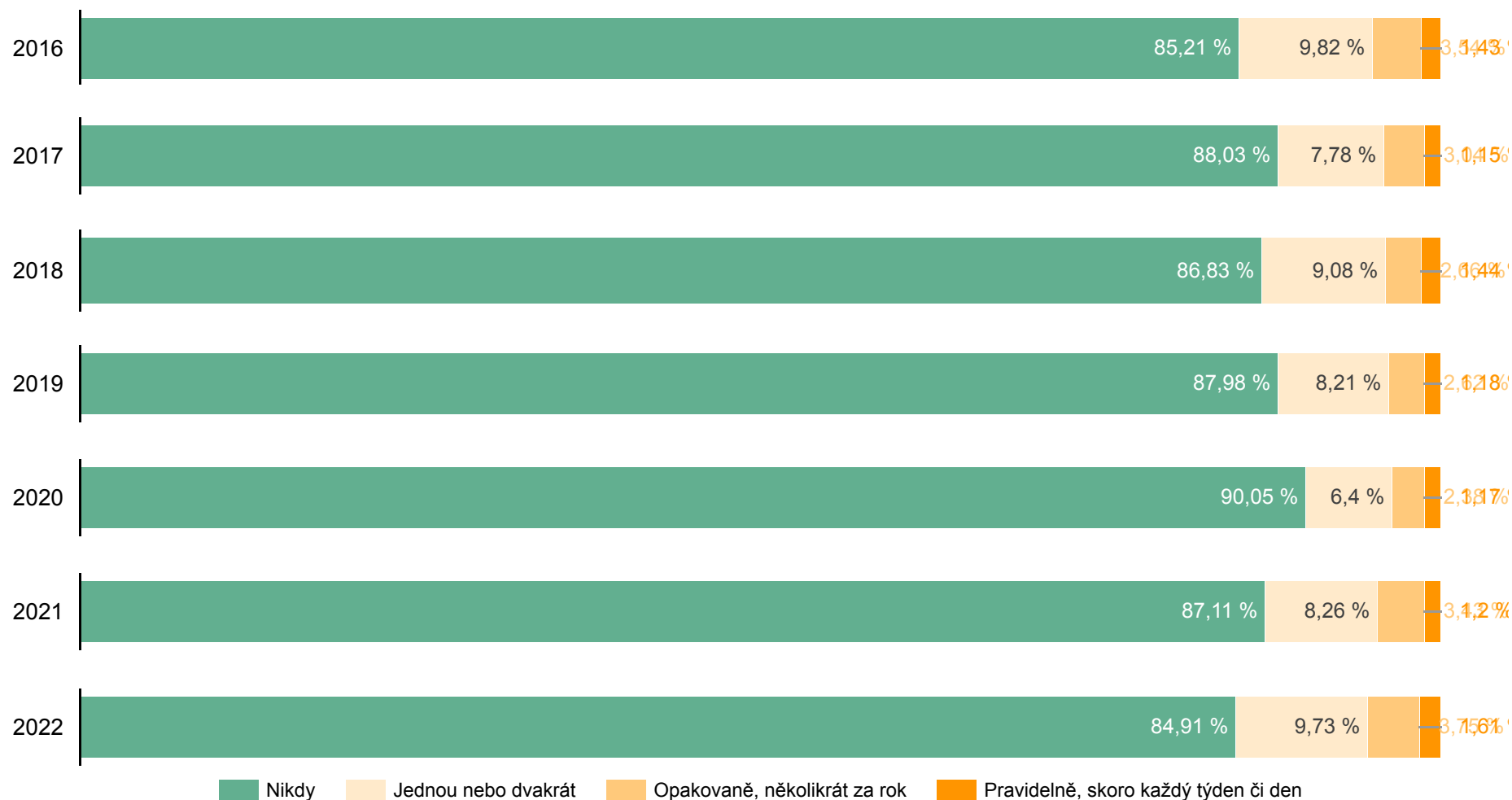
Sázel/a peníze nebo hrál/a na automatech:

Gambling v podobě hraní (ne)výherních automatů a kurzového sázení je u žáků ve všech sledovaných letech rozšířen poměrně málo.

Časté či pravidelné sázení peněz nebo hraní automatů uvedlo 4,9 % žáků v roce 2016, 4,1 % 2018 a 4,6 % v roce 2021. Z dlouhodobého hlediska tedy není patrný trend poklesu či nárůstu.

Dalších přibližně 8 % žáků uvádí vsazení peněz nebo hraní automatů jednou či dvakrát za rok. V roce 2020 šlo jen o 6,4% žáků, což může souviset s celkovým omezením rizikového chování kvůli epidemiologickým opatřením.

V posledním roce 2022 se k sázení či hraní na automatech přiznalo 15 % žáků, z nichž 5,4 % sází/hraje automaty opakovaně až pravidelně.

Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Zkušenost s nežádoucím chováním

Byl/a jsi svědkem násilí mezi rodiči/doma

V roce 2020 byla nově zařazena otázka na výskyt „násilí mezi rodiči“. V roce 2021 byla otázka upravena na znění „Setkal/a se s násilím ve své rodině (doma). Termín násilí není v dotazníku blíže specifikován.

Celkem 10,2 % žáků v roce 2020, 13,8 % v roce 2021 a 18,2 % žáků v roce 2022 uvedlo, že se za poslední rok setkali s násilím ve své rodině (resp. v roce 2020 mezi rodiči).

Podíl žáků, kteří byli svědky násilí mezi rodiči/doma se meziročně zvyšuje.

*Od roku 2021 je dotazník na základě zpětných vazeb od respondentů zjednodušen a nová možnost „skoro každý týden či den“ zahrnuje předchozí 2 možnosti, které byly odděleně. Ostatní možnosti zůstaly stejné. Proměnná tak nově nabývá jen 4 různých hodnot místo 5.

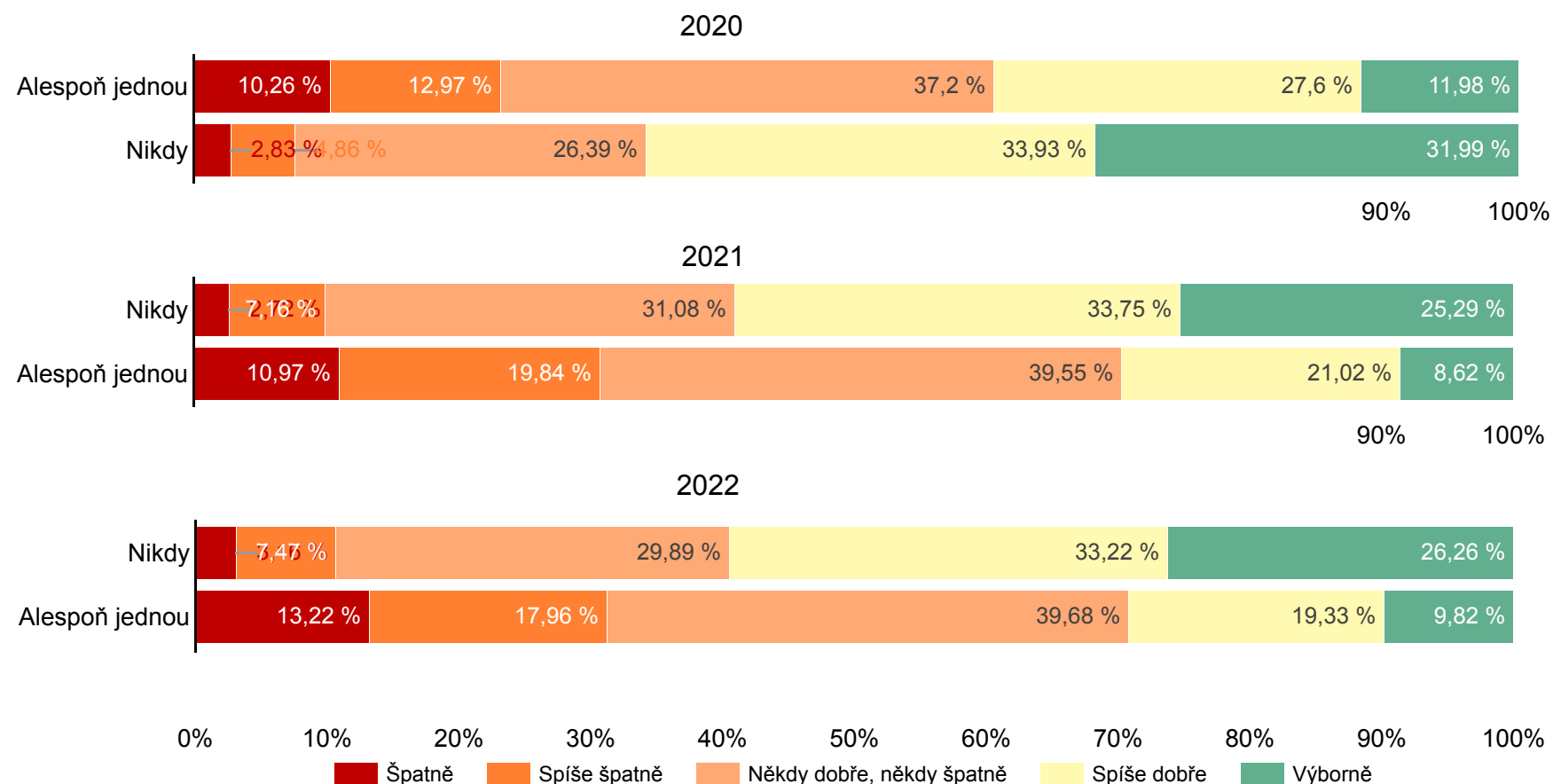
Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Souvislost nežádoucího chování a životní spokojenosti

Byl/a jsi svědkem násilí mezi rodiči/doma

Výskyt násilí v rodině (dle očekávání) výrazně ovlivňuje, jak se žáci cítí spokojeni se svým životem ve všech sledovaných letech (2020 - 2022).

U žáků, kteří se s násilím v rodině setkali alespoň jednou či vícekrát, najdeme až třikrát více žáků, kteří se celkově ve svém životě cítí špatně či spíše špatně.

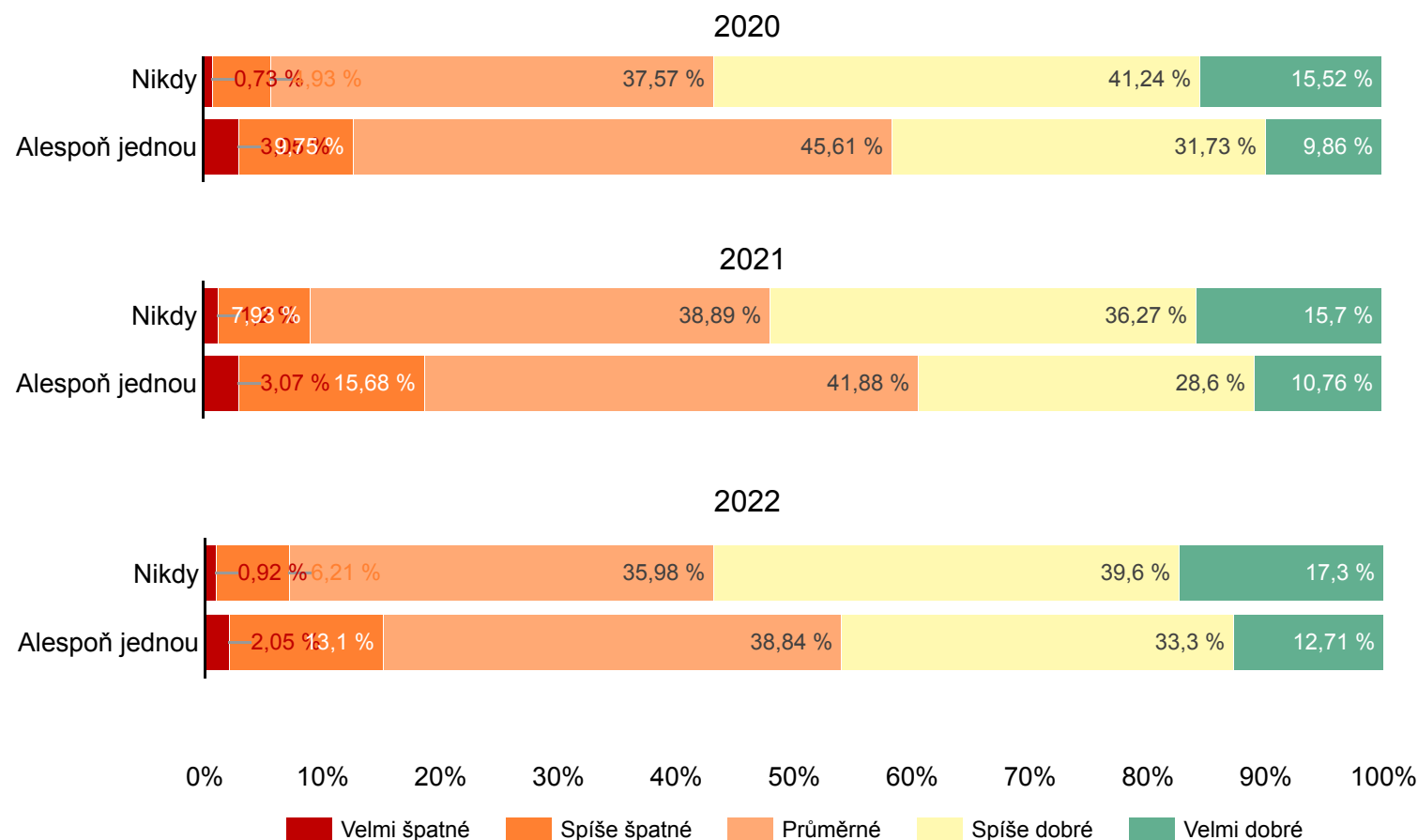
Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Souvislost nežádoucího chování a prospěchu

Byl/a jsi svědkem násilí mezi rodiči

Výskyt násilí v rodině také (nepřekvapivě) ve všech letech koreluje s prospěchem žáků.

U žáků, kteří se s násilím mezi rodiči setkali jednou či vícekrát, najdeme dvakrát tolik žáků, kteří své školní výsledky hodnotí jako špatné či spíše špatné, než mezi žáky, kteří se s násilím v rodině nepotkávají.

Centrum sociálních služeb Praha

Ohrožení excesivním používáním internetu

Centrum sociálních služeb Praha

Excessive Internet Use Scale

Škála excesivního užívání internetu (EIU) obsahuje 5 položek odpovídajících kritériím modelu behaviorální závislosti, vyjma modifikace nálady (Griffiths, 2005; Škařupová et al., 2015). Tento nástroj je používán mj. v mezinárodním šetření EU Kids Online.

Dle autorů neměří přímo závislost na internetu, nýbrž nadměrné používání internetu, které pojmají jako způsob online prezence, která jedince vystavuje negativním dopadům. V extrémní formě toto nadměrné užívání může vést ke vzniku závislostního chování.

Podrobnější informace ke škále např. na www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0747563215300091
- Excessive Internet Use and its association with negative experiences: Quasi-validation of a short scale in 25 European countries; Kateřina Škařupová, Kjartan Ólafsson a Lukáš Blinky.

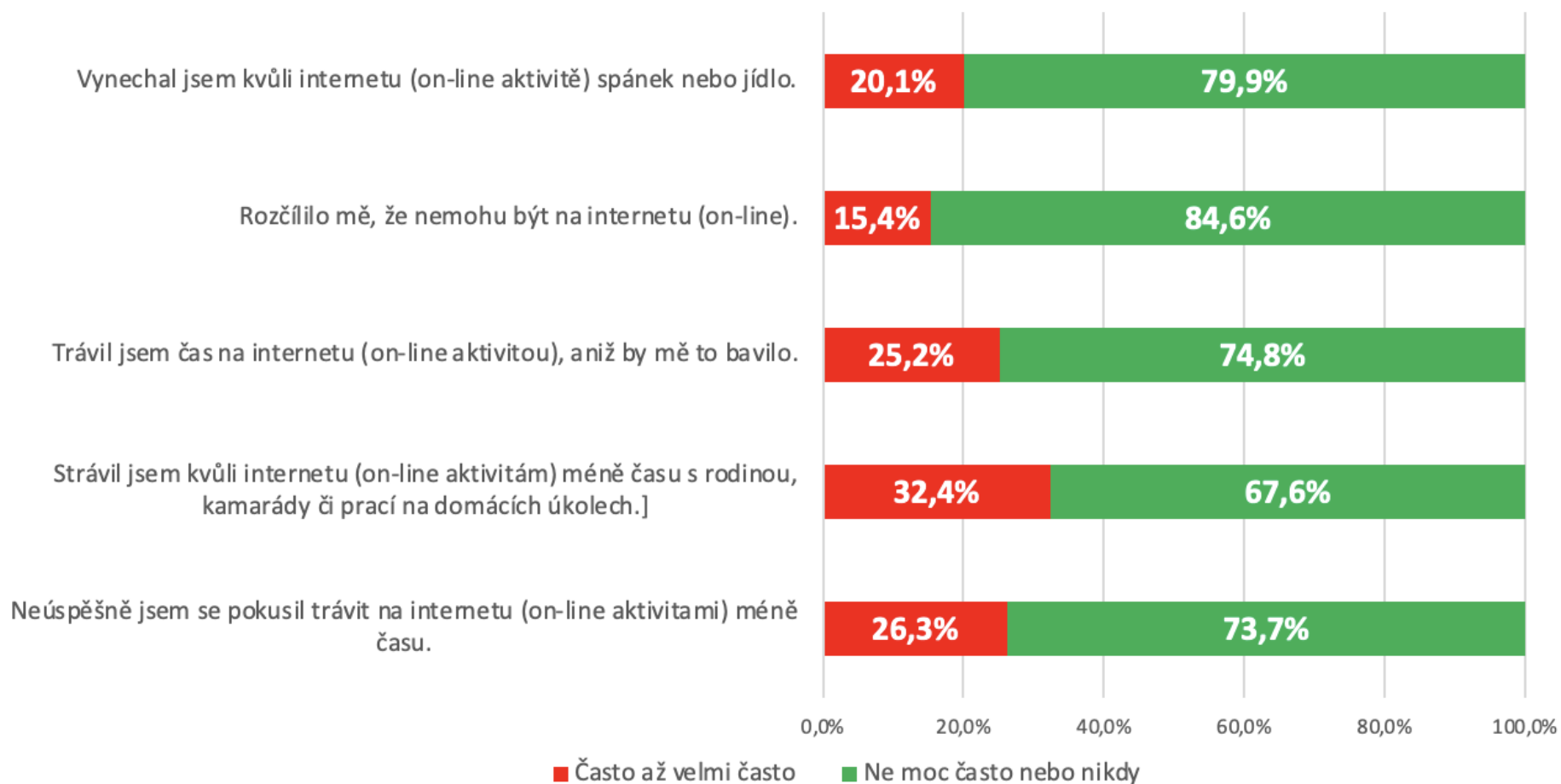
Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Ohrožení excesivním používáním internetu (2022)

Při rozpadu na jednotlivé otázky vidíme, že zastoupení žáků, kteří uvádí rizikové možnosti "docela často" a "velmi často" se pohybují v rozmezí 15 % až 32 %.

Přibližně 25 % žáků (velmi) často tráví čas na internetu, i když je to nebaví a podobné procento je (velmi) často neúspěšné při snaze omezit čas věnovaný on-line aktivitám.

Největší omezení vidíme u času tráveného s rodinou, kdy 32,4 % žáků (velmi) často strávili méně času s rodinou, kamarády a na domácích úkolech kvůli času trávenému on-line

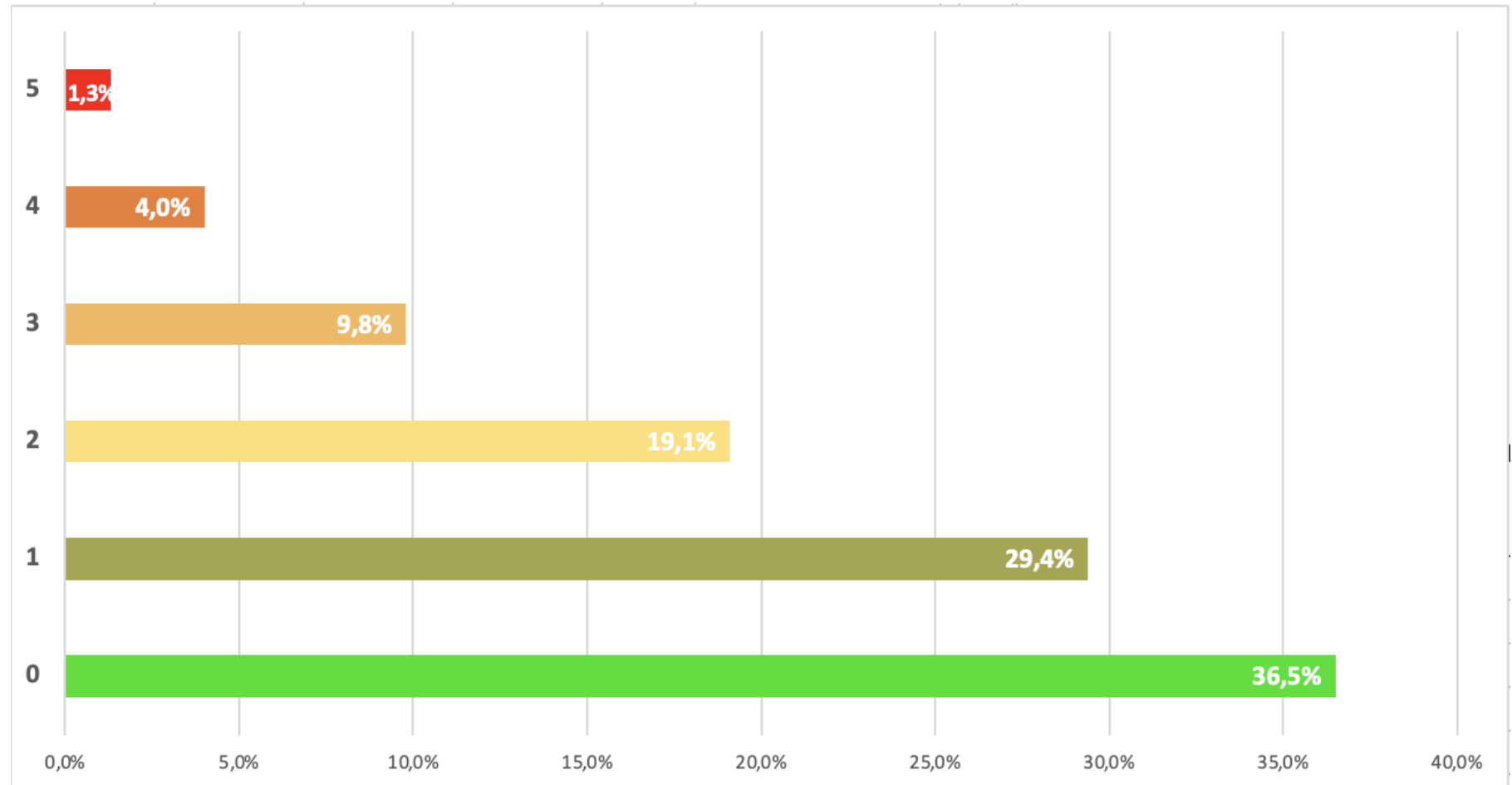
Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Ohrožení excesivním používáním internetu (2022)

1,3 % žáků odpovědělo docela často až velmi často na všech 5 otázk (viz předchozí slide).

Naopak 36,5 % neodpovědělo docela až velmi často na žádnou z nich.

Pouze na jednu z otázek odpovědělo docela až velmi často 29,4 % žáků.

Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Ohrožení excesivním používáním internetu (2022)

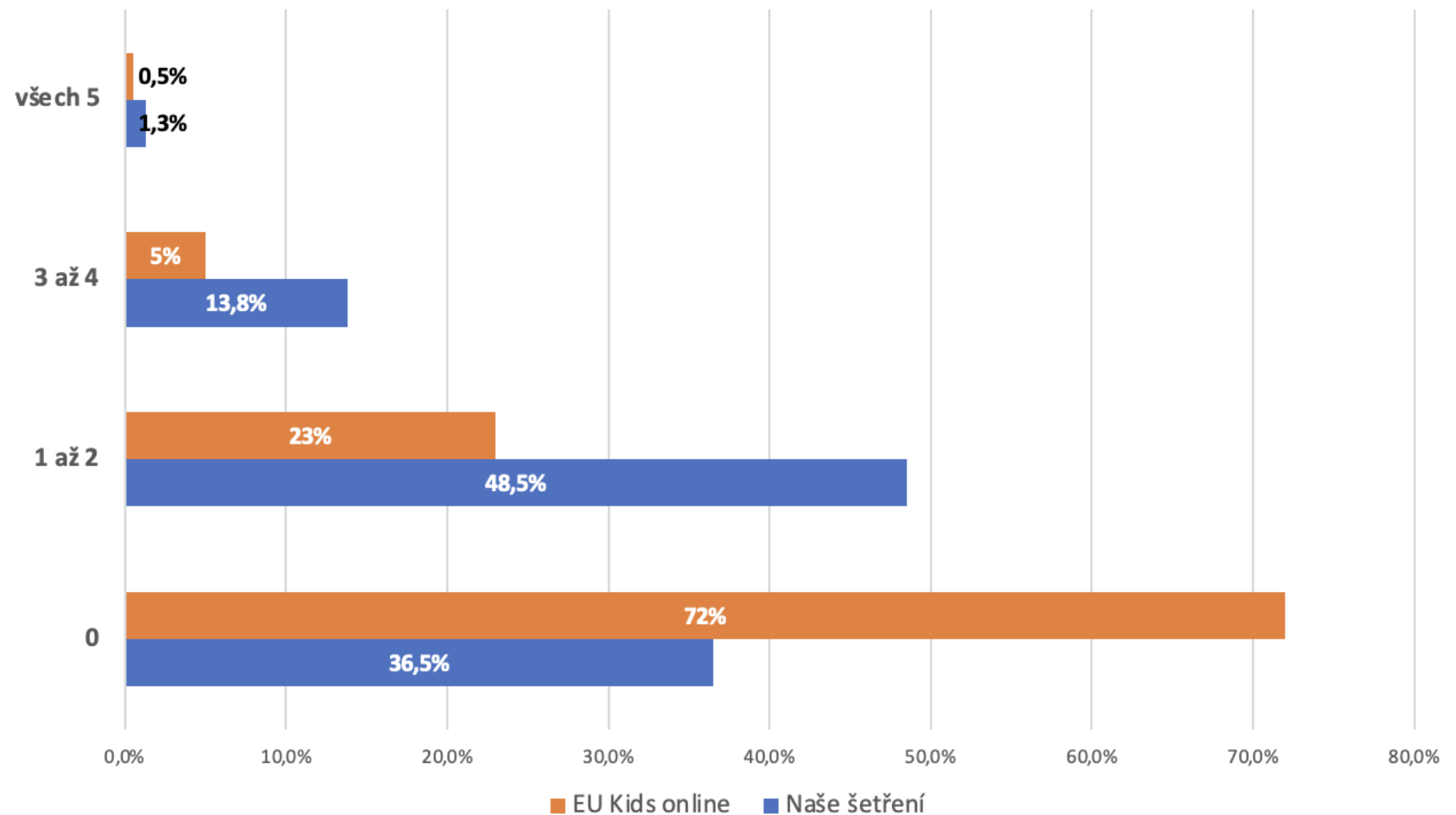
Informativní slide - srovnání s jinými daty

Po vzoru EU kids online jsme sestavili graf excesivního používání internetu. Přibližně 1,3 % žáků odpovědělo na všech 5 otázk (viz předchozí slide) často nebo velmi často. Naopak 36,5 % žáků neodpovědělo často nebo velmi často na žádnou ze zmíněných otázek.

Na tomto místě je třeba upozornit, že srovnání dat s EU kids online není korektní* a slide je tak pouze informativní.

*baterie nabízených odpovědí je rozdílná (= jinak formulována) a liší se i věková skupina žáků zahrnutá do výběru.

Excesivní používání internetu

Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Ohrožení excesivním používáním internetu – jednotlivé otázky (2021-2022)

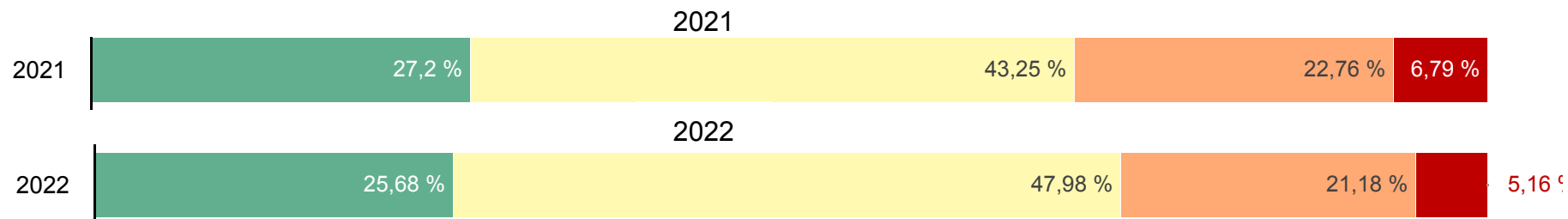
Na porovnání z let 2021 a 2022 můžeme vidět, že se zvýšil podíl žáků, kteří se neúspěšně pokusili trávit méně času on-line aktivitami.

Zvýšil se také podíl žáků, kteří kvůli internetu strávili méně času se svými blízkými či prací na úkolech.

Snížil se podíl žáků, kteří někdy trávili čas na internetu, aniž by je to bavilo (z 68,4 % na 66,7 %).

Podíl žáků, kteří trávili čas na internetu, aniž by je to bavilo často až velmi často se snížil z 28,6 % v roce 2021 na 25,2 % v roce 2022.

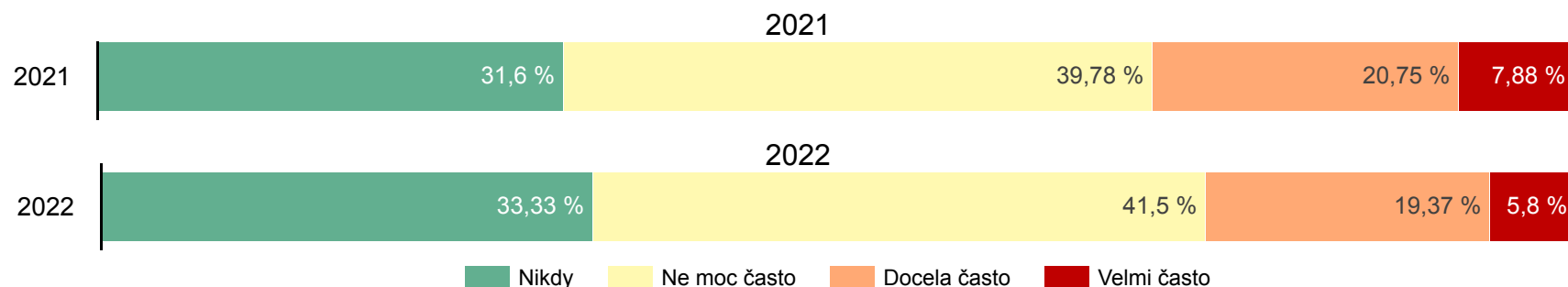
Neúspěšně jsem se pokusil trávit na internetu (on-line aktivitami) méně času:

Strávil jsem kvůli internetu (on-line aktivitám) méně času s rodinou, kamarády či prací na domácích úkolech

Trávil jsem čas na internetu (on-line aktivitou), aniž by mě to bavilo

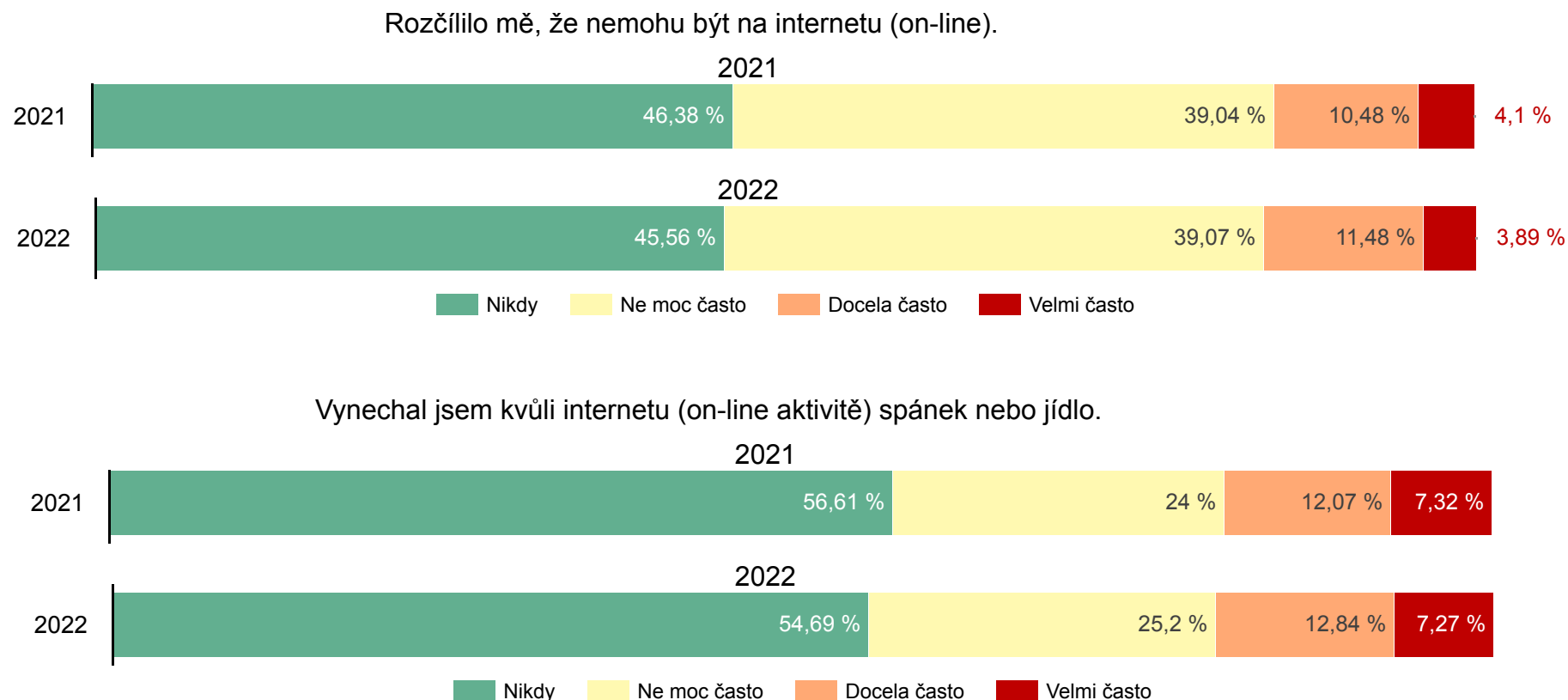
Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Ohrožení excesivním používáním internetu – jednotlivé otázky (2021-2022)

Více než polovině žáků se někdy přihodilo, že se rozčílili kvůli tomu, že nemohli být na internetu (on-line). Více než 15% žáků se to stává velmi často nebo docela často.

Vynechání spánku nebo jídla, tedy naplňování základních fyziologických potřeb potřebných pro zdraví, uvedla prakticky polovina žáků (45,3 % v roce 2022). Velmi často nebo docela často se to týkalo 20 % žáků, tedy přibližně pětiny celého vzorku.

Častěji tyto možnosti uvádí dívky než chlapci, podrobněji viz následující slidy...

Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

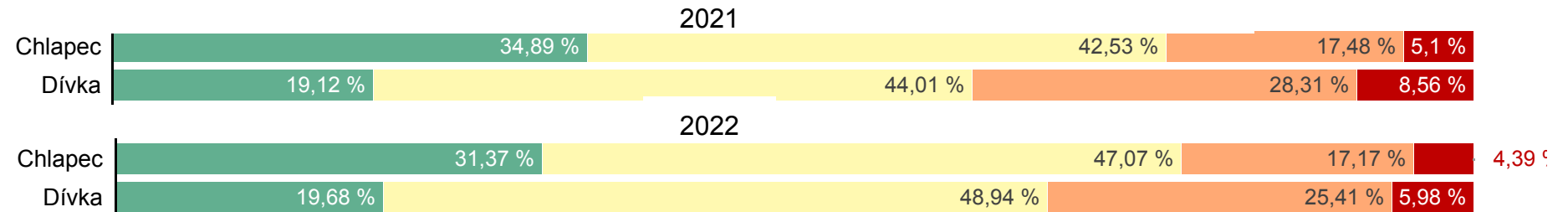
Ohrožení excesivním používáním internetu – jednotlivé otázky dle pohlaví (2021-2022)

Na tomto slidu je zobrazeno porovnání jednotlivých otázek v letech 2021 a 2022 podle pohlaví respondenta.

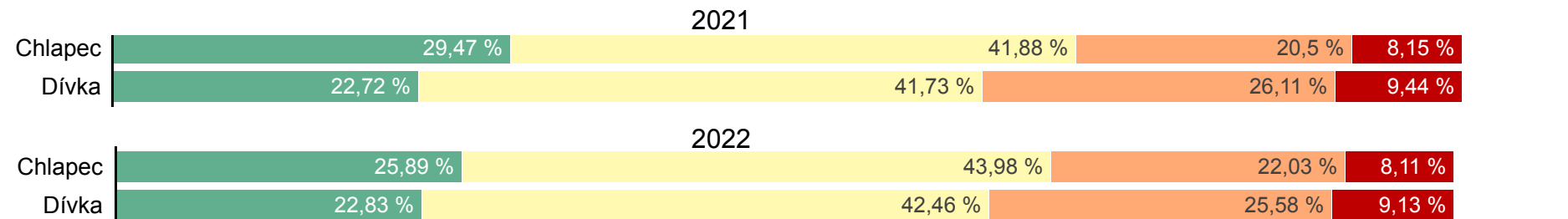
U všech tří otázek vidíme, že v obou vyobrazených letech chlapci častěji než dívky odpovídali, že se jim zmíněné chování nikdy nestalo. Avšak u všech otázek v roce 2022 se podíl chlapců, kterým se zmíněné chování alespoň někdy stalo oproti roku 2021 zvýšil.

Podíl chlapců, kteří se neúspěšně pokoušeli trávit on-line aktivitami méně času docela až velmi často se z 22,6 % v roce 2021 snížil na 21,6%. Stejně tak tomu bylo i u dívek, kde se tento podíl snížil z 37 % v roce 2021 na 31,4 % v roce 2022.

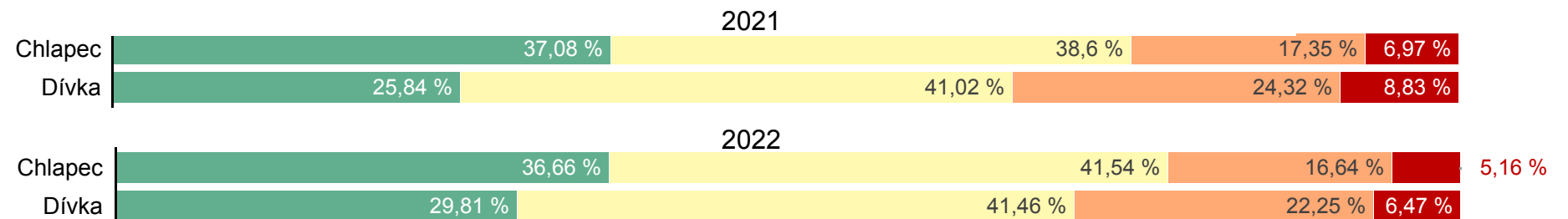
Neúspěšně jsem se pokusil trávit na internetu (on-line aktivitami) méně času:

Strávil jsem kvůli internetu (on-line aktivitám) méně času s rodinou, kamarády či prací na domácích úkolech

Trávil jsem čas na internetu (on-line aktivitou), aniž by mě to bavilo

Nikdy Ne moc často Docela často Velmi často

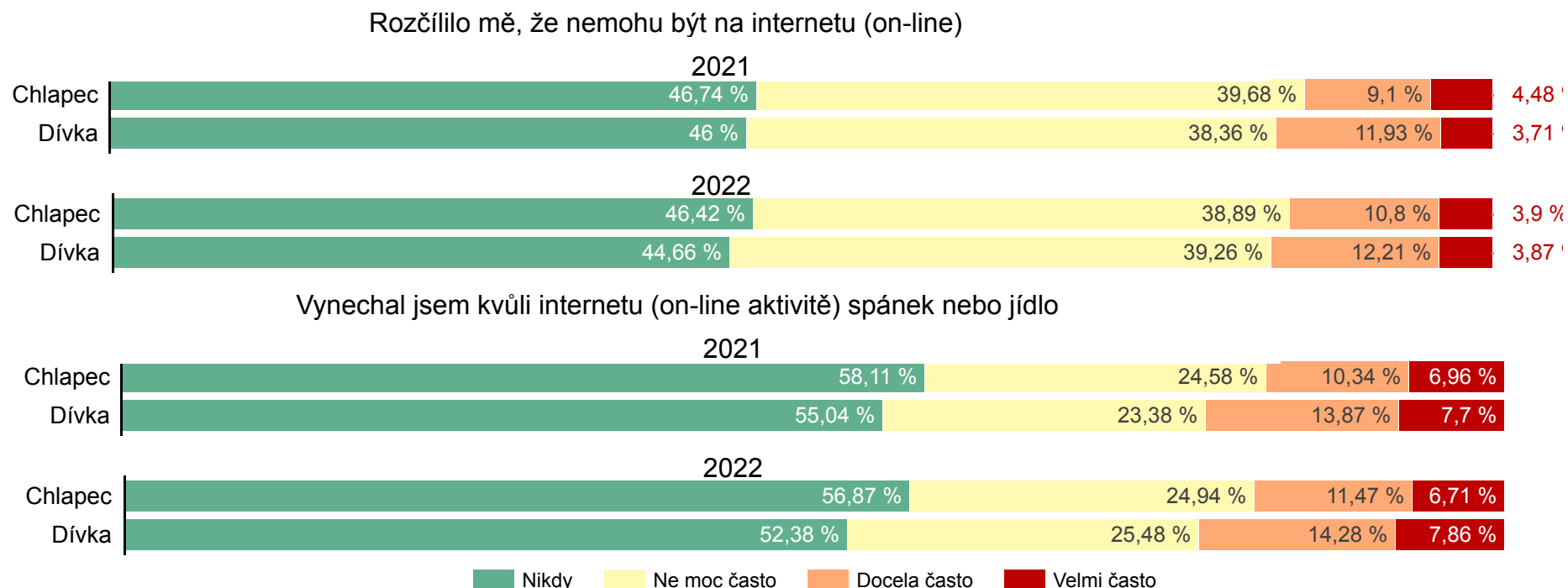
Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Ohrožení excesivním používáním internetu – jednotlivé otázky dle pohlaví (2021-2022)

Na tomto slidu jsou jednotlivé otázky rozděleny ještě dle pohlaví.

Větší podíl dívek než chlapců uvedl, že docela až velmi často je rozčílilo, že nemohly být na internetu. V roce 2021 to uvedlo 15,6 % dívek a 13,6 % chlapců, v roce 2022 pak 16,1 % dívek a 14,7 % chlapců.

Stejně tak větší podíl dívek uvedl, že docela až velmi často vynechali kvůli internetu spánek nebo jídlo. V roce 2021 tuto skutečnost uvedlo 21,6 % dívek a 17,3 % chlapců, v roce 2022 pak 22 % dívek a 18,2 % chlapců.

Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Zkušenost s nežádoucím chováním (2019-2022)

Kvůli času strávenému danou aktivitou měl/a nějaký problém (nespal/a, vynechal/a důležité aktivity)

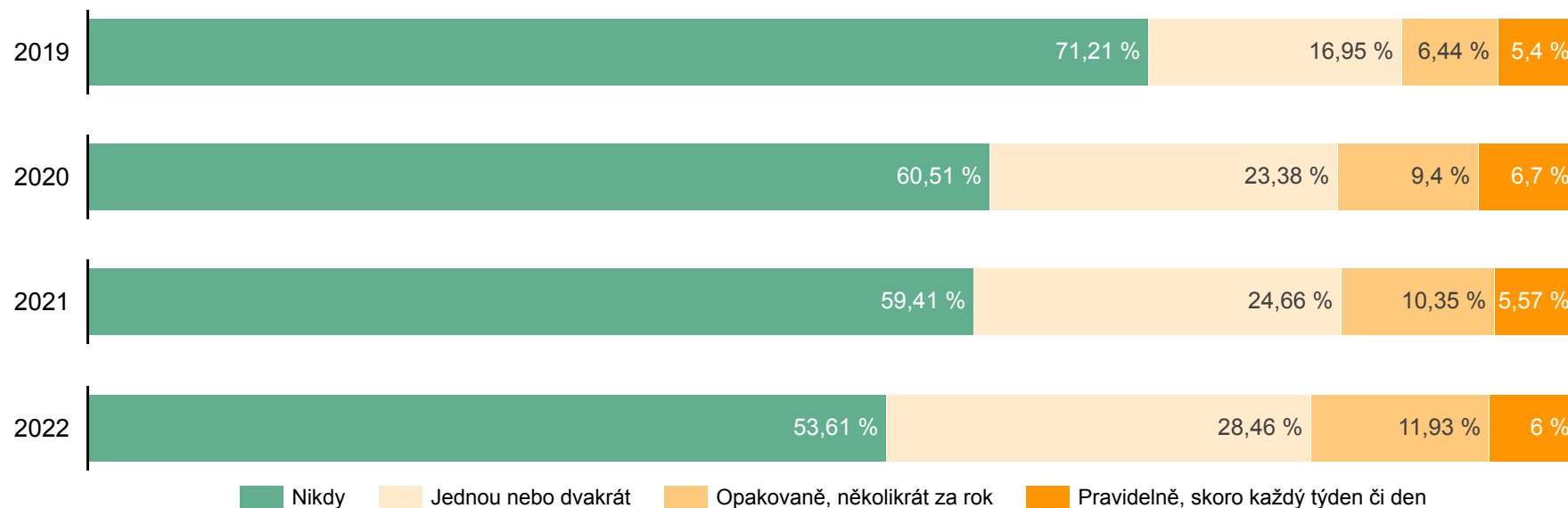
Kvůli času strávenému hraním počítačových her má problém čím dál tím větší množství žáků.

V roce 2022 téměř polovina žáků uvedla, že se s tímto problémem setkali. 28,5 % pouze jednou nebo dvakrát, 18 % žáků potom opakovaně či pravidelně.

Do problémů kvůli nadměrnému času strávenému hraní počítačových her se dostávají častěji chlapci než dívky.

Od začátku sledování v roce 2019 se ukazatel každoročně zhoršuje.

Měl problém kvůli času strávenému hraním her

Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

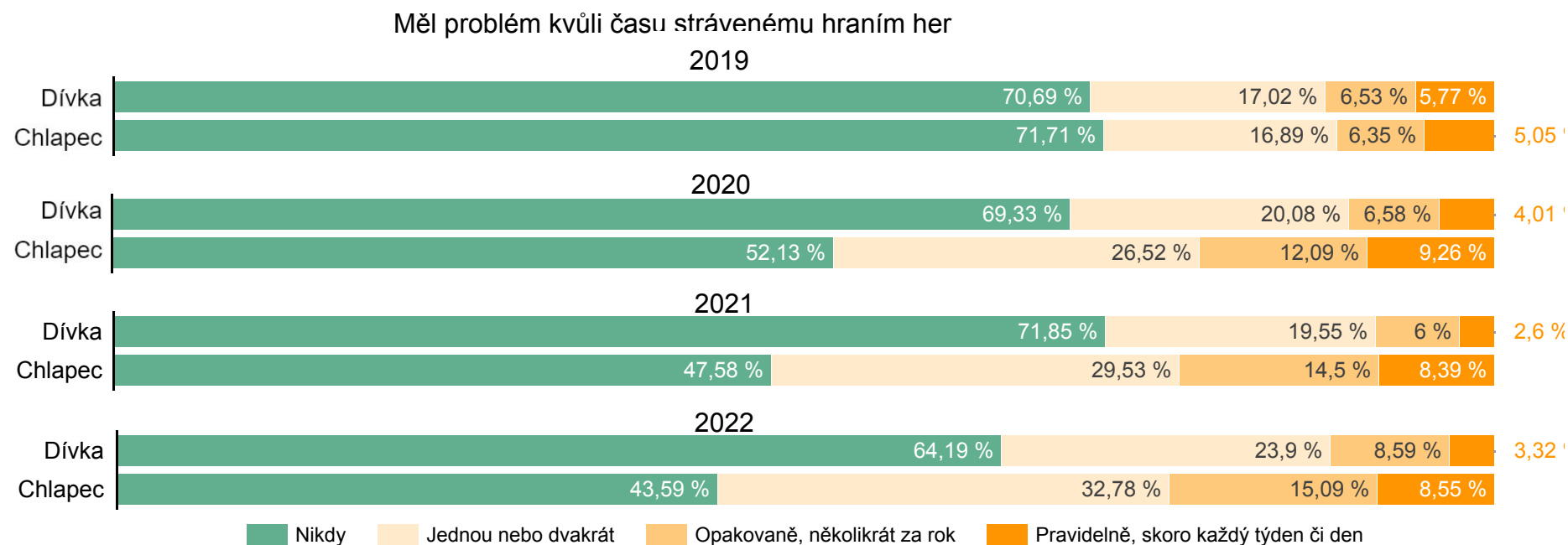
Zkušenost s nežádoucím chováním (2019-2022)

Kvůli času strávenému danou aktivitou měl/a nějaký problém (nespal/a, vynechal/a důležité aktivity)

Kvůli času strávenému hraním počítačových her má problém čím dál tím větší množství žáků.

Do problémů kvůli nadměrnému času strávenému hraní počítačových her se dostávají častěji chlapci než dívky.

Pravidelně či opakovaně uvedlo problémy tohoto typu téměř čtvrtina všech chlapců (24 %), zatímco jen 12 % dívek. Dívek se tak nadměrné/rizikové hraní digitálních her týká také, ale méně než chlapců.

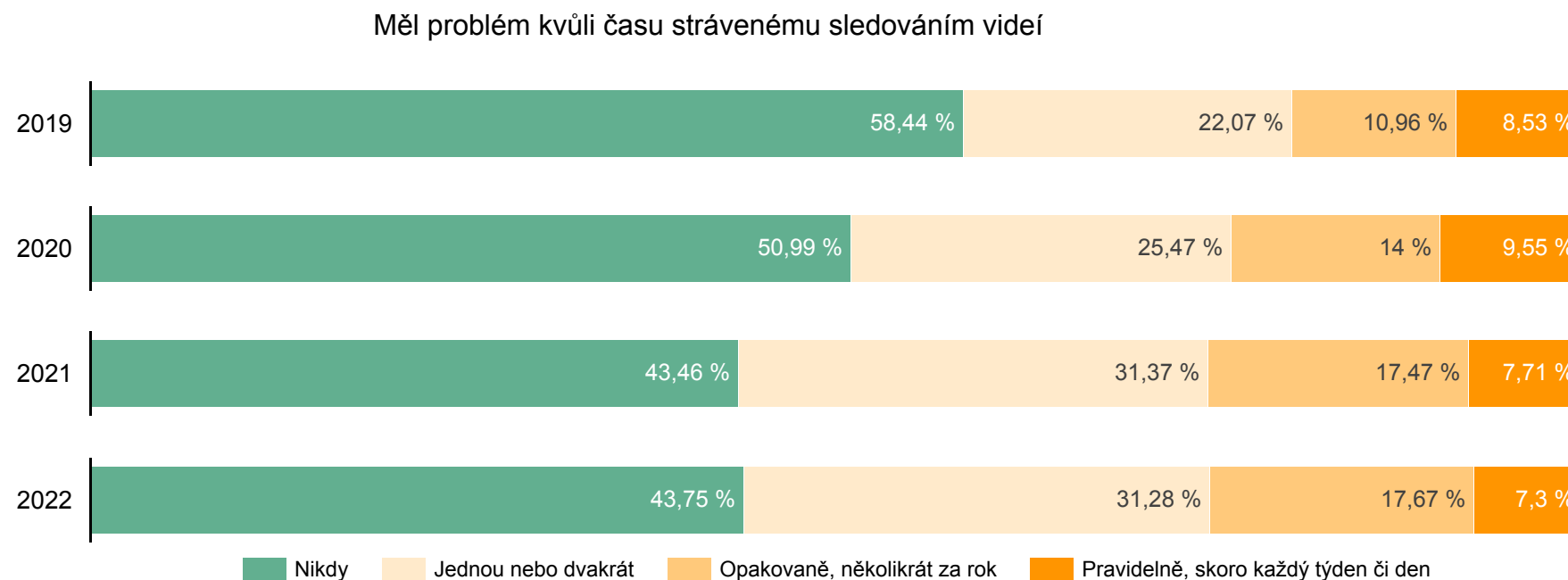
Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Zkušenost s nežádoucím chováním (2019-2022)

Kvůli času strávenému danou aktivitou měl/a nějaký problém (nespal/a, vynechal/a důležité aktivity)

Podíl žáků, kteří měli problémy kvůli sledování videí (zejm. videoobsahu na sociálních sítích) se do roku výrazně zvýšil.

V roce 2021 přiznalo problémy kvůli sledování videí až 56,6 % žáků, v roce 2022 potom 56,3 %, z nichž 25 % má problémy opakovaně až pravidelně.

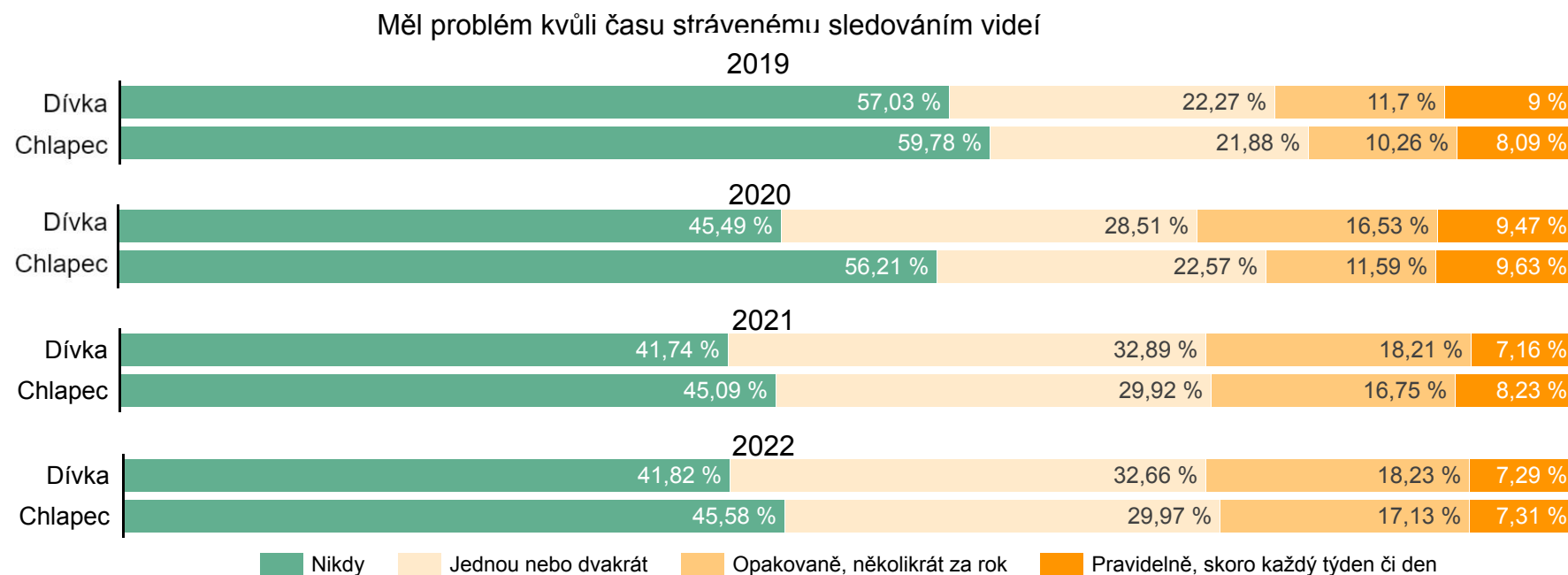

Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Zkušenost s nežádoucím chováním (2019-2022)

Kvůli času strávenému danou aktivitou měl/a nějaký problém (nespal/a, vynechal/a důležité aktivity)

Ve všech sledovaných letech má větší podíl dívek nežli chlapců problémy kvůli sledování videí. V roce 2022 přiznalo problémy kvůli sledování videí 58,2 % dívek a 54,4 % chlapců.

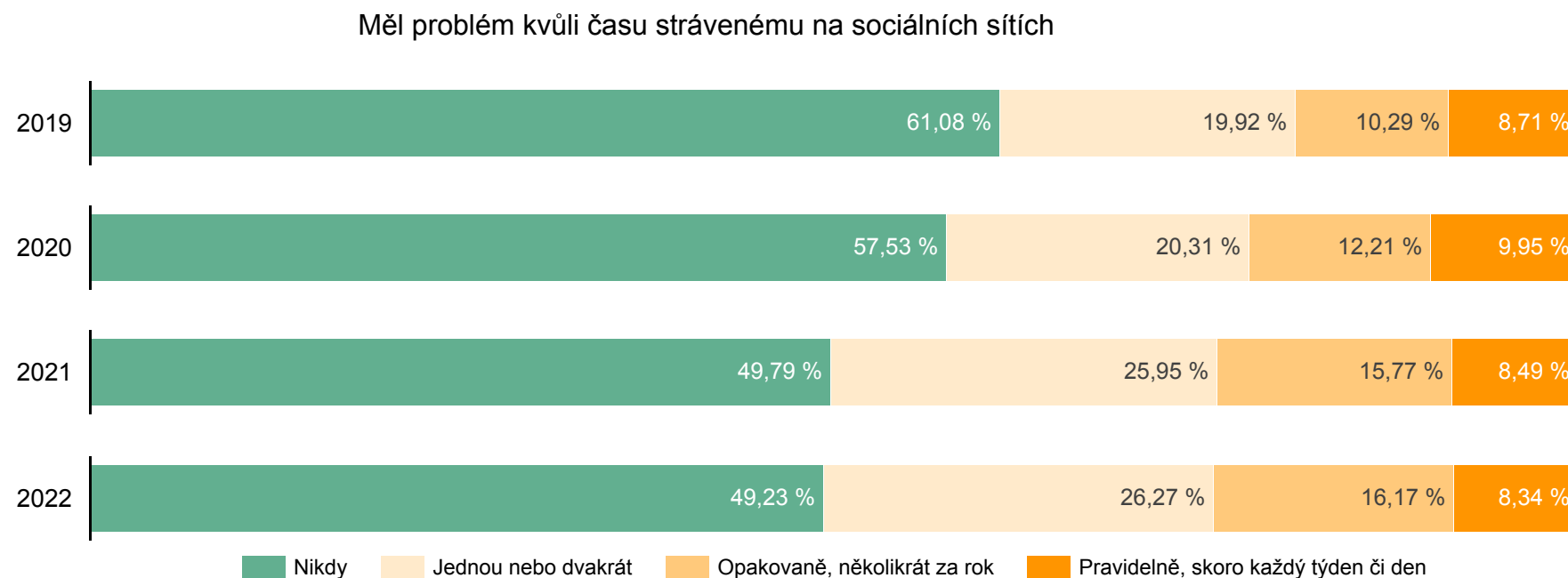

Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Zkušenost s nežádoucím chováním (2019-2022)

Kvůli času strávenému danou aktivitou měl/a nějaký problém (nespal/a, vynechal/a důležité aktivity)

Podíl žáků, kteří mají problémy kvůli času strávenému na sociálních sítích se v průběhu sledovaných let zvyšuje. V roce 2019 přiznalo problémy kvůli času na sociálních sítích 38,9 % žáků, v roce 2022 to bylo už více než polovina žáků (50,8 %).

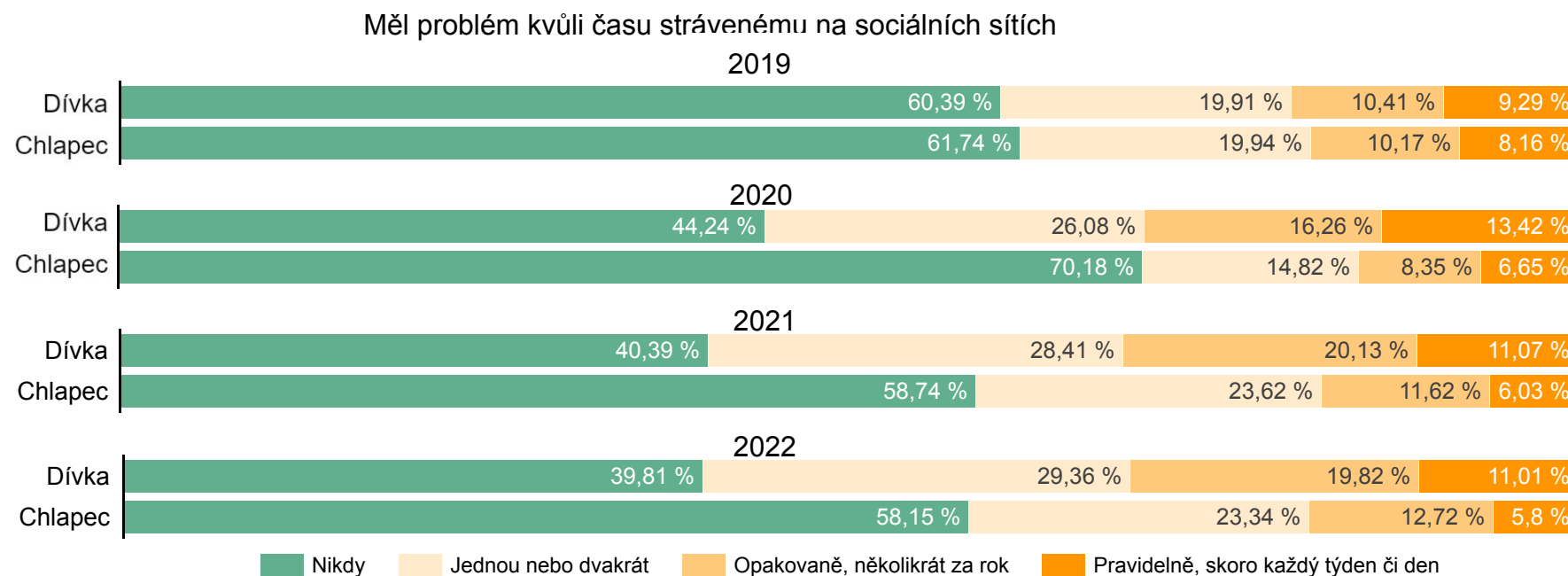

Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Zkušenost s nežádoucím chováním (2019-2022)

Kvůli času strávenému danou aktivitou měl/a nějaký problém (nespal/a, vynechal/a důležité aktivity)

Ve všech sledovaných letech má větší podíl dívek nežli chlapců problémy kvůli času strávenému na sociálních sítích. V roce 2022 přiznalo problémy kvůli času na sociálních sítích 60,2 % dívek a 41,9 % chlapců.

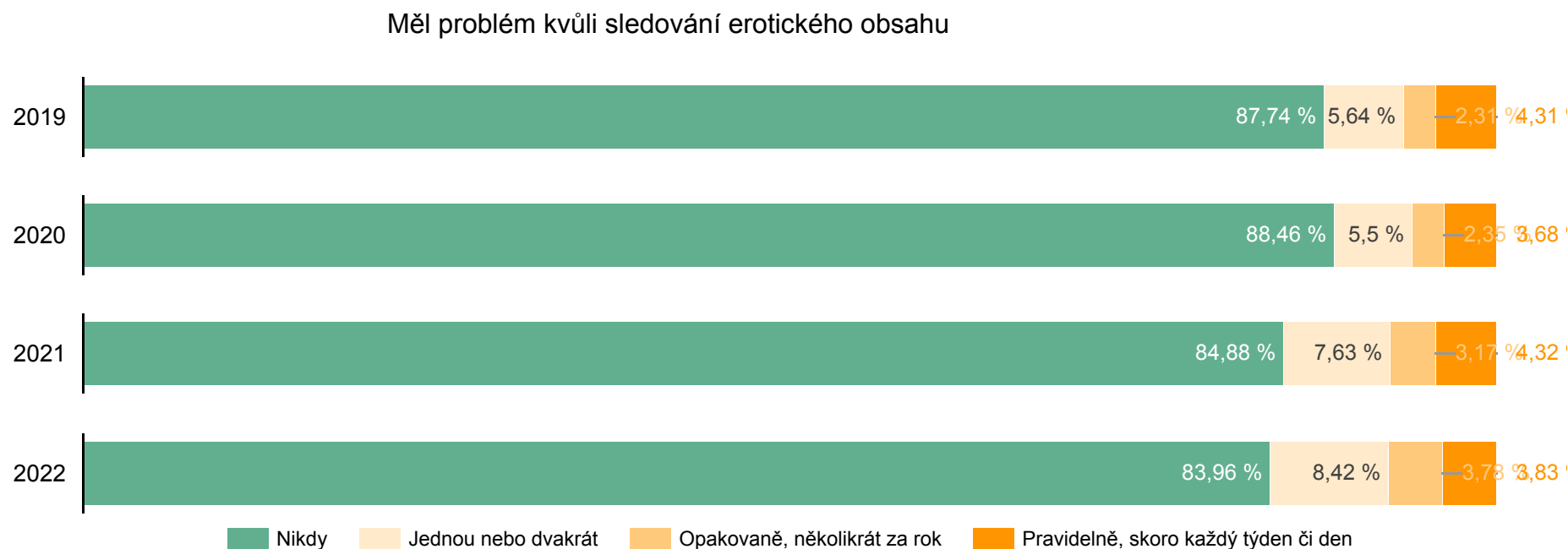

Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Zkušenost s nežádoucím chováním (2019-2022)

Kvůli času strávenému danou aktivitou měl/a nějaký problém (nespal/a, vynechal/a důležité aktivity)

V průběhu let se mírně zvyšuje i podíl žáků, kteří přiznali problémy kvůli sledování erotického obsahu. Z 12,3 % v roce 2019 se tento podíl zvýšil na 16 % v roce 2022.

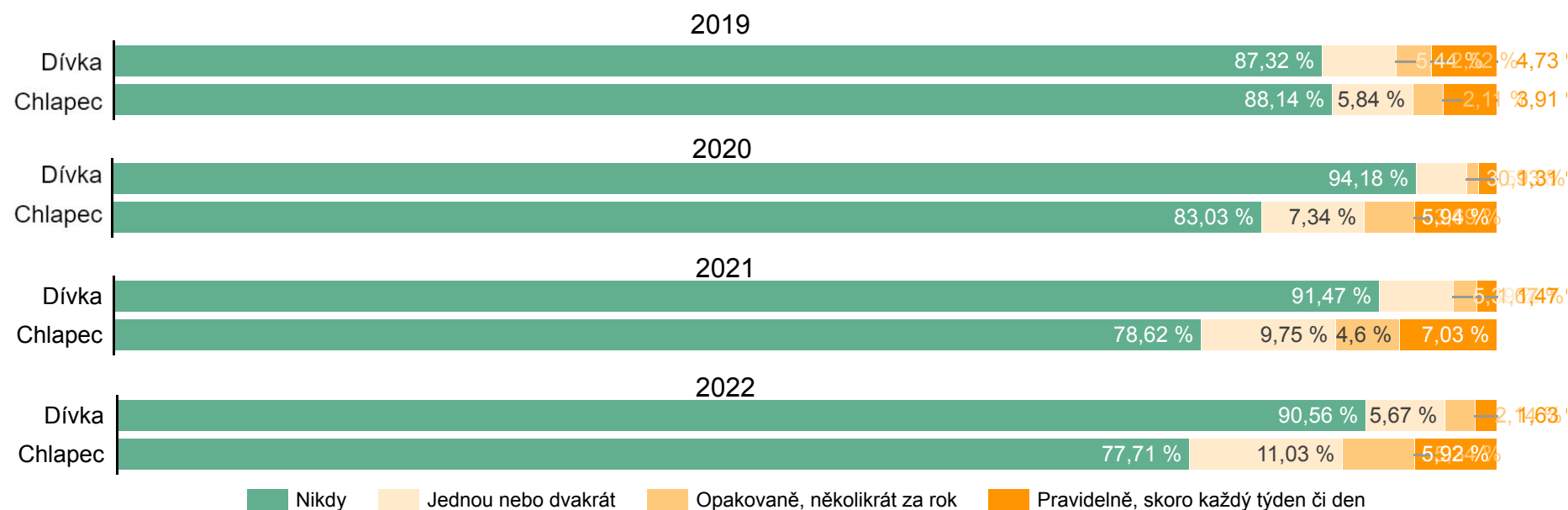
Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Zkušenost s nežádoucím chováním (2019-2022)

Kvůli času strávenému danou aktivitou měl/a nějaký problém (nespal/a, vynechal/a důležité aktivity)

Ve většině sledovaných let měl větší podíl chlapců nežli dívek problém kvůli sledování erotických videí. V roce 2022 problém přiznalo 9,4 % dívek a 22,3 % chlapců.

Měl problém kvůli sledování erotického obsahu

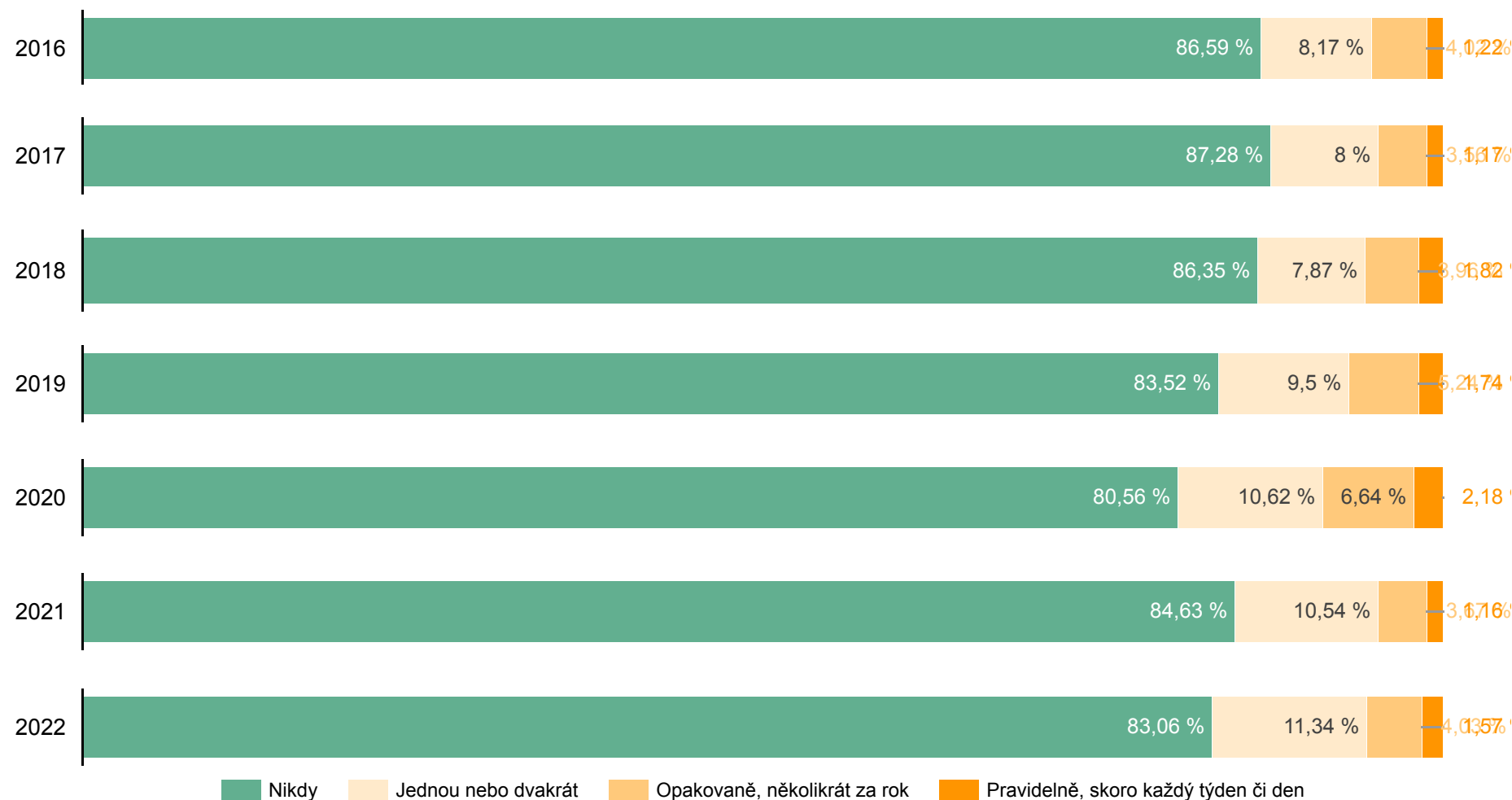
Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Zkušenost s nežádoucím chováním

Utratil/a na internetu více peněz, než si mohl/a dovolit:

Počty žáků, kteří utratili na internetu více peněz, než si mohli dovolit, se ve sledovaném období zvyšovaly až do roku 2020, v roce 2021 došlo k nárůstu podílu žáků, kteří na internetu nikdy neutratili více peněz, než si mohli dovolit (84,6 %).

V posledním sledovaném roce 2022 se tento podíl opět mírně snížil na 83 % žáků. 5,6 % žáků v roce 2022 přiznalo, že na internetu opakovaně až pravidelně utratili více peněz, než si mohli dovolit.

Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

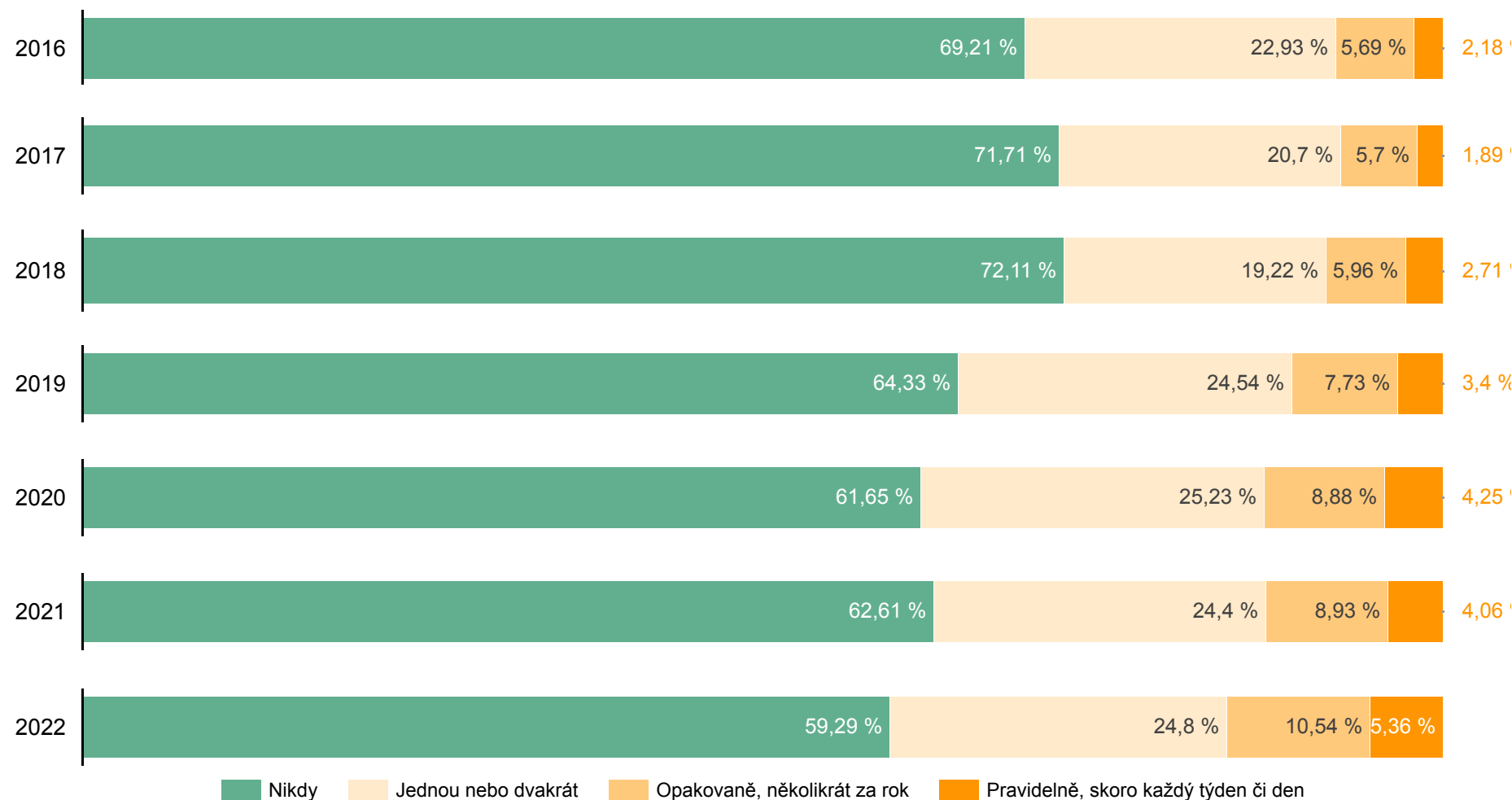
Zkušenost s nežádoucím chováním (2016 až 2022)

Na internetu tě někdo pomluvil, nadával ti, ubližoval:

Napadení na internetu není v dotazníku blíže definováno a necháváme na zvážení každého respondenta, co považuje za napadení.

V letech 2016 až 2018 došlo k poklesu počtu žáků, kteří uvádí, že se s napadením na internetu setkali. Od roku 2019 docházelo naopak ke zvýšení (s napadením na internetu se potkalo více než 35 % žáků v roce 2019 a přes 38 % v roce 2020).

V roce 2021 se podíl žáků, kteří se s napadením na internetu setkali mírně snížil (na 37,4 %), v roce 2022 došlo naopak opět k nárůstu na 40,7 %.

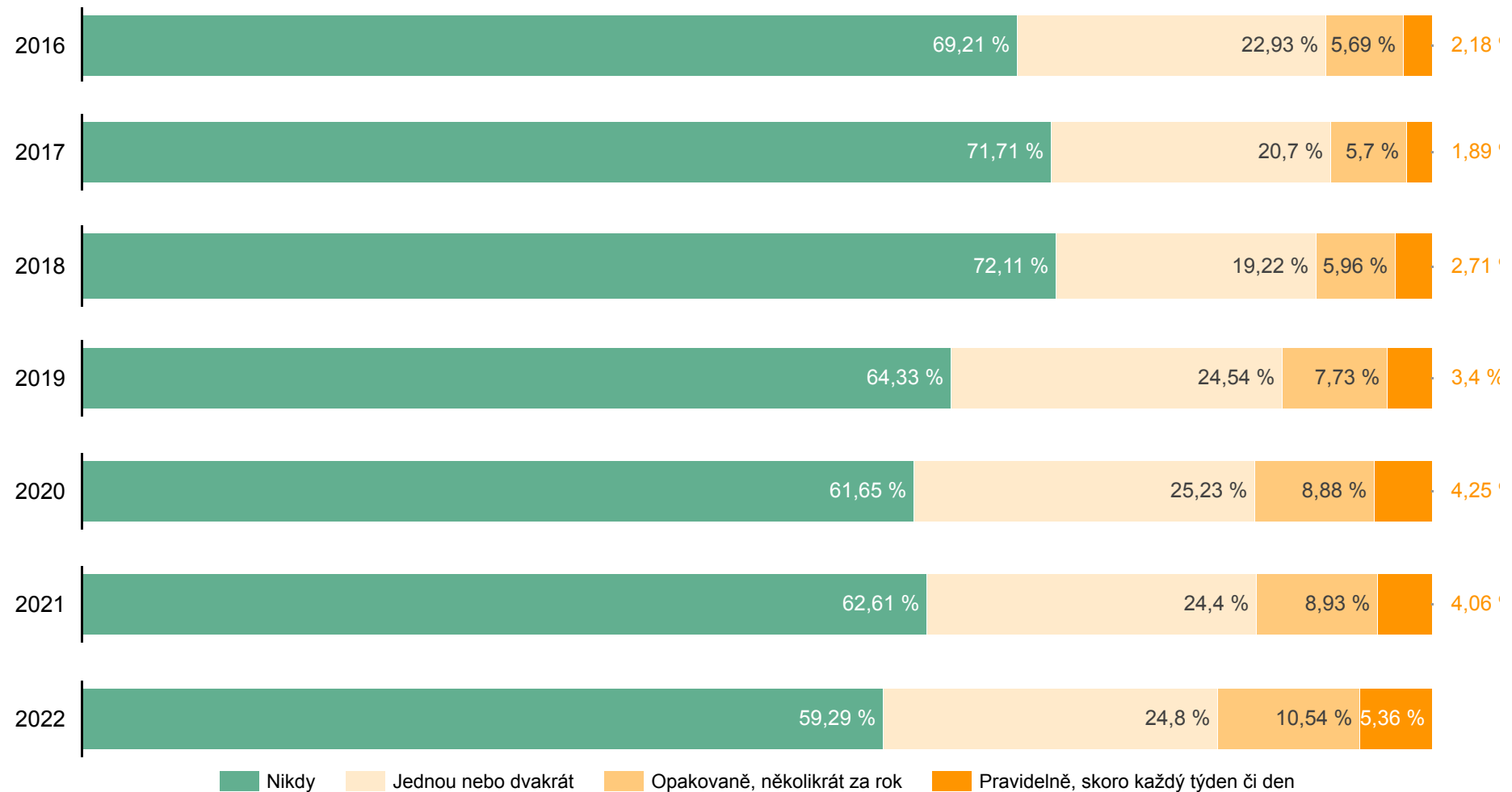

Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Zkušenost s nežádoucím chováním (2016 až 2022)

Na internetu jsi někoho pomluvil/a, nadával/a mu, ubližoval/a apod.

Žáci byli také dotazováni, zda někoho na internetu pomluvil, nadával mu či mu ubližoval. K takovému chování se v roce 2022 přiznalo 40,7 % žáků.

Centrum sociálních služeb Praha

PRA	HA
PRA	GUE
PRA	GA
PRA	G

Jiné rizikové chování na internetu a rizikové sexuální chování

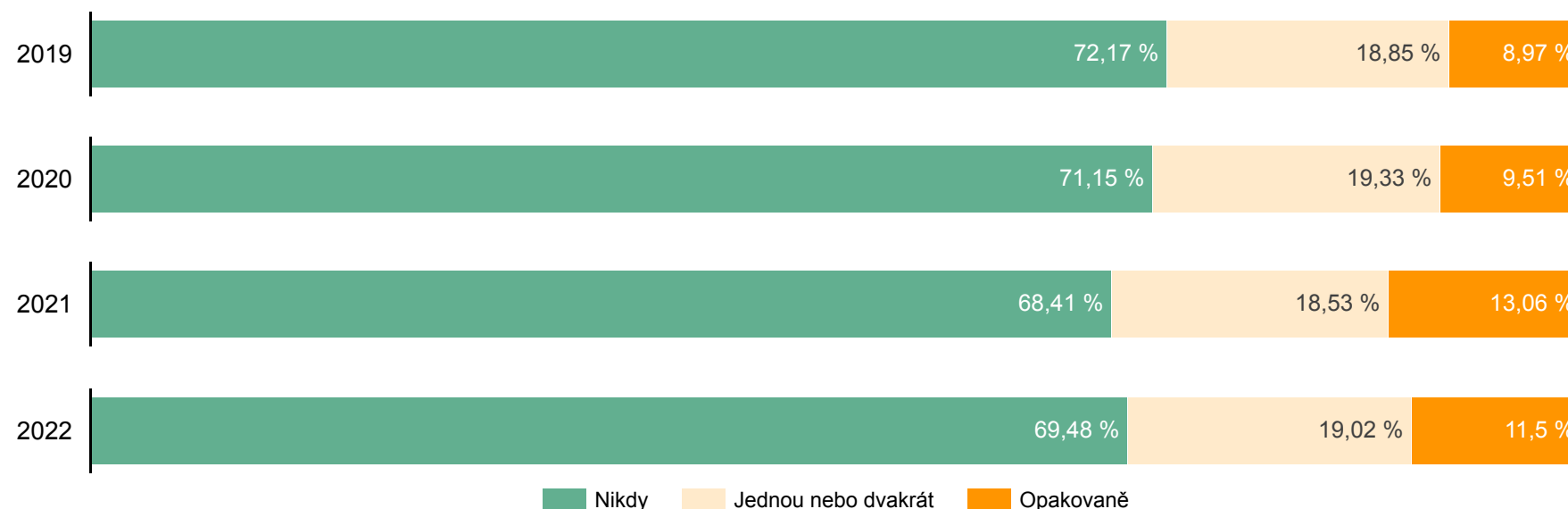
Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Rizikové chování na internetu (2019 až 2022)

Kontaktoval Tě za uplynulý rok na internetu někdo cizí s erotickou nabídkou? (nevyžádaným chatováním o sexu, nabídkou peněz za tvoje intimní fotografie atd.)

Na otázku, zda žáky v uplynulém roce někdo cizí kontaktoval s erotickou nabídkou, odpovědělo v roce 2022 69,5 % žáků, že nikdy. Tento podíl je srovnatelný s minulým rokem. 19 % žáků odpovědělo, že byli kontaktováni s erotickou nabídkou jednou či dvakrát a 11,5 % dokonce opakovaně.

Na srovnání od roku 2019 vidíme, že podíl žáků, kteří byli kontaktováni s erotickou nabídkou alespoň jednou se pouze velmi mírně zvýšil.

Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

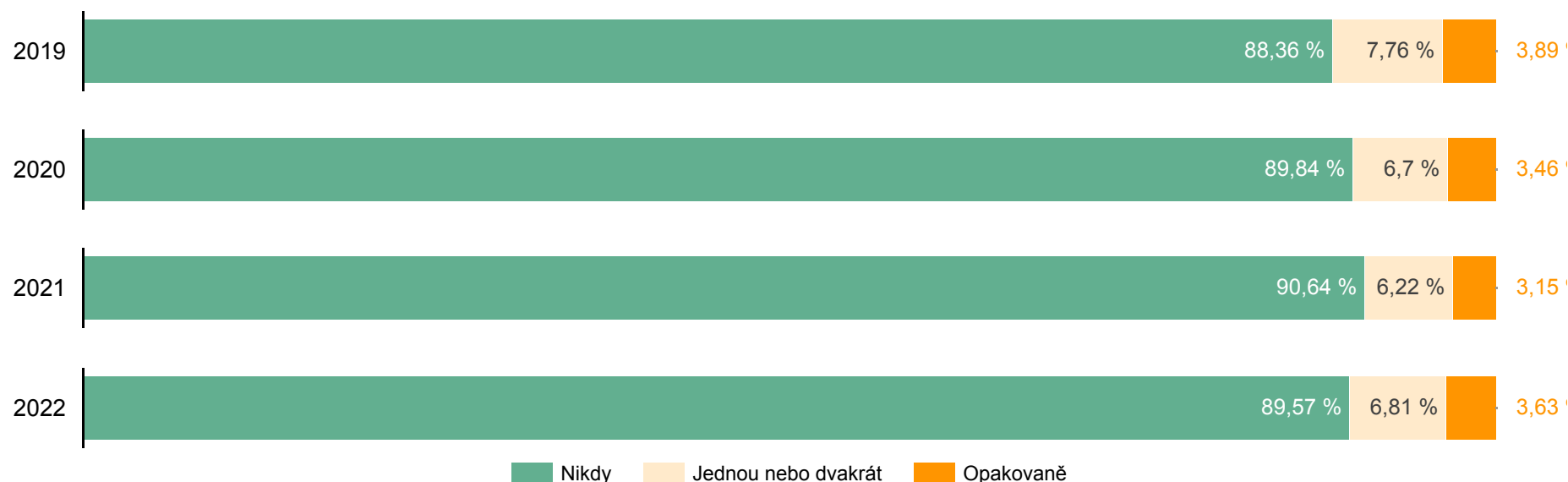
Rizikové chování na internetu (2019 až 2022)

Posílal/a jsi někomu v uplynulém roce svoje fotky, videa či jiné materiály se sexuálním obsahem:

Na otázku, zda žáci posílali v uplynulém roce někomu své fotky, videa či jiné materiály se sexuálním obsahem, odpovídají od roku 2017.

Za sledované roky se zvyšuje podíl žáků, kteří uvádějí, že v uplynulém roce toto chování nedělali. V roce 2017 to bylo 84,4 % žáků, v roce 2020 89,8 % žáků, v roce 2021 90,6 % a v roce 2022 89,6 % žáků.

Zároveň se také mírně snižuje podíl žáků, kteří intimní materiály sdíleli opakovaně. V roce 2017 takový obsah odeslalo opakovaně 4,4 % žáků, v roce 2020 to bylo 3,5 % žáků, v posledním roce (2022) se tento podíl však mírně zvýšil na 3,6 %.

Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

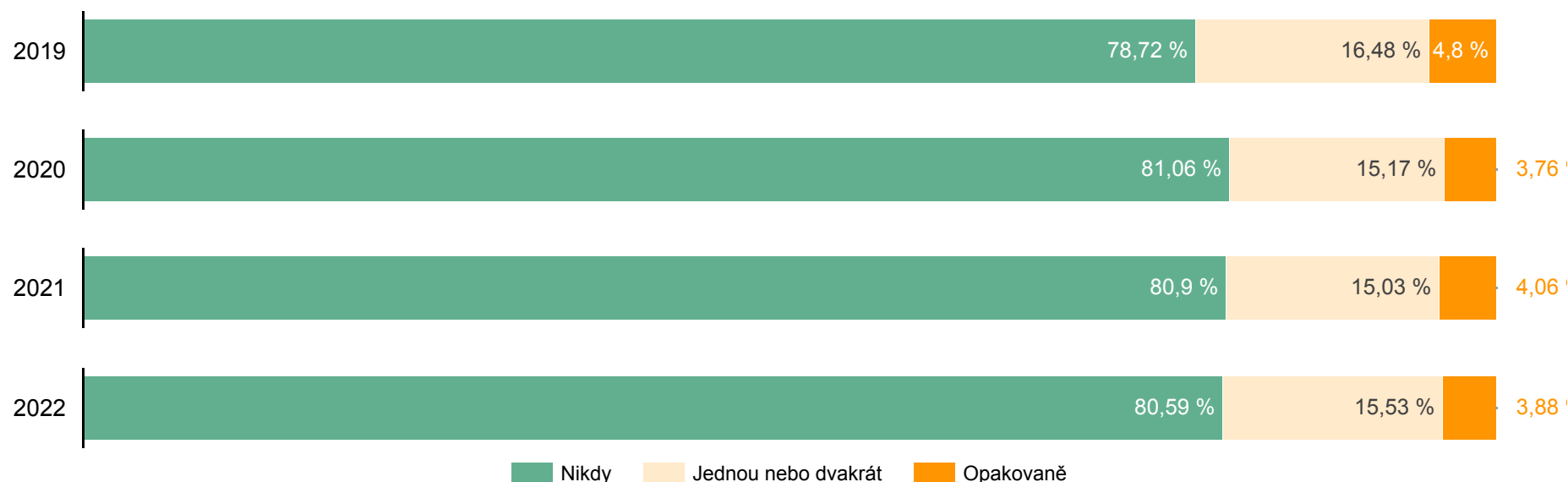
Rizikové chování na internetu (2019 až 2022)

Šel/šla na schůzku s někým, s kým se seznámil/a na sociálních sítích:

Na otázku, jestli žáci šli v uplynulém roce na schůzku s někým, s kým se seznámili na sociálních sítích, odpovídají od roku 2017.

Od roku 2017 (kdy šlo na schůzku s někým, s kým se seznámili na soc. sítích 24,7 % žáků) dochází k úbytku podílu žáků, kteří šli na schůzku s někým, s kým se seznámili na sociálních sítích. V posledních sledovaných letech (2020 až 2022) zůstává tento podíl žáků téměř stejný.

V roce 2022 odpovědělo 3,9 % žáků, že ano, opakovaně, a 15,5 % žáků, že ano, jednou či dvakrát. 80,6 % žáků odpovědělo, že nikdy.

Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Rizikový nechráněný pohlavní styk*

Pohlavní styk bez kondomu s někým, koho dobře neznal/a:

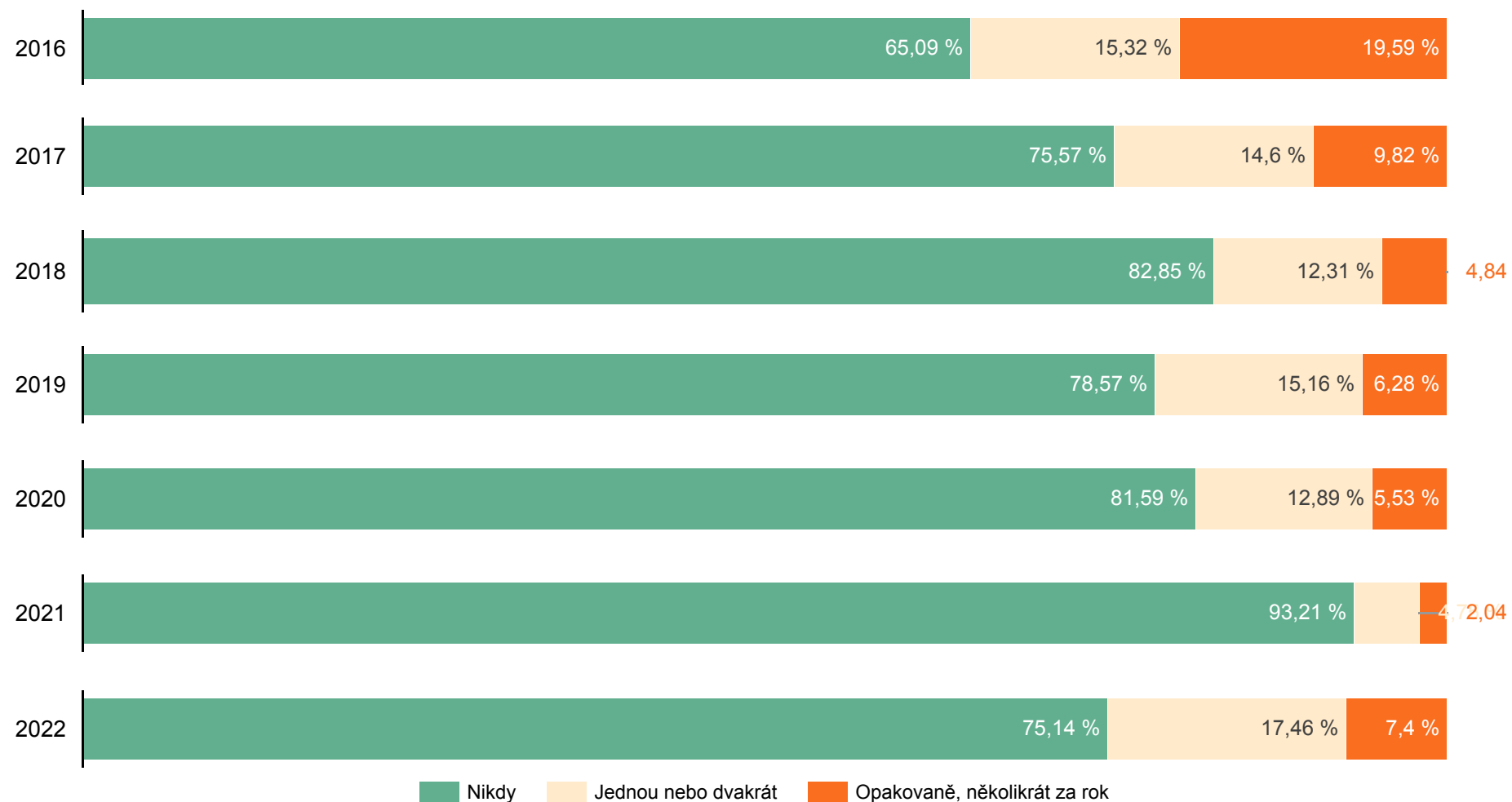
Většina respondentů v šetření uvedla, že na otázku týkající se pohlavního styku nechce odpovídat, nebo neměli pohlavní styk v uplynulém roce.

Podíl žáků, kteří v jednotlivých letech odpovídají na otázku týkající se nechráněného pohlavního styku se v průběhu let snižuje (z 28,5 % v roce 2016 na 18,6 % v roce 2022). Graf zobrazuje pouze odpovědi těch žáků, kteří uvedli, že měli pohlavní styk (přesný počet za jednotlivé roky je uveden vpravo nahoře).

V roce 2022 uvedlo 24,9 % žáků, že mělo v uplynulém roce nechráněný pohlavní styk s někým, koho dobře neznala, 7,4 % z nich opakovaně. Oproti minulému roku se jedná o větší nárůst.

*Na otázku odpovídají pouze ti, co chtějí:

2016 – 5300 (28,5 %)	2020 – 1565 (17,9 %)
2017 – 2282 (26,4 %)	2021 – 1857 (19,0 %)
2018 – 1906 (22,5 %)	2022 – 2471 (18,6 %)
2019 – 1945 (21,0 %)	

Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Rizikový nechráněný pohlavní styk*

Pohlavní styk bez kondomu s někým, koho dobře neznal/a:

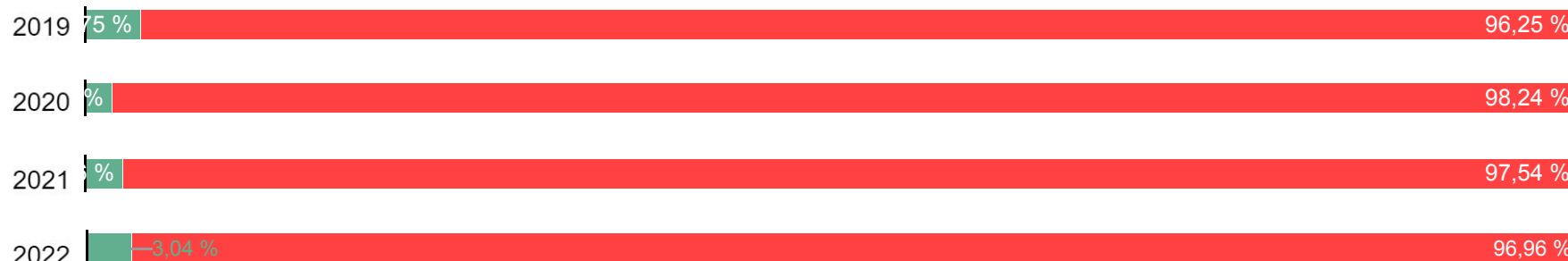
Na tomto slidu jsou odpovědi na rizikový nechráněný pohlavní styk rozdělené dle věku respondenta.

Dle očekávání je ve všech letech největší podíl respondentů, kteří měli v uplynulých letech nechráněný pohlavní styk s osobou, kterou dobře neznali, mezi nejstarší sledovanou věkovou kategorií (18 a více let).

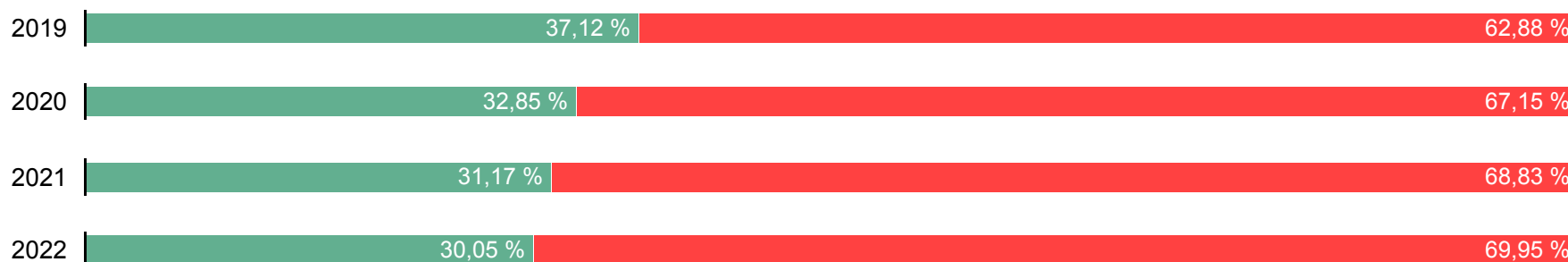
Podíl těchto žáků (18+), kteří měli rizikový styk v průběhu let, se snížil z 75,2 % v roce 2019 na 65,9 % v roce 2022. Přesto jich v roce 2022 bylo více než 2x tolik co ve věkové kategorii 15-17 let (30 %).

*Na otázku odpovídají pouze ti, co chtějí.

11-14 let

15 - 17 let

18 let a více

Ano Ne

Centrum sociálních služeb Praha

Žádaná podpora a informace

Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Označ oblasti, ve kterých bys potřeboval/a aktuálně pomoc nebo informace

Žáků se každý rok ve výzkumu ptáme, ve kterých oblastech by potřebovali pomoc nebo uvítali doplňující informace.

Z nabízených variant žáci nejčastěji označovali možnosti zvládání stresu (z učení a školy) a zvládání učiva a plnění úkolů.

Na třetím místě pak byla péče o duševní zdraví a wellbeing.

Žáci reflektují, že se jim v těchto oblastech nedostává tolik informací a podpory, kolik by potřebovali.

1. Zvládání stresu
(i z učení, písemek, režimu školy)
2. Zvládání učiva a plnění úkolů
3. Péče o duševní zdraví a wellbeing

Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Označ oblasti, ve kterých bys uvítal/a podporu a pomoc

Žáků se každý rok ve výzkumu ptáme, ve kterých oblastech by potřebovali pomoc nebo uvítali doplňující informace.

Vpravo jsou znázorněny podíly odpovědí u jednotlivých odpovědí.

Z nabízených variant žáci nejčastěji označovali možnosti zvládání stresu (z učení a školy) a zvládání učiva a plánování a plnění úkolů, takže oblasti spadající pod tzv. copingové strategie.

Zvládání učiva

Vztahy v rodině

Plánování a plnění úkolů

Zvládání stresu (i z učení, písemek, režimu školy)

Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Označ oblasti, ve kterých bys potřeboval/a aktuálně pomoc nebo informace

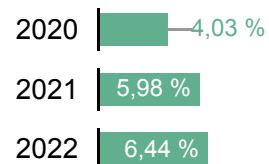
Žáků se každý rok ve výzkumu ptáme, ve kterých oblastech by potřebovali pomoc nebo uvítali doplňující informace.

Z nabízených variant žáci nejčastěji označovali možnosti zvládání stresu, zvládání učiva a wellbeing.

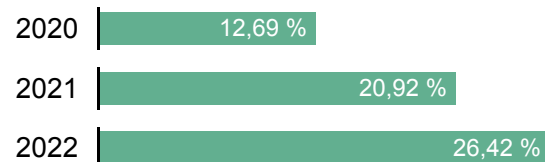
Vpravo jsou znázorněny podíly odpovědí u jednotlivých odpovědí.

Roste také počet žáků, kteří by uvítali výuku finanční gramotnosti a právní gramotnosti.

Bezpečnost na internetu

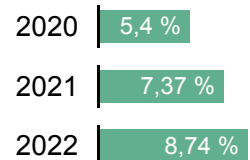
Právní a finanční gramotnost

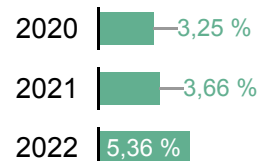
Péče o duševní zdraví a wellbeing

Sexualita, antikoncepce, sexuálně přenosné nemoci atd.

Závislost na návykových látkách

Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Označ oblasti, ve kterých bys potřeboval/a aktuálně pomoc nebo informace

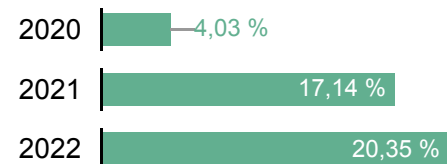
Žáků se každý rok ve výzkumu ptáme, ve kterých oblastech by potřebovali pomoc nebo uvítali doplňující informace.

Z nabízených variant žáci nejčastěji označovali možnosti zvládání stresu, zvládání učiva a wellbeing.

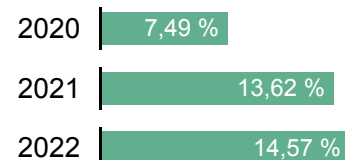
Vpravo jsou znázorněny podíly odpovědí u jednotlivých odpovědí.

Žáci mj. reflektují, že se jim nedostává tolik informací a podpory, kolik by potřebovali pro problematiku závislosti na internetu, počítačových hrách a sociálních sítí.

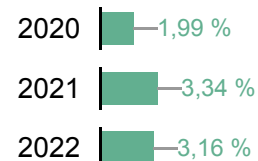
Závislost na internetu, hrách, mobilech apod.

Poruchy příjmu potravy (např. anorexie, bulimie, přejídání)

Šikana a kyberšikana

V žádné

Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Individuální dotazy

Kapacita prezentace je omezená a nelze proto detailně obsáhnout vše. Pokud Vás zajímají konkrétní data či vztahy mezi proměnnými a nenalezli jste odpověď v prezentaci, ozvěte se nám na emailovou adresu info@anreva.cz. Rádi vám individuálně zpracujeme a poskytneme výstup, který se už do prezentace nevešel.

Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2022)

Kontakty:

Magistrát HMP: Monika Puchelová, koordinátorka školské prevence, tel.: 236004164
Monika.Puchelova@praha.eu

Centrum sociálních služeb Praha: Jana Holubová, pověřena řízením, tel.: 296332004,
jana.holubova@csspraha.cz

Pražské centrum primární prevence: Roman Petrenko, tel.: 602515196,
roman.petrenko@csspraha.cz

Na zpracování komparace se podílela výzkumná agentura Anreva Solutions s.r.o., www.anreva.cz,
info@anreva.cz

Název publikace: Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze

Vydalo: Centrum sociálních služeb Praha, 2023
<https://www.csspraha.cz/publikace>